

STAROGARDZKI
MIEJSKI OBSZAR
FUNKCJONALNY

POWIAT STAROGARDZKI

GMINA MIEJSKA STAROGARD GDAŃSKI

GMINA STAROGARD GDAŃSKI

GMINA BOBOWO

STRATEGIA ROZWOJU

STAROGARDZKIEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO

Tom I

DIAGNOZA

Opracowanie dokumentu:

Doradztwo dopasowane do potrzeb

www.eu-consult.pl

www.euro-pro.pl

Starogard Gdański, lipiec 2014

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

SPIS TREŚCI

1	WPROWADZENIE	5
2	METODOLOGIA BADAŃ	7
2.1	ZASTOSOWANE METODY I TECHNIKI BADAWCZE	7
2.2	INFORMACJE DOTYCZĄCE PRÓBY BADAWCZEJ	11
3	ANALIZA – DELIMITACJA STAROGARDZKIEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO	13
3.1	MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE	13
3.2	MOF STAROGARDU GDAŃSKIEGO	17
3.3	DELIMITACJA MOF STAROGARDU GDAŃSKIEGO	20
3.4	PODSUMOWANIE	25
4	CHARAKTERYSTYKA OBSZARU FUNKCJONALNEGO WRAZ Z OPISEM ZDIAGNOZOWANYCH POWIĄZAŃ WEWNĄTRZ OBSZARU	27
4.1	PLANOWANIE PRZESTRZENNE JEDNOSTEK ADMINISTRACYJNYCH	29
4.1.1	STUDIA UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	29
4.1.2	MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	31
4.2	STRUKTURY PRZESTRZENNE	33
4.2.1	WYKORZYSTANIE TERENU I TKANKA MIEJSKA	33
4.2.2	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	35
4.2.3	WYNIKI BADAŃ	45
4.3	OBSZARY ZDEGRADOWANE I ICH REWITALIZACJA	47
4.3.1	DZIEDZICTWO KULTUROWE	47
4.3.2	REWITALIZACJA	49
4.3.3	WYNIKI BADAŃ	50
4.4	INFRASTRUKTURA DROGOWA	52
4.4.1	SYSTEM DRÓG KRAJOWYCH I WOJEWÓDZKICH NA OBSZARZE MOF	52
4.4.2	OPIS SIECI DRÓG: MIASTO STAROGARD GDAŃSKI	54
4.4.3	OPIS SIECI DRÓG: GMINA STAROGARD GDAŃSKI	56
4.4.4	OPIS SIECI DRÓG: GMINA BOBOWO	58
4.4.5	NATĘŻENIE RUCHU I STAN TECHNICZNY DRÓG	58
4.4.6	DROGI ROWEROWE	60
4.4.7	WYNIKI BADAŃ	61
4.5	SYSTEM TRANSPORTU PUBLICZNEGO	63
4.5.1	TRANSPORT AUTOBUSOWY REGIONALNY	63

4.5.2	TRANSPORT AUTOBUSOWY MIEJSKI	66
4.5.3	TRANSPORT KOLEJOWY	68
4.5.4	WYNIKI BADAŃ	69
4.6	ZASOBY PRZYRODNICZE I WODNE ORAZ ICH OCHRONA	71
4.6.1	ZASOBY LEŚNE	73
4.6.2	ZASOBY WODNE	74
4.6.3	OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE	76
4.6.4	ELEMENTY KLIMATU I POTENCJAŁ ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH	80
4.6.5	STAN OCZYSZCZALNI POD WZGLĘDEM WPŁYWU NA PRODUKCJĘ ROLNICZĄ	81
4.6.6	WYNIKI BADAŃ	83
4.7	ZATRUDNIENIE I RYNEK PRACY	86
4.7.1	TRENDY NA RYNKU PRACY	86
4.7.2	POTENCJAŁ RYNKU PRACY	88
4.7.3	STRUKTURA ZATRUDNIENIA	90
4.7.4	MOŻLIWOŚCI DOJAZDÓW DO WIĘKSZYCH OŚRODKÓW	91
4.7.5	POZIOM WYNAGRODZEŃ	92
4.7.6	MOŻLIWOŚCI UZUPEŁNIANIA KWALIFIKACJI	93
4.7.7	FORMY WSPÓŁPRACY PRZEDSIĘBIORCÓW Z INSTYTUCJAMI RYNKU PRACY I INSTYTUCJAMI EDUKACYJNYMI	96
4.7.8	WYNIKI BADAŃ	97
4.8	EDUKACJA	99
4.8.1	DOSTĘP DZIECI I MŁODZIEŻY DO RÓŻNYCH FORM KSZTAŁCENIA, WYCHOWANIA I OPIEKI	99
4.8.2	ZAJĘCIA POZALEKCYJNE I POZASZKOLNE	107
4.8.3	BAZA SZKOLNA – BUDYNKI I WYPOSAŻENIE	111
4.8.4	EDUKACJA REGIONALNA	116
4.8.5	DORADZTWO ZAWODOWE W SZKOŁACH	118
4.8.6	DOSKONALENIE ZAWODOWE NAUCZYCIELI	121
4.8.7	POTRZEBY TWORZENIA I WDRAŻANIA INNOWACYJNYCH METOD NAUCZANIA	121
4.8.8	WYNIKI BADAŃ	124
4.9	OCHRONA ZDROWIA	126
4.9.1	ZAKRES I DOSTĘPNOŚĆ USŁUG ŚWIADCZONYCH PRZEZ PODMIOTY MEDYCZNE Z TERENU MOF	126
4.9.2	STAN INFRASTRUKTURY ZDROWIA	130
4.9.3	DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE, EDUKACJA MEDYCZNA	131
4.9.4	WYNIKI BADAŃ	134

4.10	PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ LOKALNA I ROZWÓJ GOSPODARCZY	136
4.10.1	LICZBA I STRUKTURA PRZEDSIĘBIORSTW	136
4.10.2	INSTYTUCJE OTOCZENIA BIZNESU	139
4.10.3	POTENCJAŁ ROZWOJOWY MOF I EWENTUALNE POTRZEBY W TYM OBSZARZE	141
4.10.4	WYNIKI BADAŃ	143
4.11	ZAANGAŻOWANIE SPOŁECZNE W KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNYCH	145
4.11.1	LICZBA I STRUKTURA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH	145
4.11.2	WYNIKI BADAŃ	150
5	PODSUMOWANIE	154

1 WPROWADZENIE

Dokument niniejszy – STRATEGIA ROZWOJU STAROGARDZKIEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO. TOM I – opracowany został w ramach I etapu prac związanych z realizacją zamówienia „Przeprowadzenie badań, opracowanie strategii i planów działania oraz konsultacji społecznych dla Starogardzkiego MOF” w ramach projektu pn. „Starogardzki Miejski Obszar Funkcjonalny – nowy wymiar partnerstwa na rzecz rozwoju” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Program Operacyjny Pomoc Techniczna 2007-2013. Projekt realizowany jest w partnerstwie obejmującym następujące jednostki samorządu terytorialnego: Powiat Starogardzki, Gminę Miejską Starogard Gdański, Gminę Starogard Gdański i Gminę Bobowo.

Pełen zakres zamówienia obejmuje:

- ETAP 1. Przeprowadzenie badań oraz opracowanie diagnozy służącej określeniu powiązań Starogardzkiego MOF oraz delimitacja jego granic („*Strategia Rozwoju Starogardzkiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Tom I*”).
- ETAP 2. Opracowanie dokumentu pn.: „Strategia Rozwoju Starogardzkiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego”, planów działania dla głównych, strategicznych kierunków rozwojowych na obszarze Starogardzkiego MOF oraz przeprowadzenie konsultacji społecznych opracowanych dokumentów („*Strategia Rozwoju Starogardzkiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Tom II*”).

Strategia Rozwoju Starogardzkiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego obejmuje programowaniem lata 2014-2020. Opracowanie będzie wykorzystywane przez partnerów projektu „Starogardzki Miejski Obszar Funkcjonalny – nowy wymiar partnerstwa na rzecz rozwoju” oraz pozostałe zainteresowane podmioty do programowania i koordynowania rozwoju Starogardzkiego MOF, w tym do opracowywania projektów oraz aplikowania o środki zewnętrzne, między innymi w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

„Strategia Rozwoju Starogardzkiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Tom I” stanowi część diagnostyczną Strategii i obejmuje prezentację metodologii badań społecznych przeprowadzonych w ramach I etapu prac nad Strategią (badania ilościowe i jakościowe - rozdział 2), delimitację granic MOF wraz z odniesieniem do zapisów dokumentów wyższego szczebla dotyczących Starogardzkiego MOF (rozdział 3) oraz charakterystykę Starogardzkiego MOF służącą określeniu powiązań Starogardzkiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego (rozdział 4). Charakterystyka ta oparta została na dostępnych danych statystycznych oraz innych danych zastanych. Jednocześnie punkt ten zawiera szczegółowe wyniki przeprowadzonych badań społecznych w poszczególnych analizowanych obszarach tematycznych. Na końcu dokumentu w rozdziale 5 zawarto podsumowanie dotyczące podstawowych zagadnień omówionych w niniejszym I tomie Strategii Rozwoju Starogardzkiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

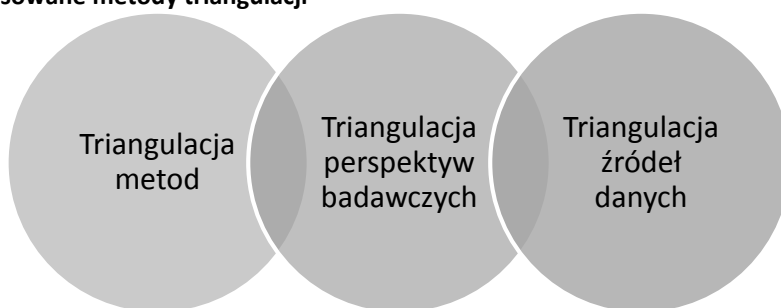

2 METODOLOGIA BADAŃ

2.1 ZASTOSOWANE METODY I TECHNIKI BADAWCZE

W celu przygotowania rzetelnej Strategii, konieczne jest zgromadzenie wiarygodnych i adekwatnych danych, co umożliwia zastosowanie trzech rodzajów triangulacji. Triangulacja jest narzędziem, które gwarantuje wysoką jakość badania oraz zwiększa wiarygodność uzyskiwanych wyników.

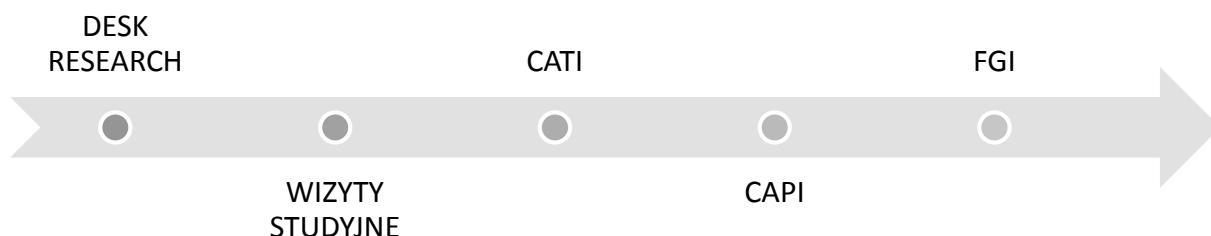
Rysunek 2.1. Zastosowane metody triangulacji

Źródło: Opracowanie własne

Triangulacja źródeł danych polega na wykorzystaniu w analizie danych pierwotnych oraz wtórnych, z kolei triangulacja metod i technik badawczych oznacza zastosowanie ilościowych oraz jakościowych technik badawczych, co pozwala na uzyskanie bogatego materiału adekwatnego do skali badania. Triangulacja perspektyw badawczych zapewnia z kolei zaprezentowanie różnych perspektyw badawczych, zwiększając ich obiektywizm i wiarygodność.

Rysunek 2.2. Podsumowanie zastosowanych technik badawczych

Źródło: Opracowanie własne

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

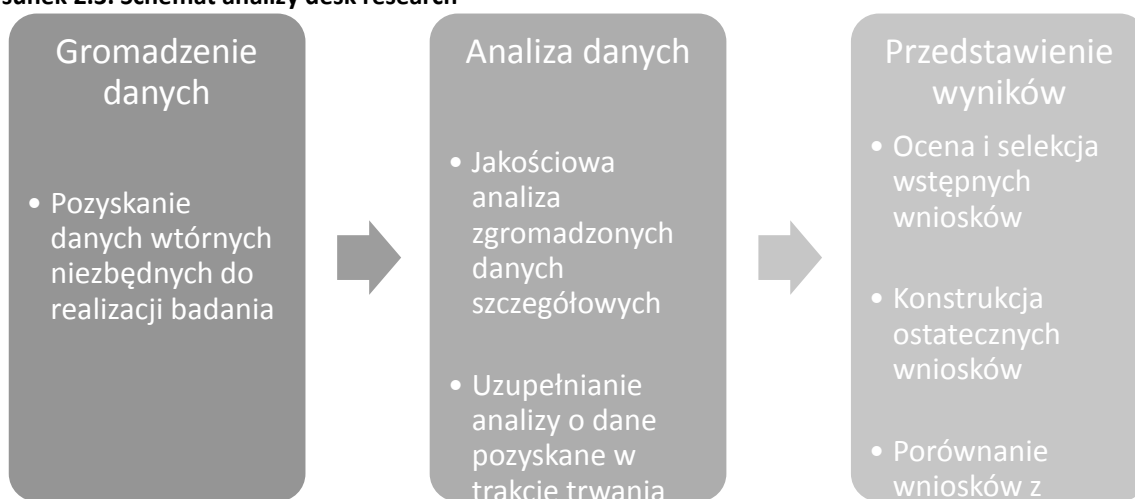
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Analiza danych zastanych

Desk research zakłada szczegółową analizę oraz przetwarzanie danych z rozmaitych źródeł. Omawiana technika badawcza jest wolna od większości obciążeń charakterystycznych dla badań reaktywnych takich jak chociażby efekt ankieterski. Pozwala tym samym na uzyskanie wysoce obiektywnych informacji. Wieloaspektowa, krytyczna analiza przedstawionych dokumentów stanowi podstawę do oceny poprawności prowadzonych działań oraz punkt wyjścia w całym procesie badawczym. Desk research przeprowadzony został w kilku etapach które obejmowały gromadzenie oraz analizę danych, a także opracowanie i przedstawienie wyników badania.

Rysunek 2.3. Schemat analizy desk research

Źródło: Opracowanie własne

Analiza desk research została przeprowadzona w oparciu o dwa rodzaje źródeł:

- Europejskie, krajowe, regionalne, powiatowe i gminne strategie i programy,
- Dane statystyczne dostępne w ramach statystyki publicznej i innych źródeł.

Wizyty studyjne oraz zogniskowany wywiad grupowy FGI

Wizyty studyjne na terenie wszystkich Partnerów Projektu z udziałem przedstawicieli Partnerów umożliwiły bezpośrednią obserwację zagadnień problemowych występujących

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

w poszczególnych jednostkach. Jednocześnie w ramach wizyt studyjnych zrealizowane zostały wywiady grupowe FGI.

Wywiad fokusowy (ang. Focus Group Interview) to ustrukturalizowana i moderowana dyskusja grupy osób, zogniskowana na wybranym zagadnieniu. Prowadzona jest według scenariusza, który określa konkretny cel rozmowy i wytyczne dla moderatora o tym jak prowadzić dyskusję. Zaletą tej techniki jest łączenie elementów zwykłego wywiadu z metodami warsztatowymi o charakterze konsultacyjnym. Pozwala to na uzyskanie bardzo dużej ilości informacji w krótkim czasie poprzez wykorzystanie dynamiki grupowej. Konstruktywna dyskusja i samoaktywizacja rozmówców pozwalają poznać wiele punktów widzenia na dany problem oraz uzyskać syntetyczne wnioski. Funkcją badania FGI jest uzyskanie pogłębionych informacji od osób, których wiedza i opinie są cenne z punktu widzenia celów badania.

W ramach badania przeprowadzone zostały cztery sesje fokusowe z udziałem trzech grup respondentów, co pozwoliło na konfrontację opinii przedstawicieli różnorodnych środowisk:

- Mieszkańców,
- Pracowników JST,
- Partnerów społeczno-gospodarczych MOF.

Każdy z wywiadów odbył się na terenie jednej z partnerskich jednostek samorządu terytorialnego. W badaniu udział wzięły łącznie 73 osoby.

Tabela 2.1 Informacje na temat spotkań fokusowych

Nazwa partnera	Miejsce spotkania	Data i godzina spotkania	Liczba uczestników
Gmina Starogard Gdański	Urząd Gminy Starogard Gdański	12.06.2014, godz. 10.00-12.00	25 osób
Powiat Starogardzki	Starostwo Powiatowe w Starogardzie Gdańskim	12.06.2014, godz. 13.00-15.00	18 osób
Miasto Starogard Gdański	Urząd Miasta Starogard Gdański	13.06.2014, godz. 12.00-14.00	13 osób
Gmina Bobowo	Świetlica wiejska w gminie Bobowo	13.06.2014, godz. 15.00-17.00	17 osób

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania jakościowego

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo (CATI)

Wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo (ang. Computer Assisted Telephone Interview) to doskonała technika służąca do realizacji badań ankietowych na licznych próbach. Pozwala w krótkim czasie dotrzeć do dużej liczby respondentów i uzyskać od nich niezbędne informacje. Jej główną przewagą nad osobistym wywiadem kwestionariuszowym jest znacznie ułatwiony kontakt z respondentem, który może być nieobecny w danym miejscu w danym terminie. Wywiad telefoniczny można przeprowadzić z respondentem bez względu na porę i miejsce jego pobytu. Technika ta nie absorbuje również szczególnie czasu ani respondenta ani ankietera. Prowadzenie wywiadów za pomocą telefonu znacznie niweluje również efekt ankierski, który może negatywnie wpływać na wiarygodność uzyskiwanych informacji. W ramach badania zrealizowano 952 ankiety wśród mieszkańców MOF, co stanowiło 77% wszystkich przebadanych osób.

Próba dobrana została w sposób warstwowo-losowy i jest reprezentatywna dla całej populacji pod względem płci, wieku, statusu zatrudnienia oraz niepełnosprawności.

Wywiad bezpośredni wspomagany komputerowo (CAPI)

CAPI (ang. Computer Aided Personal Interview) to najczęściej wywiady bezpośrednie i ankiety przeprowadzane z respondentami przy użyciu laptopów lub palm-topów, zamiast tradycyjnych, „papierowych” kwestionariuszy. Zalety techniki CAPI to dowolność formy komunikacji z respondentem, możliwość uzyskiwania danych o wysokiej jakości, elastyczność w projektowaniu ankiety, a także bieżąca kontrola poprawności danych. W ramach opisywanego projektu technika ta będzie pełnić funkcję wspomagającą. W ramach badania ankiety przeprowadzono wśród 107 mieszkańców MOF, co stanowiło 9% ogółu przebadanych.

Respondenci wybrani zostali w sposób warstwowo-losowy. Próba, podobnie jak w przypadku badania techniką CATI, jest reprezentatywna dla populacji pod kątem czterech cech: płci, wieku, statusu zatrudniania i posiadanej niepełnosprawności.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Badanie internetowe CAWI

Badanie prowadzone metodą CAWI (Computer Assisted Web Interviews) to wywiady internetowe, prowadzone za pomocą udostępnienia respondentom kwestionariusza internetowego. Zaletą tego typu badań jest znaczne ograniczenie czasu związanego z przeprowadzeniem badania. Ze strony badanych technika ta da daje poczucie anonimowości i sprawia, że udzielane odpowiedzi są wiarygodne. W ramach badania zastosowanie tej metody związane było z prowadzonymi konsultacjami społecznymi, które zapewniły możliwość wypowiedzenia się wszystkim zainteresowanym mieszkańcom MOF. Formularze internetowe wypełnione zostały przez 174 osoby, co stanowi 14% ogółu przebadanych. W tabeli poniżej zaprezentowano zbiorcze zestawienie przebadanych osób w ramach poszczególnych technik ilościowych.

Tabela 2.2 Próba w podziale na techniki ilościowe wykorzystane w ramach badania w ujęciu liczbowym i procentowym

Technika	Liczba mieszkańców przebadanych przy pomocy wybranej techniki	Mieszkańcy przebadani w ramach wybranej techniki w ogóle osób przebadanych [%]
CAWI	174	14%
CATI	952	77%
CAPI	107	9%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego, N=1233

Tabela 2.3 Miejsce zamieszkania badanych mieszkańców Starogardzkiego MOF w ujęciu liczbowym i procentowym

Miejsce zamieszkania przebadanych mieszkańców	Liczba przebadanych mieszkańców	Liczba mieszkańców w ogóle osób przebadanych [%]
Miasto Starogard Gdański	834 osoby	68%
Gmina Starogard Gdański	331 osób	27%
Gmina Bobowo	68 osób	6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego, N=1233

2.2 INFORMACJE DOTYCZĄCE PRÓBY BADAWCZEJ

Zgodnie z założeniami procesem badawczym w ramach badania ilościowego miała zostać objęta próba o wielkości nie mniejszej niż 1000 osób. Dobór jednostek do próby miał zapewnić reprezentatywność próby w populacji mieszkańców obszaru Starogardzkiego MOF uwzględnieniem: płci, wieku, zatrudnienia/bezrobocia oraz niepełnosprawności. Poniżej zaprezentowano wartości założone oraz zrealizowane.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Tabela 2.4 Podział próby ze względu na płeć mieszkańców Starogardzkiego MOF

	Wartość docelowa	Zrealizowane
Liczba kobiet	506	681
Liczba mężczyzn	494	552

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego, N=1233

Tabela 2.5 Podział próby ze względu na wiek mieszkańców Starogardzkiego MOF

	do 24		25-34		35-44		45-54		55-64		64 i więcej	
	Wartość docelowa	Zrealizowane	Wartość docelowa	Zrealizowane	Wartość docelowa	Zrealizowane	Wartość docelowa	Zrealizowane	Wartość docelowa	Zrealizowane	Wartość docelowa	Zrealizowane
OGÓŁEM	95	108	219	288	183	238	167	194	178	211	160	194
M. Starogard Gdański	63	66	159	189	129	156	118	133	136	157	130	133
Gm. Starogard Gdański	27	31	50	88	46	65	41	51	35	46	24	50
Gm. Bobowo	5	11	10	11	8	17	8	10	7	8	6	11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego, N=1233

Tabela 2.6 Podział próby ze względu na status zatrudnienia mieszkańców Starogardzkiego MOF

PRACUJĄCY i nieaktywni zawodowo	Wartość docelowa	Zrealizowane		BEZROBOTNI	Wartość docelowa	Zrealizowane
		Osoba pracująca*	Osoba nieaktywna na zawodowo**			
OGÓŁEM	925	1067	91	OGÓŁEM	75	75
M. Starogard Gdański	682	742	39	M. Starogard Gdański	53	53
Gm. Starogard Gdański	204	283	30	Gm. Starogard Gdański	18	18
Gm. Bobowo	39	42	22	Gm. Bobowo	4	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego, N=1233

*w tym osoby zatrudnione, prowadzące własną działalność gospodarczą oraz rolnicy

** w tym osoby uczące się/studiujące, renciści, emeryci, osoby opiekujące się gospodarstwem domowym

Tabela 2.7 Podział próby ze względu na stopień niepełnosprawności mieszkańców Starogardzkiego MOF

	Wartość docelowa	Zrealizowane	
		Osoby niepełnosprawne	Osoby pełnosprawne
OGÓŁEM	58	76	1157
M. Starogard Gdański	44	45	789
Gm. Starogard Gdański	12	27	304
Gm. Bobowo	2	4	64

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego, N=1233

Wyniki badań przedstawione zostały w rozdziale nr 4 niniejszego dokumentu.

3 ANALIZA – DELIMITACJA STAROGARDZKIEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO

3.1 MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej, a co za tym idzie możliwość wykorzystywania środków i instrumentów wspólnotowych, daje szansę na użycie ich w celu wspierania rozwoju obszarów funkcjonalnych. Szczególnym przykładem takiego instrumentu są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), które zgodnie z Załoženiami Umowy Partnerstwa są adresowane do Miejskich Obszarów Funkcjonalnych (MOF)¹.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) przyjęta przez Radę Ministrów 13 grudnia 2011r. jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. KPZK 2030 wprowadza do planowania strategicznego, na każdym szczeblu administracyjnym, współzależność celów polityki przestrzennej z celami polityki regionalnej oraz podejście terytorialne, a w konsekwencji tego wprowadza pojęcie „obszary funkcjonalne” (OF).

Jak stwierdzono w KPZK 2030 „Po odpowiednich zmianach prawnych, określone w KPZK 2030 obszary funkcjonalne powinny być uwzględniane jako element planowania przestrzennego oraz społeczno-gospodarczego na poziomie krajowym, regionalnym, lokalnym, a tam, gdzie jest to zasadne, stanowić odrębną kategorię planistyczną”².

W tym kontekście narzędzie planistyczne, jakim są OF, powinno być wykorzystywane do planowania rozwoju przestrzennego i społeczno-gospodarczego. Jest to też nowa forma określająca ścisłą relację między dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

¹ W dokumentach unijnych określanych jako Functional Urban Areas (FUAs)

² KPZK 2030, Wydanie II zmienione po reasumpcji w dniu 21 marca 2012 r.

KPZK 2030 wskazuje następujące typy obszarów funkcjonalnych:

- miejskie;
- wiejskie;
- obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej (np. strefa przybrzeżna, obszary górskie, Żuławy);
- obszary kształtowania potencjału rozwojowego (np. cenne przyrodniczo, ochrony krajobrazów kulturowych);
- obszary funkcjonalne wymagające rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej (np. obszary przygraniczne, miasta tracące dotychczasowe funkcje gospodarcze).

Miejski Obszar Funkcjonalny wg KPZK to układ osadniczy ciągły przestrzennie i złożony z odrębnych administracyjnie jednostek; obejmuje zwarty obszar miejski oraz powiązaną z nim funkcjonalnie strefę zurbanizowaną (może obejmować gminy miejskie, wiejskie i miejsko-wiejskie). MOF-y można podzielić na cztery podtypy: ośrodki wojewódzkie, regionalne, subregionalne i lokalne.

Pierwszą grupą są obszary funkcjonalne związane z zagadnieniami i problemami sieci osadniczej. Obok obowiązkowych dla poziomu planowania wojewódzkiego miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (w tym obszarów metropolitalnych), KPZK 2030 wskazuje inne obszary, które ze względu na lokalne potrzeby i uwarunkowania można wyznaczać na poziomie regionów³. Są to obszary funkcjonalne ośrodków regionalnych, ośrodków subregionalnych, ośrodków lokalnych oraz dwa typy obszarów funkcjonalnych skupiających dwie odrębne kategorie terenów wiejskich – uczestniczących w procesach rozwojowych oraz wymagających wsparcia procesów rozwojowych. Z powyższych jedynie obszary funkcjonalne terenów wiejskich wymagających wsparcia procesów rozwojowych są obowiązkowo wyznaczane przez strategię województwa i plan zagospodarowania przestrzennego województwa.

³ Stąd też określa się, że MOF-y winny być ustanawiane na poziomie KPZK lub planów zagospodarowania przestrzennego województw.

Kolejną kategorią obszarów funkcjonalnych są obszary szczególnego zjawiska w skali makroekonomicznej. W głównej mierze w kraju należą do nich: obszary ochrony gleb dla celów produkcji rolnej, tereny zamknięte oraz obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi. Ta grupa obszarów wyznaczana jest w oparciu o występowanie specyficznych zjawisk w przestrzeni i stanowi grupę ściśle związaną z ustaleniami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

Trzecia grupa to obszary kształtowania potencjału rozwojowego. Zaliczono do niej obszary: cenne przyrodniczo, ochrony krajobrazów kulturowych, ochrony i kształtowania zasobów wodnych oraz strategicznych złóż kopalin. Są to obszary, których charakter wymaga stosowania specjalnych polityk przestrzennych, ograniczających swobodny rozwój przestrzenny i wzmacniających elementy endogeniczne, które decydują o wyjątkowości tych miejsc.

Ostatnią grupą obszarów funkcjonalnych są obszary wymagające rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej. To grupa obszarów o charakterze diagnostycznym, dla których działania określa przede wszystkim strategia rozwoju, a plan zagospodarowania przestrzennego stanowi wskazania najważniejszych działań. W tej grupie znalazły się obszary o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych, miasta i inne obszary tracące dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze, obszary o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe oraz obszary o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich.

Jednocześnie w KPZK 2030 wskazano, że obszary funkcjonalne (OF) są tożsame ze zdefiniowanymi w Ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym obszarami problemowymi (OP). Bazując na ustawowej definicji obszaru problemowego tj. „obszaru szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych” wskazanego w planie zagospodarowania przestrzennego województwa lub określonego w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, KPZK 2030 rozbudowuje je o zapis „zwarty układ przestrzenny składający się

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi, jednolitymi celami rozwoju”.

W KPZK 2030 wskazano, że zbiór OP jest zbiorem otwartym, a liczba i zasięg geograficzny takich obszarów zależy od celu, jakiemu delimitacja ma służyć. Dla realizacji celów KPZK 2030 wyznaczono obszary funkcjonalne, które będą delimitowane na różnych poziomach zarządzania (krajowym, regionalnym, funkcjonalnym).

W odniesieniu do poszczególnych OP KPZK 2030 nie przesądza o ich szczegółowej delimitacji w terenie, pozostawiając to zadanie odpowiednim organom państwa (w tym głównie samorządom wojewódzkim). Delimitacja tych obszarów ma się odbywać (z wyjątkiem obszarów obejmujących więcej niż jedno województwo lub strategicznych z punktu widzenia funkcjonowania kraju) przede wszystkim na poziomie regionalnym lub lokalnym. Należy jednak zauważyć, że zasady delimitacji MOF ośrodków wojewódzkich przyjęte przez MRR (oparte na ekspertyzie IGiPZ PAN pod kier. prof. Przemysława Śleszyńskiego) wskazują jako jedną z zasad delimitacji – „gmina jako podstawowa jednostka delimitacyjna”.

Dnia 24 marca 2014 r. została ogłoszona w Dzienniku Ustaw ustawa o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (tzw. ustawa pomostowa), a w dniu 8 kwietnia 2014r. weszła w życie. W ustawie określono ramy prawne, w tym te wynikające z rozporządzeń Komisji Europejskiej, dla procesu programowania perspektywy 2014-2020. Ustawa wprowadziła do polskiego porządku prawnego regulacje UE zapisane w przyjętym 17 grudnia 2013 r rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 1301/2013, które dotyczą zasad wdrażania nowej puli Funduszy Europejskich. Aby wzmocnić w Polsce podejście terytorialne polityki rozwoju, do ustawy wprowadzono pojęcie obszaru funkcjonalnego, a także dwa inne terminy: obszar strategicznej interwencji państwa oraz obszar problemowy. Tym samym ustawodawca włączył Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 i Krajową Politykę Miejską do systemu dokumentów strategicznych.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

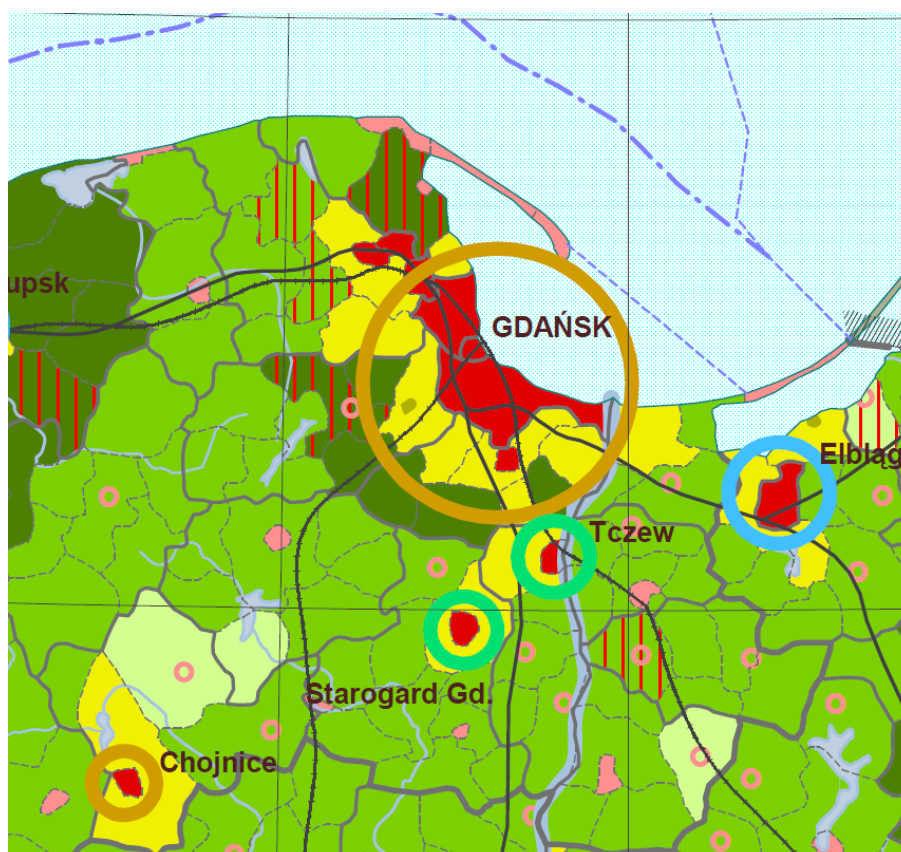

3.2 MOF STAROGARDU GDAŃSKIEGO

Na podstawie wyżej przytoczonych zapisów ustaw oraz KPZK 2030 można określić, że gmina w ramach tzw. własnego władztwa planistycznego, wyznaczonego w ustawie o samorządzie gminnym, we własnym zakresie może jedynie określić i wyznaczyć granice OP w uchwalanym przez radę gminy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, jednak **nie może samodzielnie określić MOF w granicach którego się znajduje**.

W przypadku Starogardu Gdańskiego przynależność do MOF-u (innego niż ośrodka wojewódzkiego) określono już w samym dokumencie KPZK 2030. Na mapie nr 4 pod nazwą Miejskie Obszary Funkcjonalne wskazano miasto Starogard Gdański jako miasto rdzeń, a gminę Starogard Gdański jako wiejską strefę zewnętrzną.

Rysunek 3.1 Fragment mapy nr 4 Miejskie Obszary Funkcjonalne

Źródło: KPZK 2030

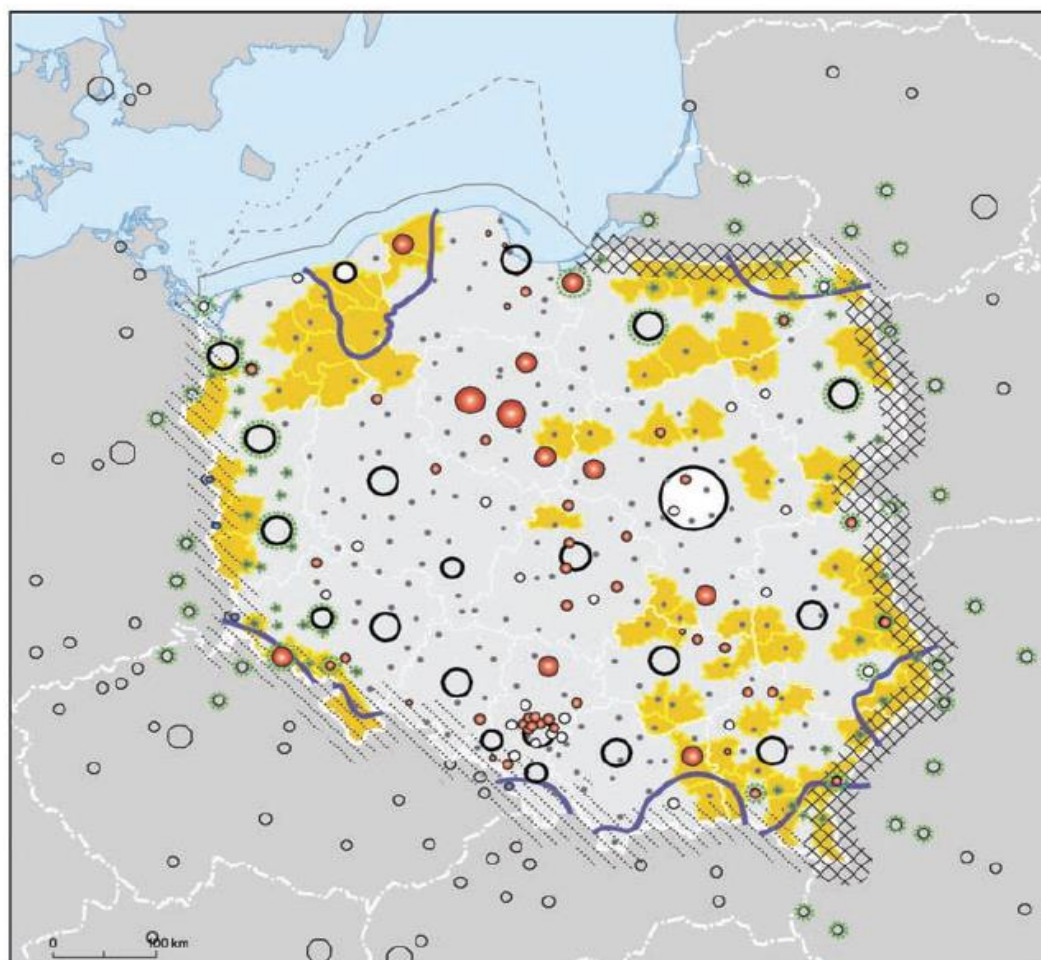
POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Na rysunku nr 20 KPZK 2030 „Obszary wymagające restrukturyzacji i rozwoju nowych funkcji” Starogard Gdański wskazano jako miasto, w którym występuje szczególna kulminacja problemów społeczno-gospodarczych.

Rysunek 3.2 Obszary wymagające restrukturyzacji i rozwoju nowych funkcji, KPZK 2030

Sieć głównych miast

- stolica
- wojewódzkie
- najważniejsze regionalne
- subregionalne
- lokalne
- w których występuje szczególna kumulacja problemów społeczno-gospodarczych
- podzielone granicą
- które niewykorzystują w pełni możliwości wynikających z położenia przygranicznego

Obszary

- o niskim poziomie rozwoju i słabej dostępności do usług
- wiejskie o najniższej dostępności przestrzennej do ośrodków wzrostu
- przygraniczne, zlokalizowane na wewnętrznej granicy UE
- wsparcie ośrodków subregionalnych, działania integrujące systemy planowania po obu stronach granicy, w tym wprowadzenie zintegrowanych planów zagospodarowania przestrzennego obszarów przygranicznych, obejmujących tereny położone po obu stronach granicy

zewnętrznej granicy UE

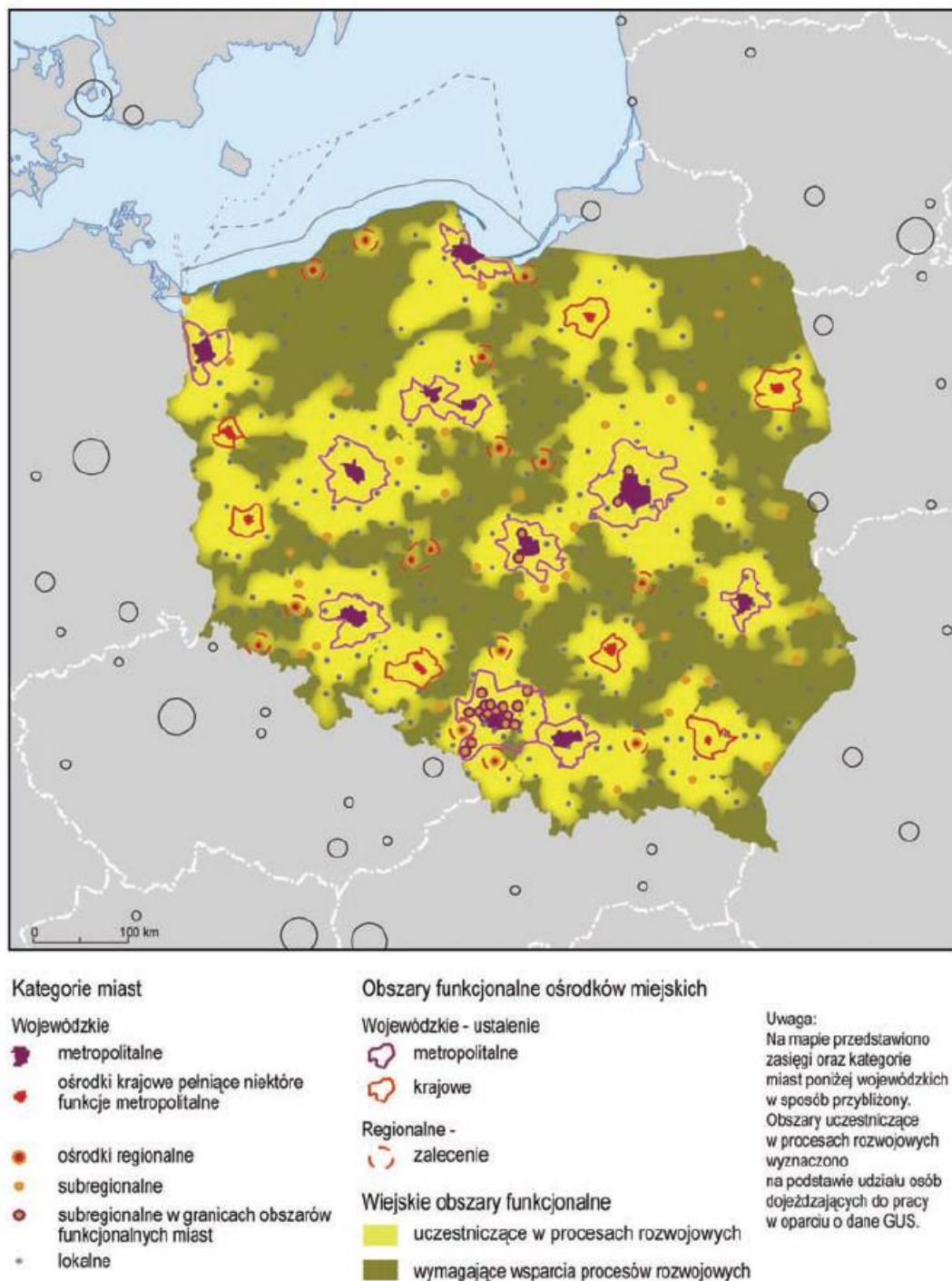
wsparcie ośrodków subregionalnych, poprawa przenikalności granicy, instytucjonalne wsparcie współpracy transgranicznej, w tym budowa podstaw transgranicznych działań planistycznych (opracowanie dokumentów i procedur) oraz integracja działań w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych i krajobrazowych położonych po obu stronach granicy

Uwaga: na mapie przedstawiono zasięg obszarów i miasta o szczególnej kumulacji problemów w sposób przybliżony, szczegółowa delimitacja następuje w pzp i strategiach regionalnych

Źródło: KPZK 2030

Natomiast na rysunku nr 40 KPZK 2030 „Miejskie i wiejskie obszary funkcjonalne” Starogard Gdański wskazano jako miasto lokalne. Tym samym MOF Starogardu Gdańskiego został zaliczony do MOF-ów Ośrodków lokalnych.

Rysunek 3.3 Miejskie i wiejskie obszary funkcjonalne, KPZK 2030

Źródło: KPZK 2030

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Zgodnie z KPZK 2030 MOF-y ośrodków lokalnych:

„Nie mają swojego zaplecza funkcjonalnego w postaci wyznaczonego obszaru funkcjonalnego, ale mają szansę na koncentrację funkcji gospodarczych oraz służą obszarom wiejskim swoim zapleczem usługowym. Do ośrodków lokalnych zalicza się miasta o zdolnościach rozwojowych zasadniczo mające poniżej 50 tys. mieszkańców. Szczególną rolę wśród nich pełnią niektóre miasta powiatowe. Ośrodki lokalne mają szczególne znaczenie dla rozwoju obszarów wiejskich, głównie jako centra tworzenia funkcji pozarolniczych oraz jako inkubatory przedsięwzięć aktywizujących te tereny. Oferują one także usługi publiczne podstawowe i średniego rzędu. W ten sposób ośrodki lokalne pełnią rolę uzupełniającą w stosunku do ośrodków subregionalnych. Dobrze funkcjonująca sieć osadnicza kraju jest bazą dla rozprzestrzeniania się rozwoju z ośrodków najwyższego do ośrodków najniższego szczebla, cechujących się często niższymi wskaźnikami rozwoju społeczno-gospodarczego. Problemy rozwojowe ośrodków lokalnych są często przyczyną depopulacji tych obszarów oraz utraty ich funkcji gospodarczych. Duża część ośrodków lokalnych, w tym szczególnie te pełniące funkcje powiatowe, nie spełnia właściwie swojej roli w procesach rozwoju regionalnego i restrukturyzacji na obszarach wiejskich. Wynika to z historycznie uwarunkowanych słabości ekonomicznych tych miast (zlokalizowanych głównie w Polsce Wschodniej, na Pomorzu Środkowym i w Polsce Zachodniej), słabości instytucji państwa, w tym administracji publicznej, słabości tych ośrodków jako miejsc dostarczania podstawowych usług dla mieszkańców otaczających je obszarów wiejskich.”⁴⁵

3.3 DELIMITACJA MOF STAROGARDU GDAŃSKIEGO

Dokładniejsza delimitacja Starogardzkiego MOF-u zgodnie ze wskazaniem KPZK 2030 (tabela nr 5 – MOFy Ośrodków lokalnych) została opracowana przez autorów Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego (PZPWP). Aktualnie bowi

⁴ KPZK 2030 rodz. VI pkt 6.1.4 Ośrodki lokalne, Wydanie II zmienione po reasumpcji w dniu 21 marca 2012 r.

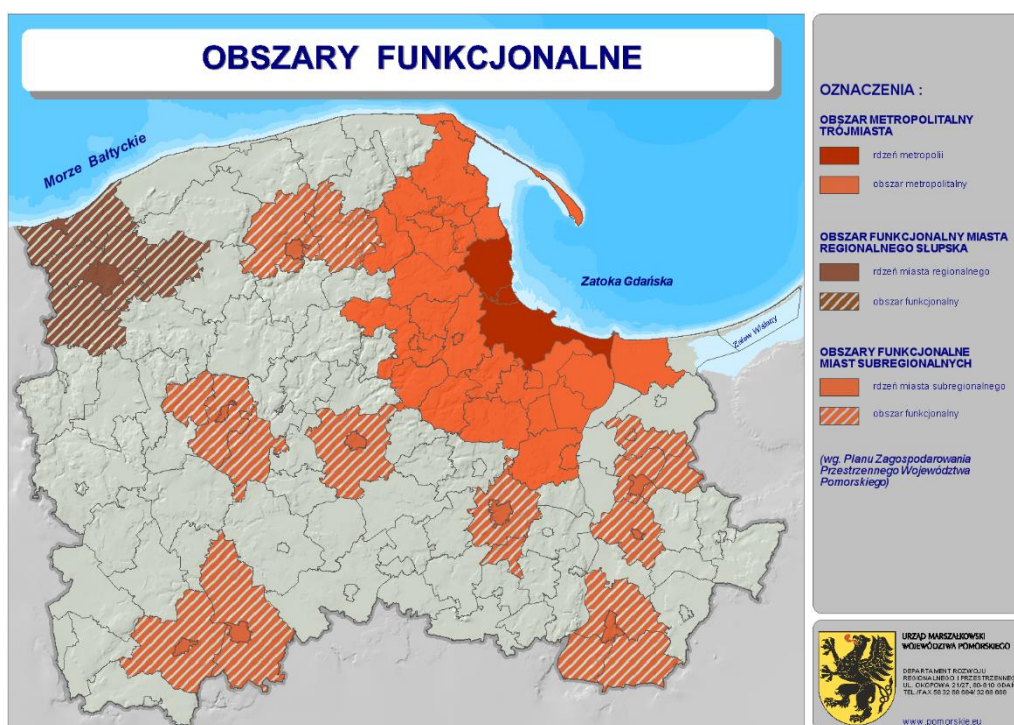
⁵ Na mapie nr 1 Struktura Osadnicza KPZK 2030 miasto Starogard Gdański wskazano jako ośrodek administracyjny IIIb – wydzielone miasto powiatowe, natomiast gminę Starogard Gdański jako tereny powyżej 20 wsi na 100 km² i powyżej 250 mieszkańców przeciętnie w jednej wsi.

plan przyjęty uchwałą Nr 639/XLVI/02 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 30 września 2002 r. w sprawie uchwalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego i zmienionego uchwałą Nr 1004/XXXIX/09 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 października 2009 r. w sprawie zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 172 z dnia 16 grudnia 2009r., poz. 3361).

W strukturze przestrzennej województwa pomorskiego w PZPWP Starogard Gdański został wyróżniony jako jeden z „*równomiernie rozmieszczonych ośrodków regionalnych o liczbie ludności powyżej 35 tys. mieszkańców*” oraz element „*policentrycznej sieci ośrodków regionalnych Powiśla*”. Na rysunku nr 30 PZPWP miasto Starogard Gdański określono jako centrum regionalne – koncentracji potencjału. **Na rysunku nr 45 PZPWP miasto Starogard Gdański określono jako Ośrodek regionalny II rzędu i wraz z gminą Starogard Gdański oraz gminą Bobowo jako funkcjonalny obszar miejski zlokalizowany tuż przy granicy obszaru aglomeracji.**

Rysunek 3.4 Obszar funkcjonalne w woj. pomorskim

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego WP, 2009; Czynniki i ograniczenia rozwoju miast województwa pomorskiego, 2012

Obszar problemowy Starogardu Gdańskiego w PZPWP w tabeli „centra regionalne – koncentracji potencjałów” został scharakteryzowany jako:

Tabela 3.1 PZPWP „centra regionalne – koncentracji potencjałów”

Lp.	Obszary szczegółowe	Typ problemu	Zagadnienia szczegółowe
4.	Starogard Gdański	– zagrożenie marginalizacją w związku z ograniczoną dostępnością i jakością kapitału ludzkiego	– spadek znaczenia Starogardu Gdańskiego i całego Kociewia w regionie wskutek koncentracji procesów rozwoju w metropolii Trójmiasta, przy jednoczesnym słabym wykształceniu zasobów pracy – skutku przemysłowej przeszłości miasta i rolniczej Kociewia; – niewystarczające powiązania komunikacyjne z Trójmiastem, w tym niski poziom parametrów technicznych dróg; – postępujące zjawisko suburbanizacji;
		– nie w pełni wykorzystane walory środowiska przyrodniczego i kulturowego – przeciętny stan środowiska	– niewykorzystane walory naturalnego korytarza ekologicznego, Wierzycy; – mała powierzchnia terenów zielonych ogólnodostępnych i dobrze zagospodarowanych; – słaba lokalna ośnowa ekologiczna; – niewyeksponowane i niewykorzystane tereny potencjalnie atrakcyjne i bardzo atrakcyjne, np. śródmieście, nad Wierzycą, Wzgórze św. Jana;

Źródło: oprac. własne na podst. PZPWP

Ponadto w województwie pomorskim pojęcie Miejski Obszar Funkcjonalny zostało skonkretyzowane w „Koncepcji zrównoważonej polityki miejskiej województwa pomorskiego”, przyjętej uchwałą nr 247/226/13 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 5 marca 2013 r. W dokumencie tym zdelimitowane zostały MOF-y w granicach ustalonych w PZPWP. I tak w województwie pomorskim wydzielono 9 MOF: Trójmiejski Obszar Metropolitalny, MOF Słupska, MOF Lęborka, MOF Bytowa, MOF Kościerzyny, MOF Starogardu Gdańskiego, MOF Malborka, MOF Kwidzyna, MOF Chojnicko-Człuchowski. Równocześnie w dokumencie tym MOF Starogardu Gdańskiego opisano jako obejmujący więcej niż jedną gminę.

Jako podstawę wyznaczania miejskich obszarów funkcjonalnych wskazano metody bezpośrednie, tzn. takie, które dotyczą faktycznie występujących ciąż, (jako przeciwieństwo do wielu studiów delimitujących zasięg w oparciu tylko o metody pośrednie np. nasilenie procesów suburbanizacji, nasycenie gmin podmiotami gospodarczymi itp.). Wymieniono, że były to powiązania:

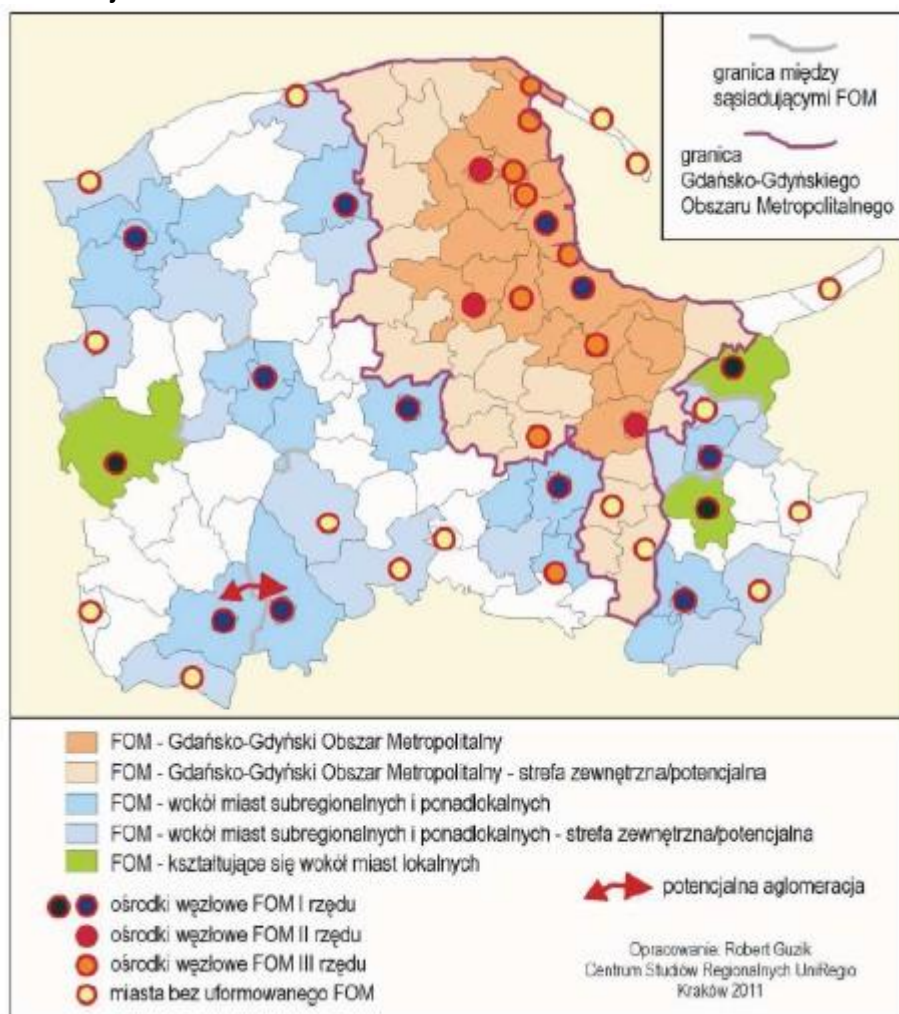
- migracyjne (druki meldunkowe),
- rynku pracy (identyfikacja na podstawie NIP płatnika i ubezpieczonego),
- dojazdów do liceów ogólnokształcących (adresy uczniów),
- komunikacyjne (natężenie połączeń bezpośrednich i czas dojazdu w godzinach szczytu),
- dostępność transportowa (ma charakter zmienny).

Za podstawę delimitacji MOF-ów w „Koncepcji zrównoważonej polityki miejskiej województwa pomorskiego” przyjęto kilka założeń porządkujących badanie i pozwalających na rozstrzygającą decyzję w procesie delimitacji:

- MOF są obszarami rozłącznymi (dany obszar może być tylko w jednym MOF), tam gdzie następowałoby przenikanie różnych MOF, wyznacza się jeden MOF o charakterze aglomeracji,
- MOF ma charakter ciągły (nie może otaczać gmin, które nie są jego częścią),
- MOF obejmuje gminy w całości (kryterium administracyjne),
- MOF nie jest tożsamy ze strefą oddziaływania – zasięgiem funkcji ponadregionalnych np. nauki, szkolnictwa wyższego, kultury wysokiej.

Rysunek 3.5 Delimitacja MOF-ów

Źródło: Koncepcja zrównoważonej polityki miejskiej województwa pomorskiego.

Na bazie ustaleń PZPWP oraz późniejszej Koncepcji zrównoważonej polityki miejskiej województwa pomorskiego, ranga Miejskich Obszarów Funkcjonalnych została również podkreślona w przyjętej Uchwałą nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 r. Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020.

W kontekście powyżej przytoczonego scharakteryzowania w PZPWP MOF Starogardu Gdańskiego (jak również pozostałe obszary funkcjonalne miejskich ośrodków subregionalnych) został wskazany jako możliwy do objęcia koordynacją działań rozwojowych w formule Zintegrowanego Porozumienia Terytorialnego (ZPT) w ramach regionalnego programu operacyjnego dla województwa pomorskiego na lata 2014-2020 (RPO WP).

3.4 PODSUMOWANIE

Zgodnie z KPZK 2030 gmina nie może samodzielnie określić MOF w granicach którego się znajduje. Decyzja taka jest podejmowana na poziomie krajowym lub wojewódzkim. Również delimitacja MOF jest opracowywana na takich poziomach. W przypadku MOF Starogardu Gdańskiego sam byt został określony w KPZK 2030, a jego delimitacja została opracowana przy okazji sporządzania Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego.

Zgodnie z zasadą delimitacji MOF-ów opartej na całości danej jednostki administracyjnej (w tym przypadku gmina) **do MOF Starogardu Gdańskiego zalicza się w całości:**

- **miasto Starogard Gdański,**
- **gminę Starogard Gdański**
- **gminę Bobowo.**

Poniżej zaprezentowano mapę Starogardzkiego MOF.

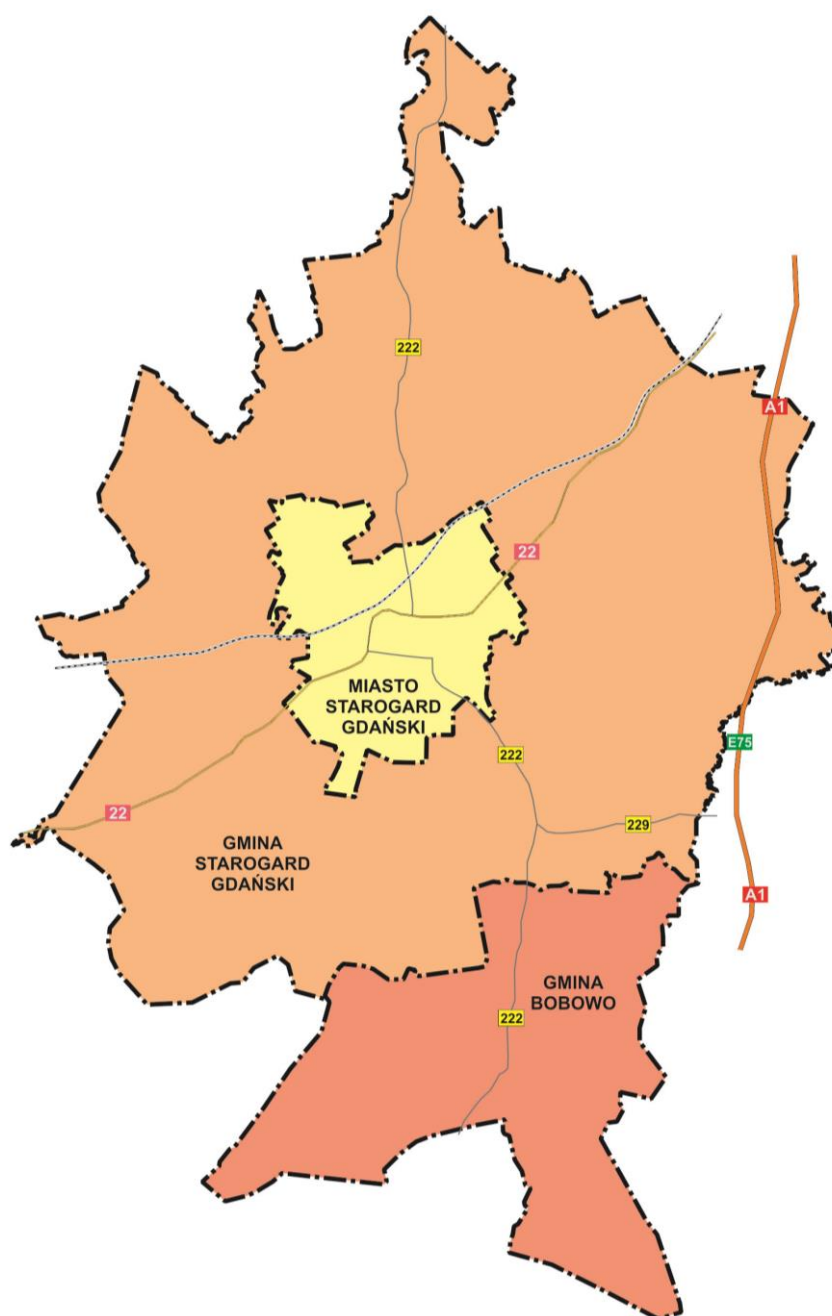
POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Rysunek 3.6 MOF Starogardu Gdańskiego

0 5 km

Źródło: Opracowanie własne

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

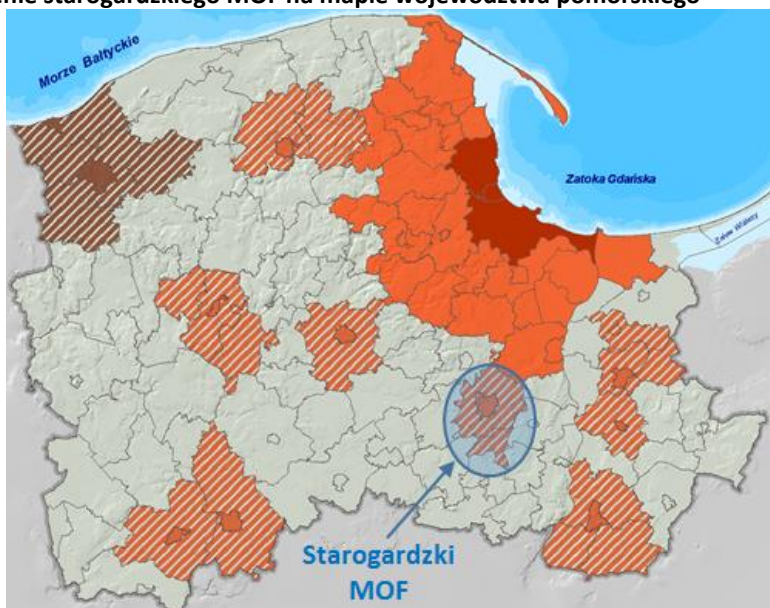
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

4 CHARAKTERYSTYKA OBSZARU FUNKCJONALNEGO WRAZ Z OPISEM ZDIAGNOZOWANYCH POWIĄZAŃ WEWNĄTRZ OBSZARU

Starogardzki MOF położony jest w południowej części województwa pomorskiego, we wschodniej części powiatu starogardzkiego. Obszar obejmuje 3 gminy: miasto Starogard Gdański i 2 gminy wiejskie: Starogard Gdański i Bobowo. Administracyjnym i gospodarczym centrum obszaru jest miasto Starogard, położone na północy obszaru. Gmina Starogard Gdański okala miasto swoim obszarem, zaś gmina Bobowo znajduje się w południowej części MOF. Poniżej zamieszczono mapę lokalizującą starogardzki MOF na tle województwa pomorskiego i mapę pokazującą położenie poszczególnych gmin w ramach MOF.

Rysunek 4.1 Położenie starogardzkiego MOF na mapie województwa pomorskiego

Źródło: Oprac. własne na podst. Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego

Rysunek 4.2 Położenie gmin w ramach starogardzkiego MOF

Źródło: Oprac. własne na podst. mapy LOT Kociewie

Łącznie omawiany obszar ma powierzchnię 272 km² i zamieszkuje go 67 179 osób (dane GUS za 2012 rok). Najwięcej mieszkańców ma miasto Starogard, które jest 5. co do liczby ludności ośrodkiem województwa pomorskiego. Największą powierzchnię zajmuje gmina wiejska Starogard Gdański. Średnia gęstość zaludnienia MOF to 696,4 os/km². Poniżej dokładne dane na temat ludności i powierzchni gmin starogardzkiego MOF.

Tabela 4.1 Liczba ludności, powierzchnia oraz gęstość zaludnienia gmin wchodzących w skład starogardzkiego MOF (dane GUS za 2012 rok)

Parametr	Miasto Starogard Gdański	Gmina Bobowo	Gmina Starogard Gdański	RAZEM MOF
Liczba ludności	48 808	3033	15 338	67 179
Powierzchnia (w km ²)	25	52	195	272
Gęstość zaludnienia (w os/km ²)	1 952,3	58,3	78,7	696,4

Źródło: Dane GUS

4.1 PLANOWANIE PRZESTRZENNE JEDNOSTEK ADMINISTRACYJNYCH

4.1.1 STUDIA UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

W granicach MOF Starogardu Gdańskiego znajdują się 3 gminy: miasto Starogard Gdański, gmina Starogard Gdański oraz gmina Bobowo. Wszystkie trzy gminy opracowały Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W każdej z gmin od momentu uchwalenia Studium opracowano kilka jego zmian. Najmniej terenów pod zabudowę przeznaczono w Studium gminy Bobowo, co wynika też z dominującej funkcji rolniczej zagospodarowania przestrzeni gminy. Gmina Starogard Gdański w swoim Studium nie przeznacza dużo terenów pod nową zabudowę, widoczne jest jednak skupienie takich terenów w pierścieniu miejscowości okalających miasto Starogard. Są to miejscowości Kokoszkowy, Owidz, Szpęgawsk, Janowo, Koteże, Rokocin, Nowa Wieś Rzeczna, Żabno i Okole – pierścień suburbanizacji. Najsilniej potencjalnie rozbudowywane mogą być osie na zachód Rokocin-Sucumin oraz na południe w kierunku gminy Bobowo, tj. oś Janowo-Jabłowo, na północy Kokoszkowy. Pozostałe kierunki w mniejszym bądź większym stopniu ograniczone są kompleksami leśnymi.

Na podstawie studium miasta Starogardu Gdańskiego należy wskazać, że miasto w dalszym ciągu dysponuje relatywnie sporymi rezerwami terenowymi na swój rozwój, a rozbite na trzy ośrodki usługowe mogą sprzyjać raczej rozpraszaniu się zabudowy niż ruchom inwestycyjnym wewnątrz centrum, które zawsze będą wymagały większych nakładów finansowych.

Poniżej przedstawiono zestawienie SUIKZP gmin wchodzących w skład Starogardzkiego MOF.

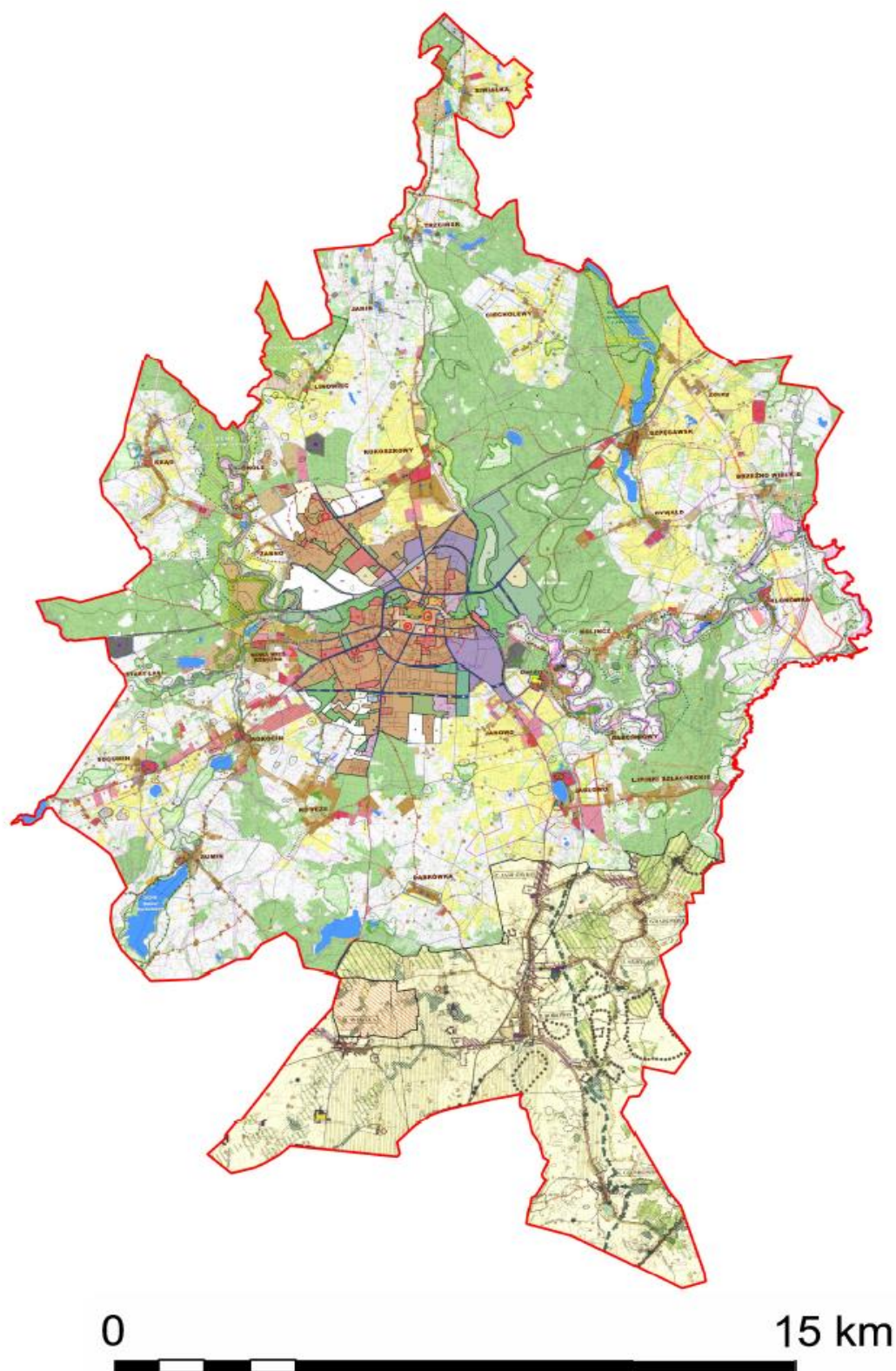
POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Rysunek 4.3 Zestawienie SUIKZP gmin wchodzących w skład Starogardzkiego MOF

Źródło: Opracowanie własne na podstawie SUIKZP poszczególnych JST

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

4.1.2 MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

W ramach KPZK 2030 opublikowano mapę nr 23 „Pokrycie planistyczne” opracowaną przez Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN pod kierownictwem prof. Przemysława Śleszyńskiego i sporządzoną dla Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Zawiera ona kartogram pokrycia procentowego obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (mpzp) gmin polskich w 2010r. Dla analizowanych jednostek administracyjnych określa ona pokrycie na poziomie: do 100% miasto Starogard Gdański, do 25% gmina Starogard Gdański oraz do 1% gmina Bobowo.

Stan na rok 2011 został opracowany również przez ten sam zespół z IGiPZ PAN, a opublikowany w ramach dokumentu pod nazwą „Analiza stanu i uwarunkowań prac planistycznych w gminach na koniec 2011 roku” opracowanego dla Departamentu Gospodarki Przestrzennej Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej. Dla jednostek administracyjnych skupionych w MOF Starogardu Gdańskiego wykazano pokrycie mpzp na poziomie: do 100% miasto Starogard Gdański, do 10% gmina Starogard Gdański oraz do 1% gmina Bobowo. Dla porównania należy przytoczyć, że w 2011r. wskaźniki pokrycia planistycznego obowiązującymi planami miejscowymi w województwie pomorskim wynosił 15,6%, co jest jedną z niższych wartości dla województwa w skali kraju (najwyższe w województwie małopolskim – 63,2%).

Po przeanalizowaniu dat uchwalenia kolejnych planów miejscowych w gminie Starogard Gdański oraz aktualnego stanu ich obowiązywania można stwierdzić, że niekorzystna różnica pomiędzy 2010, a 2011 rokiem jaka zaistniała dla gminy wynika z uchylecia wyrokami WSA dwóch planów miejscowych o łącznej powierzchni ponad 300 ha.

Zestawienie pokrycia planami w ujęciu powierzchniowym (ha) na podstawie danych GUS wygląda następująco:

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Tabela 4.2 Zestawienie pokrycia planami MZP

Kod	Jednostka terytorialna	Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami ogółem			
		2009	2010	2011	2012
		ha	ha	ha	ha
6220000000	Województwo pomorskie	238 584	269 213	286 382	307 125
6224213000	Powiat starogardzki	3 716	6 463	6 631	7 141
6224213031	Miasto Starogard Gdański	371	2 500	2 500	2 500
6224213042	Gmina Bobowo	21	21	21	242
6224213122	Gmina Starogard Gdański	836	1 040	890	918

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Jak wynika z powyższej tabeli w 2012 roku nastąpiła poprawa, która nie została już uwzględniona w kolejnych badaniach IGiPZ PAN (badania w latach 2010 i 2011). Znaczny przyrost powierzchni pokrycia planami miejscowymi wystąpił w 2012 r. w gminie Bobowo jednak należy zauważyć, że wynika to z opracowania jednego planu miejscowego pod lokalizację farmy elektrowni wiatrowej, co wiąże się raczej z ograniczaniem możliwości realizacji nowej zabudowy (bufory wykluczające nową zabudowę wokół planowanych lokalizacji elektrowni wiatrowych).

Zestawienie wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jest dodatkową możliwością zbadania efektywności sporządzonych planów pod względem zaspokajania potrzeb.

Tabela 4.3 Decyzje o warunkach zabudowy w jednostkach terytorialnych Starogardzkiego MOF

Kod	Jednostka terytorialna	Decyzje o warunkach zabudowy ogółem				
		2009	2010	2011	2012	2013
		szt.	szt.	szt.	szt.	szt.
6224213031	Miasto Starogard Gdański	185	194	0	0	:
6224213042	Gmina Bobowo	35	48	36	25	:
6224213122	Gmina Starogard Gdański	151	197	198	179	:

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Na podstawie powyższej tabeli można wskazać, że w mieście Starogard Gdański z chwilą uchwalenia ostatnich planów uzupełniających prawie kompletne pokrycie planami terenu tej jednostki samorządowej, ustało zapotrzebowanie na wydawanie decyzji o warunkach zabudowy. W gminie Bobowo ilość wydawanych decyzji tego typu maleje w kolejnych latach,

co może być związane z zanikiem nowych inwestycji lub zaspokojeniem takich potrzeb obwiązuje planami. Zestawienie tych faktów z niewielkim (poniżej 1%) pokryciem planami wskazuje niestety na pierwszą z możliwości.

Najintensywniejszy ruch budowlany na podstawie ilości wydanych decyzji o warunkach zabudowy ma miejsce w gminie Starogard Gdański, co wydaje się potwierdzać również duża ilość opracowanych w gminie planów miejscowych (140 łącznie z tymi, które przestały obowiązywać).

4.2 STRUKTURY PRZESTRZENNE

4.2.1 WYKORZYSTANIE TERENU I TKANKA MIEJSKA

Analizowane tereny, wchodzące w skład MOF Starogardu Gdańskiego, różnią się pod względem poziomu zurbanizowania i rodzaju zabudowy, ponieważ obejmują zarówno tereny miejskie jak i wiejskie. Warto jednak podkreślić, iż cały obszar powiatu starogardzkiego cechuje się stosunkowo niskim stopniem zurbanizowania: przeważa tu zabudowa wiejska, a podstawową formą wykorzystania terenu jest wykorzystanie rolnicze. Najmocniej zabudowaną i tym samym zasiedloną częścią MOF jest miasto Starogard Gdański, które jest głównym ośrodkiem społeczno-gospodarczym powiatu.

Zgodnie z danymi GUS za rok 2012 w mieście było 5 461 budynków mieszkalnych i 16 183 mieszkania, których przeciętna wielkość wynosiła 65,8m². Zgodnie z „Raportem o stanie miasta za rok 2012”, grunty zabudowane i zurbanizowane zajmują ok 39% jego powierzchni, choć tereny te z roku na rok zwiększają się poprzez zagospodarowanie gruntów rolnych. Tereny przeznaczone pod nową zabudowę mieszkaniową obejmują w sumie 6 obszarów:

- obszary położone w północnej części miasta, w rejonie ulic:
 - o ul. Derdowskiego - obszar ten obejmuje zabudowę jednorodzinną, szeregową i wolnostojącą w części południowej, jak również obszary zabudowy wielorodzinnej w części północnej,

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

- ul. Bp. K. Dominika, Świętojańskiej, ks. Alinowskiego, Żurawiej – przeznaczone pod zabudowę jednorodzinną o niskiej intensywności zabudowy;
- obszary w części zachodniej: pomiędzy ulicami Bohaterów Getta i Kociewską - przeznaczony do zabudowy mieszkaniowej nisko i średnio intensywnej, głównie wolnostojącej i szeregowej, jak również wielorodzinnej w formie małych domów mieszkalnych;
- obszary zlokalizowane w części południowej miasta:
 - pomiędzy ulicami Południową, Rolną, Szornaka – tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną,
 - w rejonie ulic Lubichowskiej, Skośnej Rodzinnej, Braterskiej, Malinowej Zachodniej – teren przeznaczony pod zabudowę jednorodzinną,
 - w rejonie ulic Piłsudskiego – Chopina – Parkowej – część pn. i pd. obszaru przeznaczona pod zabudowę mieszkaniową, a teren centralny przeznaczony pod funkcje handlowe.

Obszary te nie są wyposażone w infrastrukturę techniczną, więc proces ich zainwestowania zostanie wydłużony o konieczność doprowadzenia poszczególnych instalacji.

Na terenie gminy wiejskiej Starogard Gdański dominuje zabudowa zagrodowa i jednorodzinna. Budynki wielorodzinne zlokalizowane są w miejscowościach: Jabłowo, Nowa Wieś Rzeczna, Kokoszkowy, Zduny oraz Siwiątka, gdzie funkcjonowały PGR-y i budynki wielorodzinne stanowiły zaplecze mieszkalne dla pracowników. Według danych GUS, na terenie gminy w 2012 roku było 3 215 budynków mieszkalnych i 3 894 mieszkania, których średnia wielkość wynosiła 106,6m². Większość budynków gminy powstało przed rokiem 1989, jedynie niecałe 30% zabudowy pochodzi z okresu 1989 – 2008.

W gminie Bobowo również dominująca jest zabudowa jednorodzinna i zagrodowa, która charakteryzuje się dużym rozproszeniem. Zgodnie z danymi GUS za 2012 roku, na jej terenie było 641 budynków mieszkalnych i 697 mieszkań, a przeciętna powierzchnia użytkowa wynosiła 95,9m².

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Zgodnie z informacjami zawartymi w „Prospektywnej analizie sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu starogardzkiego” w ostatnich latach widoczny był wzrost liczby ludności we wszystkich gminach powiatu starogardzkiego. W szczególności dotyczyło to gminy wiejskiej Starogard Gdański (wzrost o ponad 20%), co związane było z migracją mieszkańców z terenu miasta do terenów podmiejskich. Gmina Starogard Gdański jest silnie związana z ośrodkiem miejskim, posiada dobre połączenia komunikacyjne i dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną, co wpływa na jej atrakcyjność osiedleńczą. Duży napływ ludności odnotowała także gmina Bobowo (powyżej 9%).

4.2.2 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Na obszarze Starogardzkiego MOF zaobserwować można znaczące różnice w zakresie istniejącej infrastruktury technicznej. Tereny należące do miasta oraz gminy wiejskiej Starogard Gdański są w dużej mierze wyposażone w infrastrukturę techniczną (wodociągi, kanalizację, centralne ogrzewanie oraz gaz sieciowy). W gminie Bobowo rozwinięta jest sieć wodociągowa, trwają też prace związane z budową kanalizacji sanitarnej. W tabeli poniżej zamieszczono dane obrazujące wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne na terenie poszczególnych jednostek.

Tabela 4.4 Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne na terenie jednostek starogardzkiego MOF

Jednostka terytorialna	Ogółem							
	Wodociąg		Ustęp spłukiwany		Centralne ogrzewanie		Gaz sieciowy	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
M. Starogard Gdański	16004	16132	15704	15832	13818	13947	12773	12772
Gm. Bobowo	646	657	603	614	457	468	0	0
Gm. Starogard Gdański	3712	3793	3611	3692	3257	3338	426	426

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych 2011 - 2012

Sieć kanalizacyjna

W zakresie wyposażenia w zbiorczy system odprowadzania ścieków, na terenie Starogardzkiego MOF widoczne jest dość duże zróżnicowanie. Mimo, iż łączna długość sieci kanalizacyjnej na tym terenie wynosiła w 2012 r. 167,9 km, do której podłączonych było 3 581 budynków, a ilość odebranych nieczystości przekroczyła 1900 dam³, to jednak dane te dotyczą jedynie obszaru miasta oraz gminy wiejskiej Starogard Gdański. Gmina Bobowo,

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

mimo dość dobrze rozwiniętej sieci wodociągowej, w niewielkim stopniu wyposażona jest w zbiorczy system odbioru ścieków, które mieszkańcy odprowadzają głównie do przydomowych zbiorników bezodpływowych. Aktualnie prowadzone są prace w zakresie uzbrojenia tych terenów w sieć kanalizacyjną. Zbiorcze dane na temat sieci kanalizacyjnej na terenie MOF przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 4.5 Dane dotyczące sieci kanalizacji sanitarnej na terenach wchodzących w skład Starogardzkiego MOF

Parametr	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej				
	2008	2009	2010	2011	2012
Długość sieci kanalizacyjnej (km)	114,1	115,5	143,6	165,2	167,9
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (km)	2 555	2 672	2 848	3 195	3 581
Ścieki odprowadzone (dam ³)	2 226,9	2 132,2	1 933	1 885	1 909
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (os.)	45 696	45 887	47 064	48 027	48 978

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych 2008-2012

Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące sieci kanalizacyjnej w 2012 roku w podziale na poszczególne jednostki terytorialne.

Tabela 4.6 Dane dotyczące sieci kanalizacji sanitarnej w poszczególnych jednostkach (2012 r.)

Jednostka terytorialna	Długość sieci kanalizacyjnej	Ścieki odprowadzone (dam ³)	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	% ogółu ludności korzystający z instalacji kanalizacyjnej
Miasto Starogard Gdański	93,9	1726	42800	87,7
Gmina Starogard Gdański	74,0	183	6178	40,3
Gmina Bobowo	0	0	0	0

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych 2012

W mieście Starogard Gdański funkcjonuje kanalizacja grawitacyjna i tłoczna, obejmująca ponad 85% terenów miejskich, która odprowadza nieczystości do miejskiej biologiczno-chemicznej oczyszczalni ścieków. Za odprowadzanie i utylizację ścieków na terenie miasta odpowiada Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji "Star-Wik" Sp. z o.o.. W latach 2009-2012 długość sieci zwiększyła się o około 10 km, a liczba ludności korzystająca z systemu wzrosła o nieco ponad 800 osób, co wynika z wysokiego stopnia skanalizowania miasta. Warto zaznaczyć, że na terenie miasta funkcjonuje tak zwana kanalizacja wolnospławna, która odprowadza do oczyszczalni zarówno wody opadowe jak i ścieki komunalne. W najbliższych latach planowane są inwestycje, które pozwolą na rozdzielenie tych systemów.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Na terenie Gminy Starogard Gdański funkcjonują trzy biologiczno – chemiczne oczyszczalnie ścieków, zlokalizowane w Kokoszkowych, w Szpęgawsku i w Jabłowie. Dla oczyszczalni w ścieków w Jabłowie w 2013 r. powstał projekt rozbudowy i przystosowana do odbioru ścieków także z terenów gminy Bobowo, w której prowadzone są prace związane z budową systemu kanalizacyjnego. Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Starogard Gdański zwiększyła się w latach 2009 – 2012 z 33,3 do 74 km, a procent ludności podłączonej do zbiorowego systemu odprowadzania nieczystości z 26 do 40%.

Gmina Bobowo prowadzi obecnie prace w zakresie uzbrojenia w sieć kanalizacji sanitarnej, w pierwszej kolejności systemem objęte zostały miejscowości Jabłówka oraz część m. Bobowa - nowe osiedle i ul. Słoneczna.

Sieć wodociągowa

Na obszarze starogardzkiego MOF funkcjonuje sieć wodociągowa o łącznej długości 348,9 km. Poniżej zamieszczono tabelę pokazującą podstawowe dane dotyczące sieci wodociągowej na omawianym obszarze.

Tabela 4.7 Podstawowe dane dotyczące infrastruktury wodociągowej starogardzkiego MOF w latach 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Długość czynnej sieci rozdzielczej (w km)	324,6	326,4	338,1	342,1	348,9
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	6 867	6 919	7 087	7 282	6 998
Woda dostarczona gospodarstwom domowym (dam ³)	1 770,4	1 785,8	1 735,3	1 776,0	1 763,6
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	58 472	58 564	59 892	60 082	59 640
Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca (m ³)	23,8	23,6	22,3	23,0	23,5

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych 2008 - 2012

Analiza danych dla poszczególnych gmin wskazuje na to, że najdłuższą sieć wodociągową posiada gmina wiejska Starogard Gdański, zaś największa liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej przypada na miasto Starogard. Średnie zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca na obszarze MOF w 2012 roku wynosiło 23,5 m³, podczas gdy zużycie dla całego województwa pomorskiego wyniosło 32,2 m³, zaś dla Polski 31,2 m³. Zużycie wody na 1 mieszkańca nieznacznie spadło w porównaniu z rokiem 2008, jednak nie można mówić o trwałym spadku, ponieważ najniższą wartość zużycie wody osiągnęło

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

w roku 2010 (22,3 m³). Najwyższy odsetek ludności korzystającej z infrastruktury wodociągowej ma miasto Starogard Gdański, zaś najniższy, pomimo posiadania najbardziej rozległej sieci, gmina Starogard Gdański. Poniżej zamieszczono dane porównawcze poszczególnych gmin MOF w zakresie sieci wodociągowych.

Tabela 4.8 Dane dotyczące sieci wodociągowej i jej wykorzystania na terenie gmin wchodzących w skład Starogardzkiego MOF w 2012 roku

Gmina	Długość czynnej sieci rozdzielczej	Woda dostarczona gospodarstwom domowym	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	% ogółu ludności korzystający z instalacji wodociągowej
Miasto Starogard Gd.	94,6 km	1 335,1 dam ³	46 700 os.	95,7
Gmina Bobowo	56,0 km	57,5 dam ³	2 225 os.	73,4
Gmina Starogard Gd.	198,3 km	371,0 dam ³	10 715 os.	69,9

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych 2012

Woda dla miasta Starogard Gdański dostarczana jest z dwóch ujęć wodnych „Południe” i „Wierzyca”. Ujęcia te dostarczają wodę z tzw. czwartorzędowego poziomu wodonośnego. Ujęcie wody „Wierzyca” składa się z ośmiu wierconych studni, natomiast na ujęcie wody „Południe” składa się aż 21 wierconych studni. Uzdatnianie wody w miejskim systemie wodociągowym polega na: napowietrzaniu, odpowietrzaniu, odżelazianiu i odmanganianiu wody. Dzięki tym wszystkim procesom woda przekazywana odbiorcom odpowiada wszelkim normom. Woda z obu ujęć dostarczana jest do 98% mieszkań na terenie miasta, a także do części gminy Starogard Gdański. Dostawcą i dystrybutorem wody pitnej i użytkowej na terenie miasta Starogard Gdański jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji "Star-Wik" Sp. z o.o.

Zaopatrzenie w wodę mieszkańców gminy Starogard Gdański odbywa się w oparciu o ujęcia wód podziemnych poziomu trzecio – i czwartorzędowego. Oprócz wsi Stary Las, wszystkie miejscowości gminy objęte są zasięgiem obsługi wodociągów. Eksploatacją systemu wodociągowego na terenie gminy zajmuje się Gminny Zakład Usług Komunalnych w Jabłowie. Gmina jest zasilana w wodę z 10 ujęć wód podziemnych. Wszystkie ujęcia są jej własnością, oprócz ujęcia w Zdunach, które zaopatruje w wodę wsie Zduny, Brzeźno, Rywałd i Szpęgawsk. Ujęcie to jest własnością firmy Kooperol, od której gmina kupuje wodę. Wszystkie ujęcia wyposażone są w stacje uzdatniania wody. Część miejscowości gminy

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

korzysta z wodociągów włączonych do sieci miasta Starogard Gdański. Są to: Kolincz i Nowa Wieś oraz fragmenty: Janowa i Rokocina. Ponadto, w południowej części gminy gospodarstwa zaopatrywane są w wodę z ujęć gminy Bobowo.

Zaopatrzenie gminy wiejskiej Bobowo w wodę odbywa się z jednego wodociągu wiejskiego grupowego (wieś Bobowo - Wysoka Jabłówko, Grabowo, Smoląg) z ujęciem zlokalizowanym w Bobowie.

Sieć gazowa

Sieć gazowa na terenie MOF, podobnie jak w przypadku kanalizacji, funkcjonuje jedynie na terenie miasta oraz gminy wiejskiej Starogard Gdański. Biorąc pod uwagę ten stosunkowo niewielki obszar, wskaźnik ludności korzystającej z sieci gazowej osiąga dość wysoki wskaźnik 60%. Dla porównania na całym terenie powiatu starogardzkiego według danych GUS z sieci gazowej korzysta jedynie 32% mieszkańców.

Miasto Starogard Gdański zaopatrywane jest w gaz wysokometanowy, który dostarczany jest przez PGNiG siecią wysokociśnieniową. Na terenie miasta znajduje się stacja redukcyjno-pomiarowa I stopnia. Stan infrastruktury gazowej jest dobry. W ostatnich latach zauważalny był wzrost zużycia gazu, co związane było przede wszystkim ze zwiększaniem się zużycia gazu do ogrzewania budynków. W najbliższym czasie, w mieście planowany jest rozwój sieci gazowej na terenach zabudowy jednorodzinnej.

Tabela 4.9 Dane dotyczące sieci gazowej w mieście Starogard Gdański w roku 2012

Sieć gazowa		
Długość czynnej sieci ogółem w m	m	131 793
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	szt.	3 796
Odbiorcy gazu	gosp. dom.	12 780
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp. dom.	3 243
Zużycie gazu w tys. m ³	tys. m ³	5 458,4
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m ³	tys. m ³	3 712,5
Ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	38 596

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych 2012

Sieć gazowa w gminie Starogard Gdański również dostarcza do odbiorców gaz wysokometanowy, przesyłany siecią wysokiego ciśnienia. Przez teren gminy przebiega gazociąg DN 125 PN 6,3 MPa relacji Walichnowy – Starogard Gdański. W rejonie wsi Kokoszkowy znajduje się stacja redukcyjno-pomiarowa II stopnia oraz gazociągi średniego

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

i niskiego ciśnienia. Na terenie gminy z gazu korzystają mieszkańcy miejscowości przylegających do miasta, które zostały włączone do sieci miejskiej: Kokoszkowy, Nowa Wieś Rieczna. Stan techniczny urządzeń zaopatrzenia w gaz jest dobry i umożliwia włączenie do sieci kolejnych odbiorców.

Tabela 4.10 Dane dotyczące sieci gazowej w gminie Starogard Gdański w roku 2012

Sieć gazowa		
Długość czynnej sieci ogółem w m	m	35 266
Długość czynnej sieci przesyłowej w m	m	8 660
Długość czynnej sieci rozdzielczej w m	m	26 606
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieskalnych	szt.	430
Odbiorcy gazu	Gosp. dom.	444
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	Gosp. dom.	385
Zużycie gazu w tys. m ³	tys. m ³	572,6
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m ³	tys. m ³	491,8
Ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	1 749

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych 2012

Przez teren gminy Bobowo nie przebiega sieć gazowa, a potrzeby w tym zakresie zaspokajane są gazem płynnym LPG dostarczonym w butlach. Zgodnie z zapisami „Projektu założeń do planu zaopatrzenia Gminy Bobowo w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”, przyłączenie gminy do sieci gazowej będzie wymagało wybudowania na jej terenie gazociągu wysokiego ciśnienia, stacji redukcyjno-pomiarowej oraz gazowej sieci rozdzielczej. Z uwagi na ochronę powietrza wskazane byłaby zmiana ogrzewania poszczególnych budynków z paliw stałych na gaz.

Infrastruktura energetyczna

Miasto Starogard Gdański zasilane jest z Głównego Punkt Zasilania (GPZ) „Starogard Gdański” oraz GPZ „Skarszewy”. GPZ „Starogard Gdański” (na terenie miasta) wyposażony jest w trzy transformatory 110/15 kV o mocy znamionowej 25 MVA i mocy czynnej 21,5 MW. GPZ „Skarszewy” wyposażony jest w dwa transformatory 110/15 kV o mocy znamionowej 10 MVA i mocy czynnej 8,6 MW. Dwa punkty zasilania zwiększają stałe zasilanie terenu i ograniczają spadki mocy. Eksploatacją zajmuje się POZG Gdańsk Zakład Starogard Gdański. Rozwój sieci elektroenergetycznej jest ściśle związany z rozwojem miasta. Wyżej wymienione Punkty zasilają zarówno tereny miejskie jak i tereny gminy Starogard Gdański. Z GPZ „Starogard Gdański” wyprowadzono na teren gminy Starogard Gdański 8 linii elektroenergetycznych

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

15 kV. Stan techniczny linii 15 KV – w zdecydowanej większości prowadzonych napowietrznie - jest zadowalający, a ich wiek wynosi ok. 20 lat.

Na terenie gminy Starogard Gdański funkcjonują linie elektroenergetyczne najwyższych i wysokich napięć. Są to:

- a. linia przesyłowa - 220 kV: Gdańsk-Bydgoszcz–przebiegająca przez gminę tranzytem, eksploatowana przez Polskie Sieci Elektroenergetyczne,
- b. linie dystrybucyjne, eksploatowane przez Kompanię Energetyczną ENERGA: 110 kV Starogard Gdański-Kościerzyna, 110 kV Starogard Gdański -Tczew, 110 kV Starogard Gdański-Czarna Woda.

Gmina posiada sprzyjające warunki do tworzenia elektrowni wiatrowych i wodnych.

Dostawcą energii elektrycznej dla gminy Bobowo jest Energa Gdańska Kompania Energetyczna, a za sprawność systemu odpowiada ENERGA Zakład Starogard Gdański. Stan zasilania gminy jest wystarczający. Na terenie gminy funkcjonuje sieć zasilająca 110 kV. W skład infrastruktury zasilającej gminę Bobowo w energię elektryczną wchodzi GPZ „Starogard Gdański” oraz GPZ „Majewo”. Na terenie gminy funkcjonuje również sieć elektroenergetyczna 15kV i 0.4 kV, która jest siecią bezpośrednio zasilającą odbiorców komunalno-bytowych, z sektora handlu i usług oraz odbiorców przemysłowych.

Stan techniczny linii elektroenergetycznych na terenie gminy oceniany jest jako zadowalający. Gmina Bobowo również posiada warunki umożliwiające pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych.

Sieć ciepłownicza

Na terenie MOF sieć ciepłowniczą posiada jedynie miasto, gdzie funkcjonują dwa podmioty dostarczające ciepło. Są to Zakłady Energetyki Ciepłej Star – Pec Sp. z o.o, które posiadają znaczną część sieci ciepłowniczej oraz Elektrociepłownia Starogard sp. z o.o.

Zakłady Energetyki Ciepłej Star – Pec sp. z o.o. zajmują się wytwarzaniem, przesyłaniem i dystrybucją ciepła na potrzeby centralnego ogrzewania, ciepłej wody oraz innych celów technologicznych. Źródłem ciepła jest kotłownia KS-101 oraz kotłownie lokalne na terenie

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

miasta. Udziałowcami Spółki są Gdańskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. (89,50%) oraz osoby fizyczne.

Elektrociepłownia Starogard Gdański powołana została na bazie majątku dawnego Oddziału Ciepłego Zakładów Farmaceutycznych Polpharma S.A., wyposażona jest w dwa kotły fluidalne i dostarcza ciepło do odbiorców indywidualnych i komunalnych.

Z uwagi na dwa podmioty dostarczające ciepło miasta posiada duże rezerwy energii cieplnej, które osiągają 50% mocy wytwórczych. Łączna długość czynnej sieci ciepłowniczej wynosi ok. 40 km i obejmuje swym zasięgiem obiekty zlokalizowane w całym mieście. Blisko 75% ciepła na potrzeby miasta pozyskiwane jest z paliw stałych oraz gazu ziemnego. Ponadto na terenie miasta funkcjonują kotłownie osiedlowe i lokalne na paliwa stałe i olejowe. Planowana jest dalsza rozbudowa systemu ciepłowniczego, która umożliwi eliminację z terenu miasta kotłowni lokalnych, co przełoży się na zmniejszenie zanieczyszczeń emitowanych do środowiska. W najbliższym czasie planowana jest rozbudowa sieci ciepłowniczej w rejonie starego miasta oraz w zachodniej części miasta Starogard Gdański, jak również prace związane z siecią umożliwiające m.in. redukcję strat ciepła w przesyle, zmniejszenie produkcji ciepła w źródle, a co za tym idzie zmniejszenie emisji szkodliwych substancji do atmosfery.

Na terenie gminy Starogard Gdański nie funkcjonuje zorganizowany system zaopatrzenia w ciepło. W tym celu wykorzystywane są lokalne kotłownie opalane węglem, gazem ziemnym, olejem opałowym i biomasą. W domach mieszkalnych jedno i wielorodzinnych, jak również niektórych obiektach usługowych, wykorzystywane są indywidualne źródła ciepła na gaz ziemny, paliwa stałe (przede wszystkim węgiel i drewno), jak również odpady dostarczające energię ciepłą na potrzeby centralnego ogrzewania i przygotowania ciepłej wody, w minimalnej ilości występują też elektryczne urządzenia grzewcze. Z uwagi na obowiązujące wymogi ochrony powietrza konieczne jest podjęcie działań wymuszających zmianę obecnego rodzaju paliw używanych do celów grzewczych, szczególnie węgla i koksu, w kierunku wykorzystania paliw uznawanych za ekologiczne (gaz, biomasa).

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Gmina Bobowo nie posiada spójnego systemu dostarczania ciepła, a gospodarka w tym zakresie oparta jest przede wszystkim o kotłownie lokalne i indywidualne źródła ciepła. Ciepło to wykorzystywane jest jedynie na potrzeby własne.

Infrastruktura teleinformatyczna

Według danych Urzędu Komunikacji Elektronicznej obszar Starogardzkiego MOF charakteryzuje przeciętny dostęp do infrastruktury teleinformatycznej, co pokazano poniżej na mapie pokrycia istniejącą infrastrukturą telekomunikacyjną i publicznymi sieciami telekomunikacyjnymi, przygotowanej przez UKE w ramach inwentaryzacji w 2013 r. (dane aktualne na 31.12.2012 r.). O ile w mieście nie występują większe problemy z dostępem do szerokopasmowego Internetu, to większość miejscowości gmin Starogard Gdański i Bobowo zostały uznane za „obszary interwencji”, czyli miejscowości, w których poziom nasycenia usługami szerokopasmowego dostępu do Internetu o przepustowości min. 2 Mb/s wynosi nie więcej niż 30%.

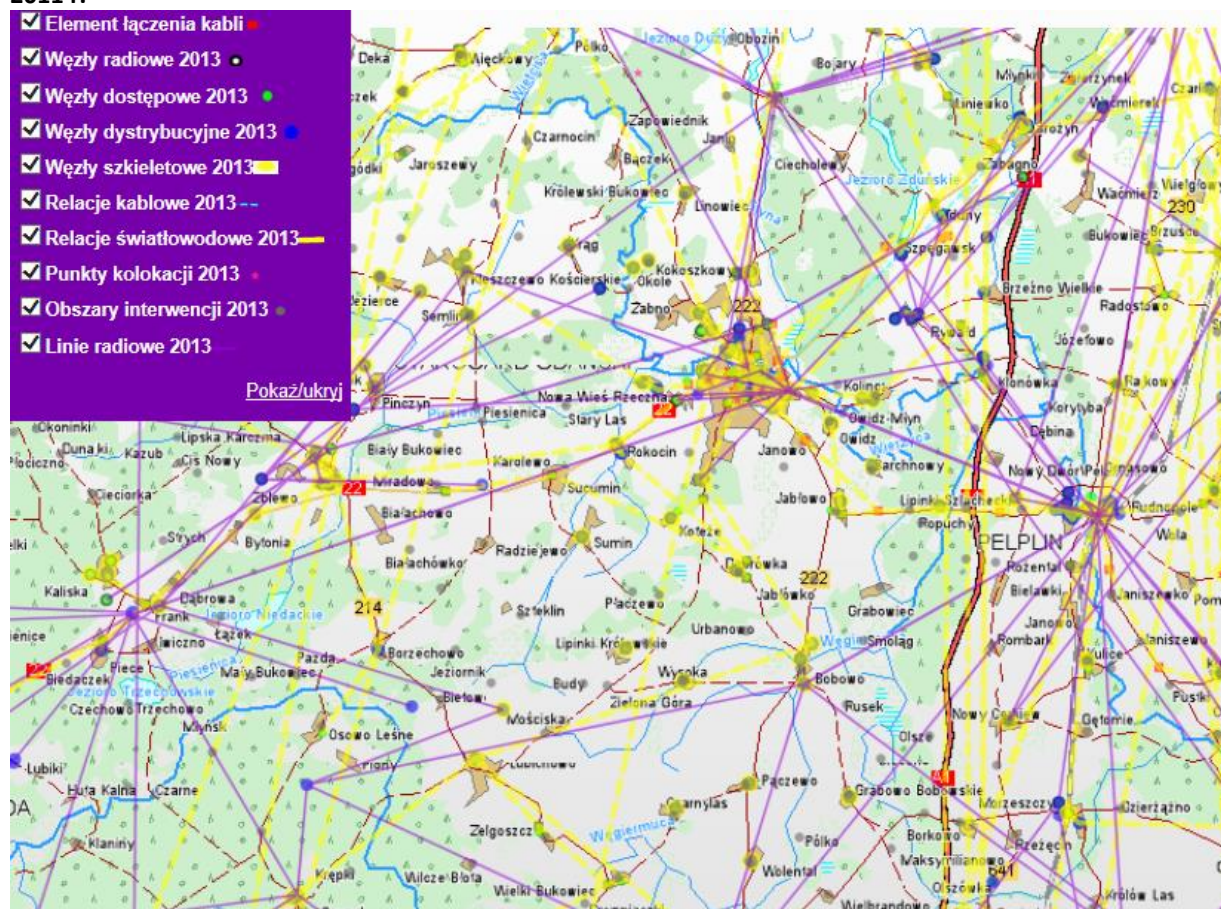

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Rysunek 4.4 Mapy pokrycia istniejącą infrastrukturą telekomunikacyjną i publicznymi sieciami telekomunikacyjnymi przygotowane przez UKE w ramach inwentaryzacji w 2013 r. (dane aktualne na 31.12.2012 r.) na podstawie rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 stycznia 2011 r.

Źródło: portal Polska Szerokopasmowa

Problem z dostępem do Internetu widoczny jest przede wszystkim na terenach gminy Starogard Gdański, która objęta została projektem „Pomorskie Szerokopasmowe” realizowanym przez Orange Polska. Wspomniany projekt zakłada budowę sieci światłowodowej o łącznej długości około 1818 km, która umożliwi uzyskanie szerokopasmowego dostępu do Internetu mieszkańcom 253 miejscowości, w tym miejscowości położonych właśnie na terenie gminy Starogard Gdański: Dąbrówka, Jabłowo, Klonówka, Kokoszkowy, Kolincz, Koteże, Krąg, Lipinki Szlacheckie, Nowa Wieś Rieczna, Owidz, Rywałd, Sucumin. Na terenie gminy Bobowo wszystkie miejscowości posiadają dostęp do Internetu, choć jest on w dużej mierze dostarczany drogą radiową.

4.2.3 WYNIKI BADAŃ

W wywiadach grupowych przedstawiciele miasta ocenili ogólny stan infrastruktury technicznej jako dobry, choć uznali, że konieczna jest rozbudowa sieci ciepłowniczej, gdyż w niektórych częściach miasta nadal stosowane są inne techniki grzewcze. Najpilniejszym działaniem w tym zakresie jest wyposażenie starej części miasta oraz terenów przeznaczonych pod zabudowę. W zakresie kanalizacji konieczne będzie przeprowadzenie inwestycji zmierzających do rozdzielania wód opadowych i ścieków komunalnych.

Przedstawiciele gmin wiejskich wskazywali na potrzebę rozbudowy infrastruktury technicznej, w szczególności na terenach położonych z dala od centrum gminy. Za konieczną uznali przede wszystkim modernizację sieci energetycznej, w tym modernizację GPZ „Starogard Gdański” (który nie jest w stanie dostarczyć większych ilości energii) lub budowę kolejnych punktów zasilania.

Na terenach wiejskich wskazano także na utrudniony dostęp do szerokopasmowego Internetu, który obecnie dostępny jest tylko w wybranych miejscowościach (problem ten ostrzegali głównie przedstawiciele gminy Starogard).

W zakresie wytwarzania energii gminy zainteresowane są inwestycjami związanymi z naturalnymi źródłami ich pozyskiwania, w tym tworzenia farm fotowoltaicznych.

Większość ankietowanych jest zadowolona ze stanu infrastruktury technicznej – ciepłowniczej, energetycznej i wodno-kanalizacyjnej. Liczba pozytywnych odpowiedzi kształtowała się na poziomie blisko 60%, a negatywną opinię w tym zakresie miało jedynie poniżej 10% ankietowanych. Biorąc pod uwagę wyniki badań można uznać, że rozbudowy wymaga jeszcze infrastruktura teletechniczna, zapewniająca podłączenie do Internetu, bowiem w tym aspekcie pozytywną opinię miało 55% udzielających odpowiedzi, a liczba osób niezadowolonych i zdecydowanie niezadowolonych wyniosła 14%. Na wykresie poniżej zaprezentowano szczegółowe wyniki badania.

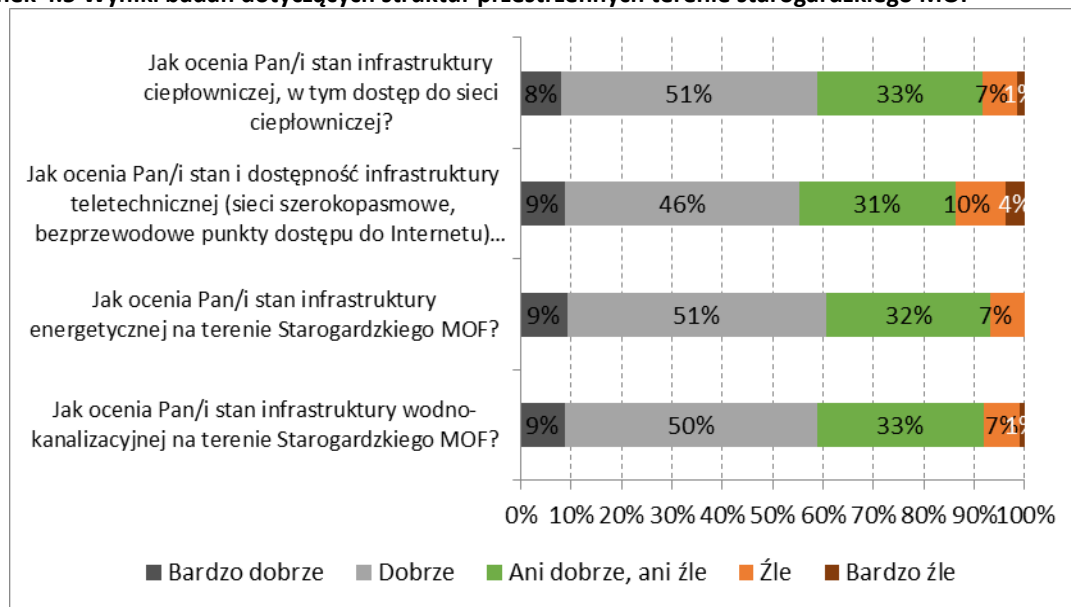

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Rysunek 4.5 Wyniki badań dotyczących struktur przestrzennych terenie starogardzkiego MOF

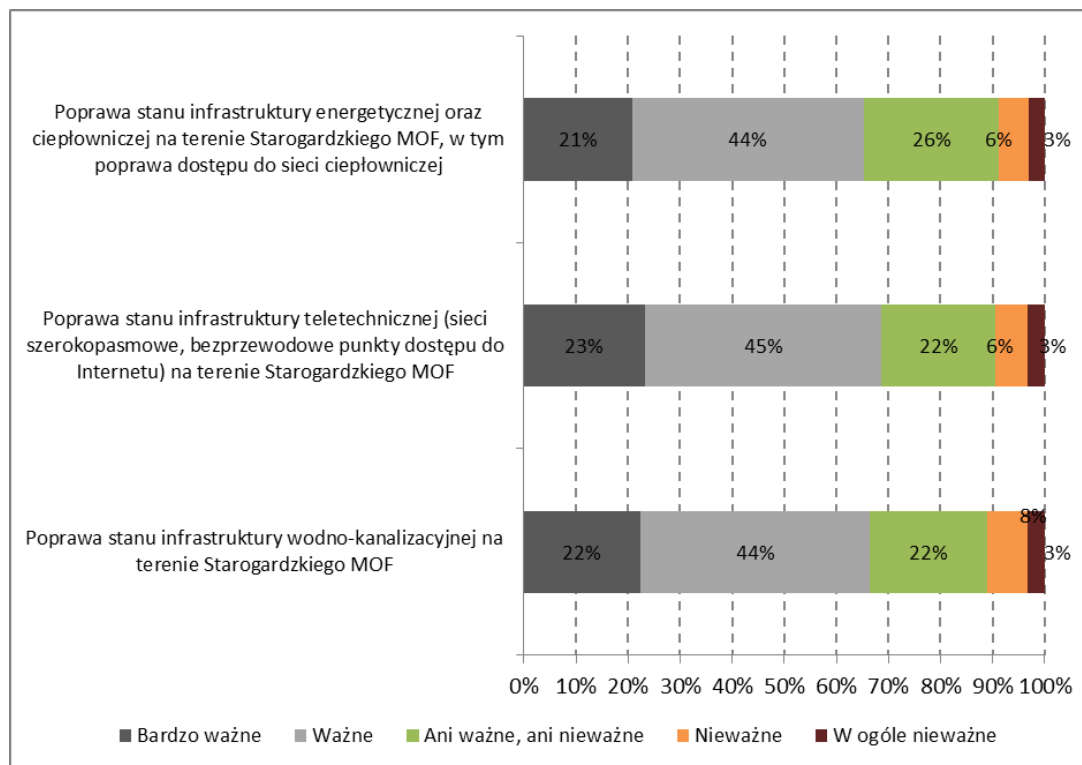

Źródło: Badania własne

W pytaniach otwartych niewielka liczba osób wskazała na konieczność budowy sieci ciepłowniczej oraz poprawę jakości sieci energetycznej, która obecnie wykazuje się dużą awaryjnością, w szczególności podczas silnego wiatru.

Ankietowani zostali również poproszeni o wskazanie, które z przedsięwzięć uważają za najistotniejsze do realizacji na terenie Starogardzkiego MOF. Zdecydowana większość badanych uważa za ważne działania związane z poprawą infrastruktury technicznej. Szczegółowe dane zamieszczone zostały na wykresie poniżej.

Rysunek 4.6 Ocena priorytetów w zakresie struktur przestrzennych na terenie starogardzkiego MOF

Źródło: Badania własne

4.3 OBSZARY ZDEGRADOWANE I ICH REWITALIZACJA

4.3.1 DZIEDZICTWO KULTUROWE

Obszar Starogardzkiego MOF posiada bogate dziedzictwo kulturowe. Najatrakcyjniejszym pod względem zachowanej tkanki zabytkowej jest miasto Starogard Gdański, a w szczególności Stare Miasto z jego układem urbanistycznym. Pierwsze wzmianki o Starogardzie pochodzą z przełomu XII i XIII wieku, jednakże za początek jego rozwoju należy uznawać czasy panowania krzyżackiego, włącznie z nadaniem praw miejskich (chełmińskich) w połowie XIV wieku. W Starogardzie nadal dobrze zachowany jest zamknięty murami obronnymi czworoboczny rynek (107 x 107 m) z prostolinijnym układem wąskich ulic, z zachowanymi średniowiecznymi wymiarami działek przyrynkowych. Na terenie miasta zlokalizowane są liczne zabytki, z których 291 ujętych jest w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków i 621 w Gminnej Ewidencji Zabytków (dane Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Starogardzkiego na lata 2014-2017). Spośród najbardziej znanych wymienić należy fragmenty murów obronnych powstałych na przełomie lat 1309-1310, Basztę Gdańską (Szewską) z ok. 1325 roku, Farę p.w. św. Mateusza (najstarszy zachowany kościół w mieście z XIV w.), Basztę Młyńską (Tczewską) z XIV w., Zespół Młynów i pałac Wiecherta z II poł. XIX w., Kościół św. Katarzyny z XIX wieku oraz Rynek, będący najstarszą częścią miasta, jak również znajdujący się na nim Ratusz. Miasto prowadzi działania społeczne i inwestycyjne, mające na celu rewaloryzację zabytkowych przestrzeni, kamienic jak również zabytkowych cmentarzy, choć w dalszym ciągu niektóre obiekty wymagają zabezpieczenia, jak chociażby kościół pw. Św. Mateusza- najstarszy starogardzki kościół, gdzie widoczny jest problem związany z zawilgoceniem XIV-wiecznych murów obronnych i ścian, które ulegają systematycznej dewastacji na skutek zalewania przez wody deszczowe płynące z Rynku.

W zakresie dziedzictwa kulturowego należy także wspomnieć o terenach gminy Starogard Gdański, gdzie znajdują się cenne obiekty historyczne. Wynika to z faktu, iż w jej skład wchodzi miejscowości, o których pierwsze wzmianki pojawiają się już w XII w. Na terenie gminy znajdują się 94 obiekty zabytkowe ujęte w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków, do których należy między innymi Kościół Parafialny św. Barbary z XIV w. w Kokoszkowach, Kościół Parafialny Podwyższenia Krzyża Świętego z XV w. w Dąbrówce, Kościół Świętego Wawrzyńca z XIV w. w Jabłowie (wszystkie zachowane w bardzo dobrym stanie), zespoły pałacowo-parkowe w Nowej Wsi Rzecznej, Owidzu i Sucuminie (wymagające działań rewitalizacyjnych) czy Zespół Dworsko-Parkowy w Rokocinie (w dobrym stanie). W Gminnej Ewidencji Zabytków ujętych jest 267 obiektów (dane Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Starogardzkiego na lata 2014-2017). W miarę możliwości finansowych gminy i przy wsparciu środków zewnętrznych, w tym funduszy unijnych, prowadzone są działania związane z rewaloryzacją obiektów i przestrzeni objętych ochroną konserwatorską. Interesującym obiektem, będącym obecnie największą atrakcją turystyczną gminy, jest grodzisko w Owidzu. Obiekt stanowi rekonstrukcję osady powstałej we wczesnym średniowieczu. Było to wówczas jedno z największych grodzisk jakie powstały na Kociewiu. Wyniesiona na wysokość 12-18 metrów parcela o dość regularnej, prostokątnej powierzchni,

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCIUNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

ma długość 120 metrów i szerokość 50 metrów i otoczona jest drewniano-ziemnymi umocnieniami. Obecnie, po rekonstrukcji, w grodzisku prowadzona jest działalność kulturalno-edukacyjna (np. pokazy rzemiosła dawnego, lekcje historyczne, turnieje rycerskie itp.).

Na terenie gminy Bobowo zlokalizowane są między innymi zabytki takie jak Kościół św. Wojciecha zbudowany w XIV w. w Bobowie, Kościół Objawienia Pańskiego w Grabowie czy zabytkowy dwór w Mysinku pochodzący z XIX w. Łącznie w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków ujęto 128 obiektów, natomiast w Ewidencji Gminnej 267 (dane Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Starogardzkiego na lata 2014-2017).

4.3.2 REWITALIZACJA

Tereny zdegradowanej tkanki mają odniesienie do zwartej zabudowy znajdującej się w szczególności na terenach miasta Starogard Gdański. Na terenach gmin wiejskich wchodzących w skład MOF znajduje się przede wszystkim zabudowa jednorodzinna. Tutaj przedsięwzięcia rewitalizacyjne rozumieć należy jako przywracanie dawnej świetności obiektom zabytkowym oraz podejmowanie działań społecznych. Przykładem takich przedsięwzięć mogą być działania zrealizowane przez Gminę Starogard w latach 2008-2011 dotyczące rewitalizacji zabytkowego budynku szkoły w Brzeźnie Wielkim pochodzącej z 1900 r. oraz rozbudowy średniowiecznego grodziska w Owidzu, stanowiącego pozostałość po osadzie z XI wieku.

Na terenie miasta do obszarów problemowych, gdzie konieczne jest przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych, należą zarówno tereny zamieszkałe, wymagające działań infrastrukturalnych i społecznych, jak też tereny przemysłowe, którym powinny zostać nadane nowe funkcje.

Aktualnie terenami wymagającymi pilnej interwencji jest obszar Śródmieścia, a w szczególności obszar zabytkowego Rynku i rejon ul. Kościuszki, obejmującej tereny przemysłowe po zakładach „Neptun” i „Polpharma - Oddział A”, jak również teren po Zespole Młynów. Ten historyczny obszar miasta nie posiada spójnej przestrzeni publicznej, która mogłaby stanowić centrum życia społecznego i uniemożliwia wykorzystanie walorów

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

historycznych do rozwoju społeczno-gospodarczego. Teren ten jest mało atrakcyjny dla mieszkańców, turystów i przedsiębiorców. W przypadku zabytkowego Rynku problemem jest zbyt duży ruch kołowy, postępująca degradacja budynków, jak również brak zaopatrzenia terenu w sieć ciepłowniczą i gazową.

Poza tymi brakami infrastrukturalnymi, w rejonie historycznego Śródmieścia występują także liczne problemy społeczne, które w szczególności związane są z bezrobociem. W roku 2013 liczba osób bezrobotnych na tym obszarze wynosiła 478 osób (dane Powiatowego Urzędu Pracy, stan na 16.12.2013 r.). Z uwagi na duży stopień ubóstwa mieszkańców odnotowuje się tutaj przede wszystkim zagrożenia związane z przestępczością oraz uzależnieniami. Ze statystyk Powiatowej Komendy Policji w Starogardzie Gdańskim wynika, iż na wskazanym obszarze w 2012 r. dokonano aż 46 kradzieży i 21 kradzieży z włamaniem. Miały miejsce również 2 rozboje. Policjanci z Komendy Powiatowej Policji w Starogardzie Gd. w 2012 roku przeprowadzili na terenie powiatu 1956 interwencji dotyczących przemocy w rodzinie (około 700 w gminie miejskiej Starogard). W porównaniu do roku 2011 liczba tych interwencji wzrosła prawie o 15 %. Problemem jest przejmowanie istniejących wzorców przez kolejne pokolenia, przede wszystkim w występujących tutaj licznie rodzinach dysfunkcyjnych. Wskazany obszar zamieszkuje 2 543 mieszkańców, co stanowi 5,5% ogółu mieszkańców Starogardu Gdańskiego (46 187 mieszkańców).

4.3.3 WYNIKI BADAŃ

Uczestnicy wywiadów grupowych podkreślili konieczność rewitalizacji Rynku Starego Miasta w Starogardzie, pod względem infrastrukturalnym i społecznym, w zakresie tworzenia miejsc integracji społecznej oraz poprawy jakości przestrzeni publicznej. Odniesiono się także do terenów położonych przy dworcu oraz samego budynku dworca, który jest obecnie mocno zdegradowany oraz zaniedbany, jak też do obszaru młynów, zlokalizowanych blisko centrum, którym nadać można funkcje usługowe.

Badania przeprowadzone wśród mieszkańców wskazują, że generalnie pozytywnie oceniają oni podejmowane działania związane z podnoszeniem atrakcyjności terenów wchodzących w skład MOF, choć wiele z osób (35 – 39%) wskazało, że nie ma w tym temacie konkretnej

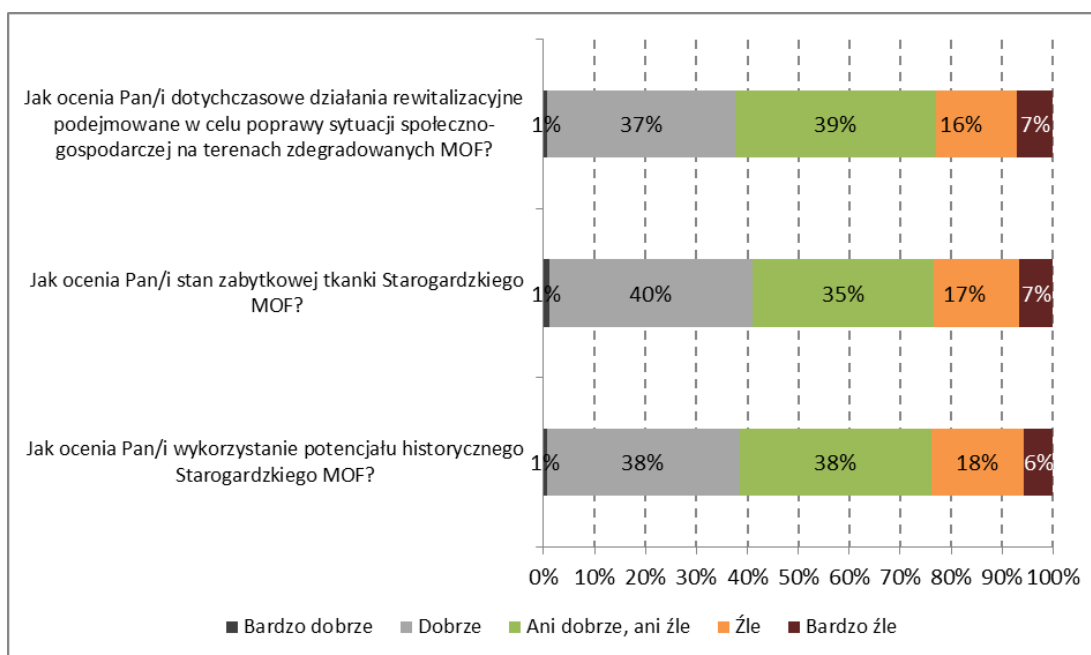
POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

opinii, co świadczyć może o braku zainteresowania tego typu inicjatywami. Ponad 20% badanych uznało, że prowadzone działania rewitalizacyjne i wykorzystanie historycznego charakteru obszaru jest niewystarczające. Opinia ta została mocno podkreślona w pytaniach otwartych do ankiet, w których mieszkańcy MOF wielokrotnie wskazywali na degradację śródmieścia Starogardu Gdańskiego i pilną potrzebę działań inwestycyjnych i społecznych. Zwracali oni szczególną uwagę właśnie na brak terenów reprezentacyjnych i rekreacyjnych w centrum miasta oraz zbyt małą ilość lokali usługowych jak np. kawiarnie. Na nieodpowiednią jakość przestrzeni miejskich uwagę zwróciło aż 35% ogółu ankietowanych poproszonych o wskazanie potencjalnych kierunków rozwoju starogardzkiego MOF. Można wnioskować, iż część mieszkańców widzi ogromny potencjał do rozwoju turystyki, rekreacji, a co za tym idzie także gospodarki w wykorzystaniu historycznych walorów obszaru. Na wykresie poniżej zaprezentowano szczegółowe wyniki badania.

Rysunek 4.7 Wyniki badań dotyczących zdegradowanych obszarów na terenie starogardzkiego MOF

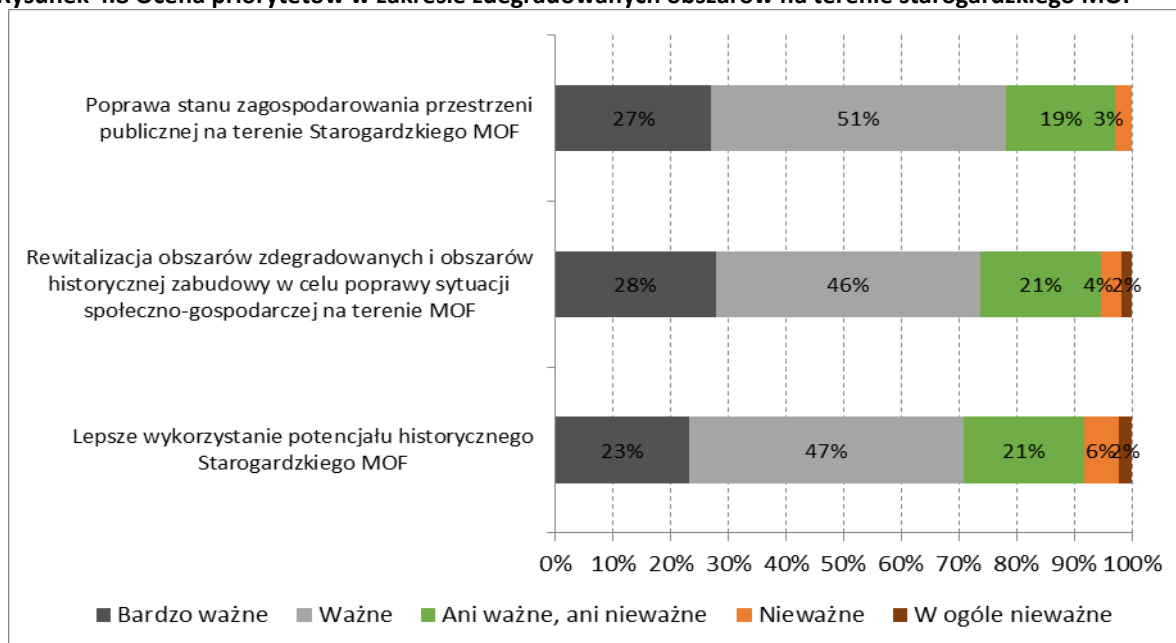

Źródło: Badania własne

Ankietowani zapytani zostali również, które z działań uważają za priorytetowe. Zdecydowana większość badanych uznała, że „bardzo ważna” i „ważna” jest przede wszystkim poprawa zagospodarowania przestrzeni publicznej na omawianym terenie – 78%, następnie rewitalizacja obszarów zdegradowanych i obszarów historycznej zabudowy – 74%.

Wykorzystanie potencjału historycznego za istotne uznała podobna ilość ankietowanych – 70%. Około 20% odpowiadających na pytania miało do powyższych kwestii stosunek neutralny. Odpowiedzi badanych zaprezentowano poniżej.

Rysunek 4.8 Ocena priorytetów w zakresie zdegradowanych obszarów na terenie starogardzkiego MOF

źródło: Badania własne

4.4 INFRASTRUKTURA DROGOWA

4.4.1 SYSTEM DRÓG KRAJOWYCH I WOJEWÓDZKICH NA OBSZARZE MOF

Kręgosłupem starogardzkiego MOF są 3 drogi: autostrada A1, Droga Krajowa (DK) nr 22 oraz droga wojewódzka (DW) nr 222. DK22 i DW222 krzyżują się na terenie miasta Starogard Gdański, zaś autostrada A1 przebiega wschodnim skrajem gminy Starogard Gdański. Wymienione trasy mają również kluczowe znaczenie dla całego powiatu starogardzkiego oraz województwa pomorskiego:

- autostrada A1: Gdańsk-Toruń-Łódź-(planowany odcinek: Łódź-Częstochowa-Gliwice) - Gliwice-Gorzyczki (granica z Republiką Czeską); zarządca Gdańsk Transport Company (GTC). A1 stanowi główny ciąg komunikacyjny Polski w osi N-S. Autostrada A1,

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

czyli europejska droga E75, jest częścią Trans-Europejskiego Korytarza Transportowego Północ – Południe łączącego Skandynawię z krajami leżącymi nad Morzem Śródziemnym. Najbliższe względem starogardzkiego MOF węzły umożliwiające wjazd na autostradę znajdują się na terenie sąsiedniego powiatu tczewskiego:

w Swarzędzie (ok. 4 km od granicy MOF), gdzie A1 krzyżuje się z DK22 oraz w Ropuchach k. Pelplina (ok. 1,5 km od granicy MOF), gdzie na węźle „Pelplin” autostrada A1 krzyżuje się z DW229.

- DK22: Kostrzyn-Gorzów Wielkopolski-Chojnice-Starogard Gdański-Elbląg-Grzechotki; zarządca Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA). DK przebiega przez obszar gminy wiejskiej oraz miasta Starogard Gdański na osi E-W. Droga stanowi główne połączenie MOF z autostradą A1 oraz z zachodnimi regionami Polski, jak również z Niemcami oraz Rosją (przez przejście graniczne w Grzechotkach). Droga ta, ze względu na duże natężenie ruchu oraz tranzyt, należy do najniebezpieczniejszych w regionie,
- DW222: Gdańsk Orunia-Starogard Gdański-Skórcz. DW przebiega przez wszystkie 3 gminy wchodzące w skład starogardzkiego MOF w osi N-S. Droga ta stanowi główne połączenie MOF ze stolicą województwa – Gdańskiem.

Pozostałe ważne z punktu widzenia regionu drogi przebiegające przez MOF to:

- DW229: Jabłowo-Pelplin-Rudno. DW łączy południową część MOF z autostradą A1 (węzeł Pelplin) oraz DK91 w miejscowości Rudno,
- DW234: Skórcz-Morzeszczyn-Gniew. DW przebiega południowo-wschodnim skrajem gminy Bobowo, przecina autostradę A1 (bez węzła) i łączy się z DK91 w mieście Gniew.

Sieć dróg krajowych i wojewódzkich uzupełniają drogi powiatowe i gminne, które stanowią łączniki pomiędzy drogami wyższej kategorii. Poniżej zamieszczono tabelę pokazującą długość poszczególnych dróg wg kategorii na terenie poszczególnych gmin wchodzących w skład Starogardzkiego MOF.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

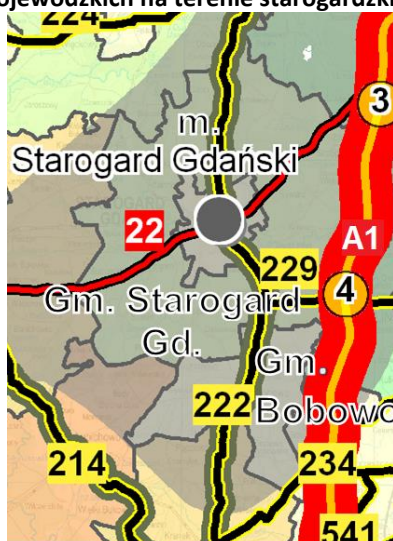
Tabela 4.11 Długość dróg poszczególnych kategorii na terenie gmin starogardzkiego MOF (dane w km)

Jednostka terytorialna	Drogi			
	Autostrady i Drogi Krajowe	Wojewódzkie	Powiatowe	Gminne
Miasto Starogard Gdański	5,7	5,1	8,6	104,6
Gmina Starogard Gdański	13,19	20,3	53	111,7
Gmina Bobowo	0	7,9	14,4	133
RAZEM MOF	18,89	33,3	76	349,3

Źródło: Oprac. własne na podstawie danych poszczególnych urzędów gmin

Poniżej zamieszczono mapę prezentującą sieć dróg krajowych i wojewódzkich na terenie starogardzkiego MOF.

Rysunek 4.9 Sieć dróg krajowych i wojewódzkich na terenie starogardzkiego MOF

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego

4.4.2 OPIS SIECI DRÓG: MIASTO STAROGARD GDAŃSKI

Sieć najważniejszych dróg na terenie miasta Starogard rozchodzi się promieniście z centrum miasta we wszystkich kierunkach, zaś DK22 oraz DW222 (mające częściowo wspólny przebieg) okalają obszar Starego Miasta. Do głównych ulic należy zaliczyć:

- Ciąg uliczny: Zblewska-Jagiełły-Sikorskiego-Mickiewicza (stanowiąca miejski odcinek DK22 oraz częściowo DW222). Stan ulicy jest oceniany jako dobry;
- ul. Gdańska, stanowiąca wyjazd ze Starogardu Gdańskiego w kier. Gdańska (DW222). Jej stan zarządcy drogi ocenia jako dobry na odcinku od DK22 do rejonu skrzyżowania z ul. Grunwaldzką, dalej jako zadawalający,

- ciąg uliczny: Niepodległości-Pomorska-Pelplińska, która stanowi południowe obejście Starego Miasta oraz wyjazd w kier. południowo-wschodnim (do Bobowa, Skórcza, Pelplina). Droga na terenie miasta Starogard jest w złym stanie technicznym – szerszy opis: patrz część 4.4.1,
- ul. Skarszewska: zbiorcza droga stanowiąca wyjazd w kierunku północno-zachodnim (do Skarszew) jest to fragment drogi powiatowej nr 2707G. Jej stan techniczny na odcinku od DK22 do ul. Derdowskiego jest bardzo dobry (po przebudowie). Odcinek ulicy odcinek od ul. Derdowskiego do Biskupa Dominika jest w przebudowie – prowadzony jest II etap prac. Zgodnie z danymi Starostwa Powiatowego w Starogardzie Gdańskim natężenie ruchu na miejskim odcinku drogi sięga 15 tys. pojazdów na dobę,
- ul. Lubichowska: zbiorcza droga stanowiąca wyjazd w kierunku południowo-zachodnim (w kier. Lubichowa, Osieka, Osiecznej). Droga na terenie miasta Starogard Gdański jest w złym stanie technicznym. Zarządca drogi – Powiatowy Zarząd Dróg w Starogardzie Gdańskim – posiada dokumentację techniczną niezbędną do przebudowy 3 km drogi. Planuje się, że przebudowa ta będzie wykonywana sukcesywnie co roku, zaś jej zakres będzie wykonywany stosownie do możliwości finansowych powiatu. Jest to jedna z najbardziej obciążonych dróg w mieście: dane Starostwa Powiatowego w Starogardzie Gdańskim wskazują, że natężenie ruchu na drodze sięga 10 tys. pojazdów na dobę,
- Droga Owidzka: wyjazd z miasta w kier. wschodnim (do Owidza, Klonówki) – droga znajduje się w złym stanie technicznym,
- ciąg ulic Żwirki i Wigury-Armii Krajowej – droga jest w dobrym stanie technicznym i stanowi fragment wewnątrzmiejskiej obwodnicy stanowiąc łącznik południowych wylotów z miasta
- ciąg ulic Unii Europejskiej-Jabłowska, tj. fragment przyszłej wschodniej obwodnicy miasta. Pierwsza z ulic została wybudowana w ramach projektu „Przebudowa ul. Jabłowskiej w Starogardzie Gdańskim” i jest w bardzo dobrym stanie technicznym. Zrealizowana w ramach przedsięwzięcia przebudowa ul. Jabłowskiej o dł. 1,03 km

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

wykonana została wraz z przebudową i budową chodników, oświetlenia, budową ciągów pieszo-rowerowych, ścieżek rowerowych oraz zatok autobusowych. Dalsza część ciągu ul. Jabłowskiej (na odcinku od ronda na ul. Kościuszki do ul. Pelplińskiej DW222) znajduje się w bardzo złym stanie technicznym, do końca września 2014 roku realizowana będzie jej kompleksowa przebudowa. Po scaleniu ul. Unii Europejskiej i ul. Jabłowskiej, droga będzie stanowić jednolite i spójne połączenie drogi wojewódzkiej DW222 z drogą krajową DK22.

Pozostałe ważne z punktu widzenia sieci drogi to: Droga Nowowiejska (częściowo w złym stanie technicznym), Jana Pawła II (droga w złym stanie technicznym), Bohaterów Monte Cassino (droga w stanie dobrym/zadowalającym), Kościuszki (droga w złym stanie technicznym), Zielona i Juranda ze Spychowa. Dwie ostatnie są przebudowywane w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych.

4.4.3 OPIS SIECI DRÓG: GMINA STAROGARD GDAŃSKI

Najważniejsze drogi gminy Starogard Gdański stanowią przedłużenia dróg wylotowych ze Starogardu: odcinki DK22 Zduny-Starogard Gdański oraz Starogard Gdański-Sucumin.

Na odcinku Starogard Gd.- Zduny droga wymaga kompleksowej przebudowy - zarządca GDDKiA posiada dokumentację projektową kompleksowej przebudowy drogi. W chwili obecnej nawierzchnia DK22 częściowo jest wyremontowana. Problemem są niebezpieczne skrzyżowania z drogą gminną we wsiach Szpęgawsk i Zduny oraz brak zatok autobusowych. DK22 na tym odcinku nie posiada ciągów rowerowo-piesznych oraz oświetlenia miejsc wymaganych prawem.

Odcinek DK22 Sucumin-Starogard Gd charakteryzuje zły stan nawierzchni. Droga jest obustronnie obudowana na całej długości, z licznymi zjazdami na posesje, w związku z czym wymaga obustronnych dróg zbiorczych. Istniejące zjazdy są bardzo niebezpieczne z uwagi na duży ruch i bark ich utwardzenia. Ponadto brak zatok autobusowych, ciągów rowerowo-piesznych oraz oświetlenia miejsc wymaganych prawem.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

DW222, która przebiega przez gminę na odcinku Siwiałka-Kokoszkowy (ul. Gdańska) oraz na południe od miasta Starogard na odcinku Janowo-Jabłowo (ul. Pelplińska) na obu odcinkach przebiegających przez gminę Starogard Gdański jest w bardzo złym stanie technicznym (koleiny, dziury, pęknięcia). Nie posiada ona ciągów rowerowo-piesznych, ani zatok autobusowych czy oświetlenia. Na całym odcinku drogi występują niebezpieczne skrzyżowania i zjazdy.

W miejscowości Jabłowo swój bieg rozpoczyna DW229, która stanowi łącznik DW222 z autostradą A1, miastem Pelplin i DK91. Nawierzchnia drogi jest w dostatecznym stanie technicznym, choć lokalnie występują ubytki nawierzchni. Na drodze brakuje ciągów pieszko-rowerowych, oświetlenia, zatok autobusowych i bezpiecznych zjazdów.

Pozostałe ważne drogi w gminie Starogard Gdański to:

- ciąg uliczny Nowa Wieś Rzeczna-Stary Las – odcinek drogi gminnej nr 213024G, na odcinku od pałacu w Nowej Wsi Rzecznej do pętli autobusowej przy Zakładzie Rehabilitacyjno-Lecznicznym „Medpharma” jest po kapitalnym remoncie i przebudowie. W części zwartej zabudowy wsi są obustronne chodniki.
- ul. Wiejska; Część drogi gminnej – odcinek od skrzyżowania z drogą krajową 22 do pętli autobusowej przy Zakładzie Rehabilitacyjno-Lecznicznym „Medpharma” jest po kapitalnym remoncie i przebudowie w 2012 r., po stronie zabudowanej znajduje się chodnik. Droga ma odwodnienie powierzchniowe.
- droga Starogard-Skarszewy – odcinek drogi powiatowej nr 2707G. Na odcinku na terenie gminy Starogard Gd. w roku 2013 wzmocniono nawierzchnię poprzez wykonanie cienkiej warstwy bitumicznej na zimno (metoda Slurry Seal). Na odcinku w miejscowości Linowiec wzdłuż drogi usytuowany jest jednostronnie chodnik. Brakuje ścieżki rowerowej do Starogardu Gd. oraz prawidłowego odwodnienia pasa drogowego w miejscowości Linowiec.
- ul. Płaczewska – odcinek drogi powiatowej nr 2711G - przedłużenie ulicy Lubichowskiej od granicy z miastem Starogard Gd. do granicy z gminą Lubichowo. Jest to droga o złym

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

stanie technicznym. Nawierzchnia posiada liczne spękania i dziury, które są na bieżąco łatanie. Wzdłuż opisanego odcinka brak chodników i ścieżek rowerowych.

- ul. Główna – odcinek drogi powiatowej nr 2710G Kolincz – Klonówka, od mostu na rzece Wierzyca przed wsią do mostu na rzece Wierzyca za wsią. W roku 2012 wzmocniono nawierzchnię poprzez wykonanie cienkiej warstwy bitumicznej na zimno (metoda Slurry Seal). W części zwartej zabudowy wsi usytuowany jest jednostronnie chodnik. Brak ścieżki rowerowej w kierunku Starogardu Gd.

4.4.4 OPIS SIECI DRÓG: GMINA BOBOWO

Najważniejszą drogą na terenie gminy Bobowo jest przecinająca ją na osi N-S DW222 (ul. Gdańska-Południowa). Droga przebiega przez miejscowość Bobowo oraz Jabłówko i stanowi połączenie ze Starogardem Gdańskim na północy oraz Skórczem na południu. Pozostałe ważne drogi to ul. Ogrodowa (łącząca Bobowo z Lubichowem), Zachodnia (łącząca Bobowo z wsią Dąbrówka i południowymi przedmieściami Starogardu Gdańskiego) oraz ul. Rieczna stanowiąca łącznik Bobowa i DW222 z miejscowością Maksymilianowo, gdzie przed gminą przebiega niewielki fragment DW234 (Skórcz-Morzeszczyn-Gniew). Wyjąwszy wymieniony fragment DW234 wszystkie ważniejsze drogi gminy Bobowo rozchodzą się promieniście z centralnej miejscowości, jaką jest wieś Bobowo.

Pomimo wewnętrznych zróżnicowań występujących pomiędzy poszczególnymi jednostkami należy stwierdzić, że na terenie gmin starogardzkiego MOF istnieje gęsta sieć dróg. Na terenach zurbanizowanych są one pokryte twardą nawierzchnią, zaś na obszarach niezurbanizowanych i rolniczych przeważają drogi gruntowe. Sieć dróg na terenie starogardzkiego MOF jest ukształtowana w ten sposób, że umożliwia dotarcie do wszystkich ważniejszych ośrodków gminy, jak również sprawne opuszczenie obszaru we wszystkich kierunkach przy pomocy sieci dróg krajowych lub autostrad lub dróg wojewódzkich.

4.4.5 NATĘŻENIE RUCHU I STAN TECHNICZNY DRÓG

Mankamentem sieci dróg na terenie starogardzkiego MOF jest stan techniczny części dróg przy ich dużym obciążeniu. Najważniejszym problemem, zarówno w świetle analiz natężenia ruchu,

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

jak i badań ankietowych mieszkańców MOF jest brak obwodnicy miasta Starogard Gdański w ciągu DK22. Badania przeprowadzone przez GDDKiA w ramach generalnego pomiaru ruchu (GPR) w 2010 roku plasują DK22 w Starogardzie Gdańskim wśród jednej z najbardziej obciążonych tras w regionie. Brak jest przesłanek, aby w ciągu 4 lat od wykonania pomiarów przypuszczać, że sytuacja samoistnie uległa poprawie. Dane uzyskane podczas pomiaru wskazują, że w województwie pomorskim większe dobowe natężenie ruchu występuje jedynie w Obszarze Metropolitalnym Trójmiasta (OMT) oraz miastach przylegających (Wejherowo, Żukowo) oraz w Malborku. Jednocześnie miasto Starogard Gdański jest, nie licząc Wejherowa, największym miastem w województwie pomorskim bez obwodnicy ścisłego centrum. Warto jednak dodać, że główna droga prowadząca przez Wejherowo w ciągu tamtejszej DK6 jest dwupasmowa i omija zwartą tkankę miejską ścisłego centrum. Poniżej zamieszczono dane odnośnie natężenia ruchu na DK22 na terenie starogardzkiego MOF.

Tabela 4.12 Wyniki Generalnego Pomiaru Ruchu z 2010 roku na DK22 na terenie starogardzkiego MOF

Nazwa odcinka	Pojazdy silnikowe ogółem	W tym					
		Moto- cykle	Sam. osob. mikrobusy	Lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	Sam. Ciężarow e bez przyczepy	Sam. Ciężarowe z przyczepą	Autobusy
Zblewo- Starogard Gd.	13 244	95	10 632	1 154	395	816	147
Starogard Gd. /Przejście/	21 029	105	17 639	1 369	538	907	457
Starogard Gd.-Czarlin	9 060	54	6 600	1 112	343	862	79

Źródło: Dane GDDKiA

Drugą najbardziej obciążoną drogą starogardzkiego MOF jest DW222. Jest to jednocześnie jedna z najbardziej obciążonych dróg wojewódzkich w regionie. Sytuacja krytyczna występuje na odcinku wspólnym z DK22 na terenie miasta Starogard, gdzie istniejąca infrastruktura nie jest w stanie przyjąć ruchu z 2 kierunków. Duże obciążenie jest także notowane na DW222 na odcinku na południe od Starogardu Gdańskiego, gdzie stanowi ona połączenie z Bobowem i z autostradą A1 (przez Jabłowo i DW229). Na pozostałych odcinkach dróg wojewódzkich notuje się przeciętne natężenia. Poniżej zamieszczono wyniki pomiarów dla dróg wojewódzkich na terenie Starogardzkiego MOF.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Tabela 4.13 Wyniki Generalnego Pomiaru Ruchu z 2010 roku na drogach wojewódzkich na terenie starogardzkiego MOF

Nr DW	Nazwa odcinka	Poj. silnikowe ogółem	W tym					
			Moto cykle	Sam. osob. mikrobusy	Lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	Sam. Ciężarowe bez przyczepy	Sam. Ciężarowe z przyczepą	Autobusy
222	Godziszewo-Starogard Gd. /Gr.M./	4 500	27	3 941	319	95	63	50
222	Starogard Gd. /Gr.M./- Starogard Gd. /Sk. z DK22/	5 872	47	4 733	681	141	117	147
222	Starogard Gd. /Sk. z DK22/- Starogard Gd. /Gr. M./	7 437	74	6 397	379	104	126	350
222	Starogard Gd. /Gr. M./ - Jabłowo	10 798	76	8 778	1 166	313	378	76
222	Jabłowo-Skórcz /Sk. z DW Nr 214/	3 938	51	3 300	244	150	130	24
229	Jabłowo-Autostr. A-1	4 010	48	3 309	349	136	144	16
234	Skórcz /Sk. z DW222/- Morzeszczyn	1 114	5	946	84	31	27	17

Źródło: Dane GDDKiA

4.4.6 DROGI ROWEROWE

Na terenie starogardzkiego MOF infrastrukturę drogową tworzą również coraz bardziej popularne w Polsce drogi rowerowe. Coraz częściej rower staje się środkiem transportu oraz sposobem aktywnego spędzania wolnego czasu. Zgodnie z danymi GUS z 2012 roku na terenie MOF znajduje się 18,8 km ścieżek rowerowych. Wskaźniki nasycenia ścieżkami rowerowymi na 10 tys. mieszkańców starogardzkiego MOF w porównaniu z województwem pomorskim i całą Polską wypada korzystnie: na omawianym obszarze jest 2,7 km ścieżki na 10 tys. mieszkańców, podczas gdy dla całego województwa kształtuje się on na poziomie 2,6, zaś dla całej Polski 1,8.

W ostatnich latach można na terenie starogardzkiego MOF zaobserwować stopniowy wzrost liczby ścieżek rowerowych, zarówno komunikacyjnych, jak i turystycznych. W kontekście ruchu

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

turystycznego warto wymienić projekt „Oznakowanie turystycznych tras rowerowych w powiecie starogardzkim wraz z budową infrastruktury towarzyszącej” zrealizowany przez Powiat Starogardzki, w ramach którego oznakowano 13 tras rowerowych (łącznie 416 km) na terenie powiatu, z czego ponad 115 km przypada na gminy starogardzkiego MOF.

4.4.7 WYNIKI BADAŃ

Podczas wywiadu grupowego badani spośród wszystkich grup jako priorytet wskazali budowę obwodnicy miasta Starogard Gdański w ciągu DK22, jednakże zauważono, że jest to zadanie, które może być finansowane ze środków krajowych. W dalszej kolejności rozmówcy wymieniali konieczność modernizacji DW222 zarówno na odcinku na północ, jak i na południe od Starogardu oraz DW229, jako głównego połączenia MOF z autostradą A1. W 3 z 4 grup wskazano na ulicę Kościuszki w Starogardzie Gdańskim jako wymagającą modernizacji. Inną wymienioną z nazwy ulicą, która wymaga modernizacji jest ul. Lubichowska. Istotną kwestią zdaniem badanych jest także budowa dróg rowerowych i chodników, zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

Ankietowani mieszkańcy starogardzkiego MOF wskazywali na zły stan i zbyt małą ilość dróg jako jeden z najważniejszych problemów Obszaru. Wyniki badań pokazują, że ponad 52% respondentów negatywnie ocenia stan dróg. Badani mogli także wypowiedzieć się na temat stanu powiązań MOF z Trójmiastem i innymi ośrodkami miejskimi w regionie; w tym przypadku ocena respondentów wypadła nieco lepiej: 37% ocenia go negatywnie, 38% neutralnie, zaś 24% pozytywnie. Dotychczasowe działania na rzecz poprawy stanu dróg docenia jedynie 1/5 badanych, zaś 46% ocenia je negatywnie. Najwięcej pozytywnych odpowiedzi, ponad 30% otrzymała ocena sieci dróg rowerowych. Poniżej zamieszczono wykres z dokładnymi wynikami badań.

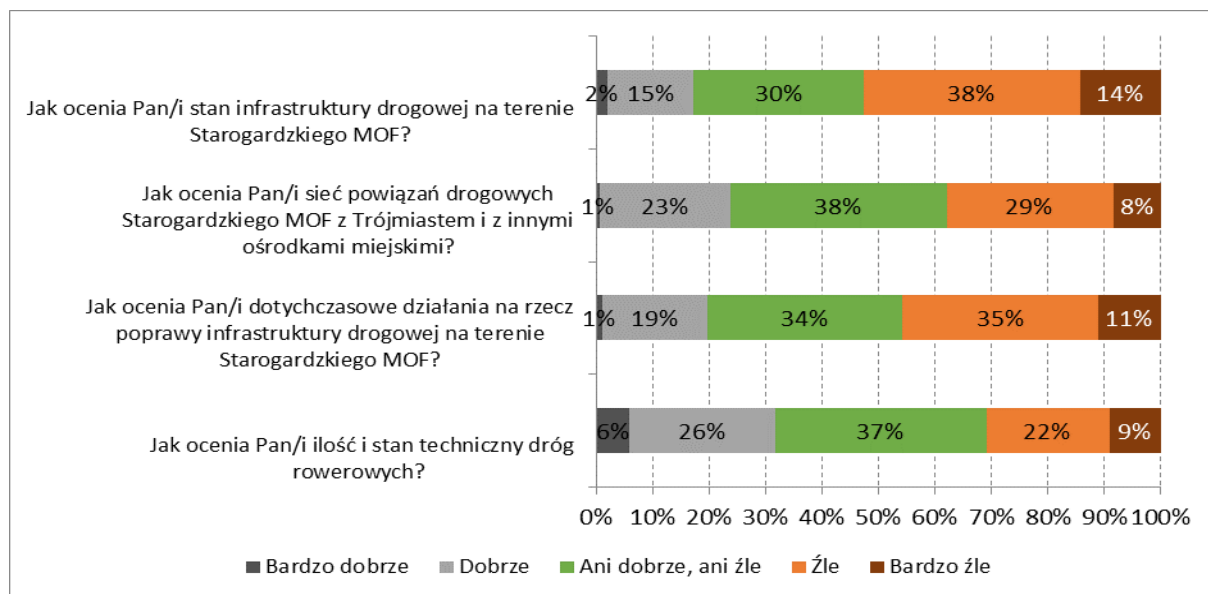

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

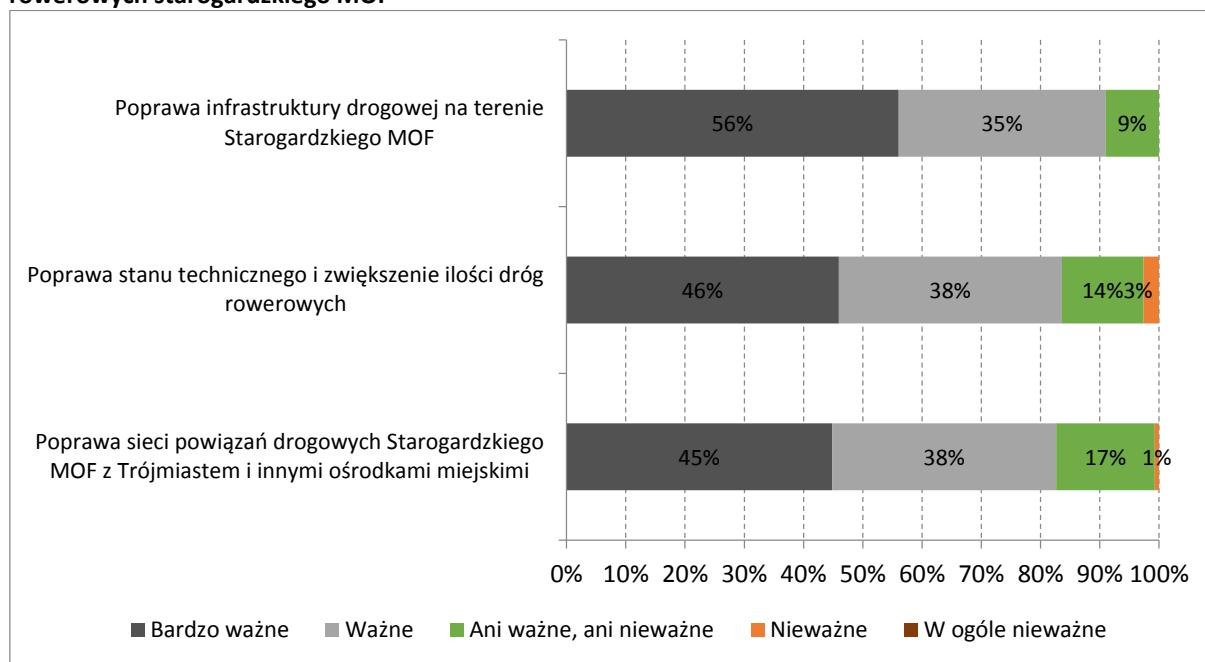
Rysunek 4.10 Wyniki badań dotyczących oceny stanu infrastruktury drogowej i dróg rowerowych na terenie starogardzkiego MOF

Źródło: Badania własne

Jednocześnie ankietowani, poproszeni o wskazywanie priorytetów rozwojowych MOF zdecydowanie wskazywali na poprawę jakości sieci drogowej i sieci dróg rowerowych. Ponad 56% ankietowanych wskazało na budowę dróg, jako na bardzo ważne zadanie – praktycznie nikt nie wskazywał, że jest ono nieważne. Jednocześnie prawie połowa badanych jako bardzo ważną uznała poprawę stanu technicznego dróg rowerowych oraz poprawę sieci powiązań drogowych starogardzkiego MOF z Trójmiastem i innymi ośrodkami miejskimi. Poniżej zamieszczono wyniki badań.

Rysunek 4.11 Wyniki badań dotyczących oceny priorytetów w zakresie infrastruktury drogowej i dróg rowerowych starogardzkiego MOF

Źródło: Badania własne

Warto dodać, że wśród odpowiedzi na pytanie otwarte dot. uwag i sugestii jedną z najczęściej wymienianych kwestii była poprawa stanu dróg oraz ścieżek rowerowych. Najczęściej wymienianym postulatem była budowa obwodnicy miasta oraz przebudowa ulic Kościuszki i Lubichowskiej. W kwestii dróg rowerowych konkretne postulaty dotyczyły budowy wyjazdów z miasta: ul. Lubichowska, trasa Starogard-Jabłowo, Starogard-Płaczewo.

4.5 SYSTEM TRANSPORTU PUBLICZNEGO

Na terenie starogardzkiego MOF, jak i w samym mieście Starogard funkcjonuje siatka połączeń transportu publicznego. Miasto Starogard Gdański, jako subregionalny ośrodek rozwoju w południowej części województwa, stanowi centralny punkt systemu transportowego MOF.

4.5.1 TRANSPORT AUTOBUSOWY REGIONALNY

Zarówno w ruchu miejskim, jak i regionalnym kluczowe znaczenie dla funkcjonowania transportu mają autobusy. Głównym przewoźnikiem regionalnym na terenie MOF i powiatu starogardzkiego jest Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Starogardzie Gdańskim (PKS). Spółka ta obsługuje łącznie 43 linie komunikacji regionalnej, w tym 5 linii do Gdańska,

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

8 linii jako komunikacja gminy wiejskiej Starogard Gdański oraz 10 linii szkolnych. Zdecydowana większość z nich jako swój punkt początkowy/końcowy ma Starogard Gdański. W dniu 16 lipca 2008r. Ministerstwo przekazało 85% akcji należących do Skarbu Państwa na rzecz Powiatu Starogardzkiego. Zgodnie z danymi przedsiębiorstwa PKS posiada tabor w ilości 82 autobusów. Pojazdy przedsiębiorstwa stacjonują w 2 bazach: w Starogardzie Gdańskim i w Kościerzynie. Baza w Starogardzie Gdańskim, przy ul. Pelplińskiej funkcjonuje od roku 2007. Poniżej zamieszczono wykaz taboru wykorzystywanego w ruchu liniowym przez spółkę.

Tabela 4.14 Tabor posiadany przez PKS w Starogardzie Gdańskim

Lp.	Marka	Liczba egzemplarzy	Rok produkcji
1.	Autosan	49	1985-2007
	w tym Autosan typ H9	39	1985-2005
2.	Mercedes-Benz	17	1993-2005
3.	Setra	9	1992-2000
4.	MAN	4	1997-1998
5.	Iveco	1	2003
6.	Jelcz	1	2003
7.	Neoplan	1	1998

Źródło: Dane PKS w Starogardzie Gdańskim

Analizując powyższe dane należy zauważyć, że głównym typem autobusu obsługującego w PKS Starogard Gdański jest model H9 produkcji firmy Autosan, który stanowi prawie 50% taboru spółki. Jest to model oparty na przestarzałej technologii, niezapewniający dostępności dla osób niepełnosprawnych. W dodatku zdecydowana większość z pojazdów tego typu to egzemplarze liczące sobie nawet po 28 lat (najstarsze autobusy Autosan H9 pochodzą z 1985 roku). PKS w Starogardzie Gdańskim dysponuje stosunkowo starym taborom: średni wiek autobusów wynosi 17 lat, zaś najnowsze autobusy we flocie przewoźnika pochodzą z 2007 roku i są to autobusy Autosan H7 przeznaczone do obsługi lokalnych połączeń. Podsumowując, w najbliższych latach konieczne będą znaczne nakłady finansowe na odnowienie taboru, jeśli PKS w Starogardzie Gdańskim będzie chciał sprostać coraz silniejszej konkurencji.

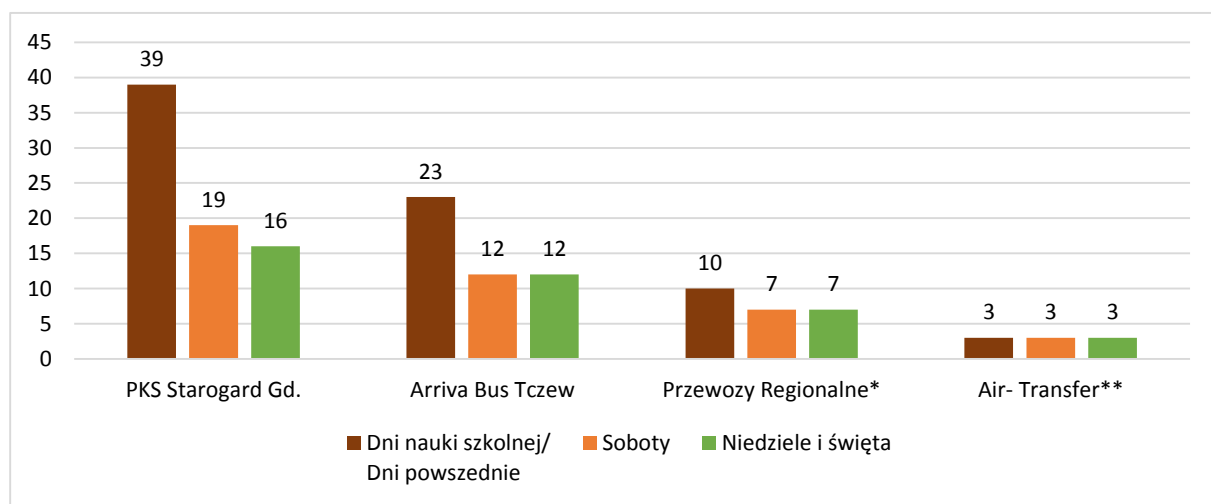
POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Kluczową relacją w komunikacji regionalnej dla starogardzkiego MOF są połączenia na trasie Starogard Gdański-Gdańsk. Regularne kursy na tej trasie prowadzi dwóch przewoźników: PKS (linie 400, 401, 402, 418 i 430S) oraz Arriva Bus z Tczewa (linia 51). Kursy na tej trasie realizowane są z wysoką częstotliwością dochodzącą do 30 minut dla każdego przewoźnika. Łącznie daje to kilkadziesiąt kursów w różnych wariantach trasy pomiędzy Starogardem Gdańskim a Gdańskiem. Oprócz tego funkcjonują połączenia dedykowane dotarciu do portu lotniczego w Gdańsku. Przewozy te realizuje prywatny przewoźnik Air-transfer. Poniżej zamieszczono wykres pokazujący liczbę połączeń na ww. trasie z uwzględnieniem połączeń kolejowych.

Rysunek 4.12 Liczba połączeń w ciągu doby pomiędzy Starogardem Gdańskim a Gdańskiem realizowana przez poszczególnych przewoźników

*) Z wyjątkiem jednego kursu pociągi spółki Przewozy Regionalne realizują przewozy z przesiadką w Tczewie

**) busy Air-Transfer realizują połączenia na Lotnisko im. Lecha Wałęsy w Gdańsku

Źródło: oprac. własne

Oprócz PKS Starogard Gdański na trasy na terenie starogardzkiego MOF obsługują również prywatni przewoźnicy: PPHU Mateo z Kokoszkowych (realizujący na trasie Tczew-Starogard oraz w gminie Bobowo) oraz PHU Owsiak z Pelplina (kursujący głównie na trasie do Skórcza i Pelplina przez Jabłowo, gm. Starogard Gdański). Przepływ pasażerów wewnątrz starogardzkiego MOF ma charakter podróży z/do miasta Starogard Gdański.

4.5.2 TRANSPORT AUTOBUSOWY MIEJSKI

Przewoźnikiem, który realizuje przewozy na miejskich obszarach starogardzkiego MOF jest Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji w Starogardzie Gdańskim (MZK). Jest to zakład budżetowy gminy miejskiej Starogard Gdański. Na terenie miasta funkcjonuje jest 9 linii autobusowych (4 linie kursujące z wysoką częstotliwością oraz 5 linii uzupełniających). Oprócz obszaru miasta Starogard Gdański MZK obsługuje również miejscowości Koteże, Nowa Wieś Rieczna oraz Rokocin w gminie Starogard Gdański. Poniżej zamieszczono tabelę pokazującą liczbę kursów poszczególnych linii MZK.

Tabela 4.15 Liczba wykonywanych kursów przez poszczególne linie obsługiwane przez MZK Starogard Gdański

Numer linii	Trasa	Liczba wykonywanych kursów		
		W dni powszednie	W soboty	W niedziele i święta
7	Przedmieście ↔ Drog Trans/ Szkoła nr 1	4	-	-
12	Dworzec PKP ↔ Lubichowska/Koteże	62	41	32
14	Dworzec PKP ↔ Hermanowo	61	40	32
15	Dworzec PKP ↔ Nowa Wieś Rieczna	5	-	-
16	Boh. Monte Cassino ↔ Dr. Nowowiejska	62	41	34
17	Boh. Monte Cassino ↔ Stadnina	15	7	7
19	Żabno ↔ Szkoła nr 1	62	41	37
25	Drog Trans/ Nowa Wieś Rieczna ↔ Dworzec PKP/Stadnina	10	9	9
27	Dworzec PKP ↔ Przedmieście	1	-	-

Źródło: oprac. własne na podstawie danych MZK Starogard Gdański

Poniżej zamieszczono schemat komunikacji miejskiej w Starogardzie Gdańskim.

Rysunek 4.13 Schemat komunikacji miejskiej w Starogardzie Gdańskim

Źródło: MZK Starogard Gdański

W porównaniu z innymi miastami podobnej wielkości MZK Starogard Gdański posiada relatywnie nowy i nowoczesny tabor autobusowy. Proces wymiany taboru został rozpoczęty już pod koniec lat 90-tych XX wieku, kiedy zakupiono pierwsze nowoczesne autobusy niskopodłogowe. Łącznie przewoźnik dysponuje 28 autobusami, a 100% floty miejskiego przewoźnika to autobusy z niską podłogą. Średnia wieku starogardzkich autobusów miejskich to 9,6 lat. Poniżej zamieszczono wykaz taboru eksploatowanego liniowo przez MZK Starogard Gdański.

Tabela 4.16 Tabor eksploatowany liniowo przez MZK Starogard Gdański

Lp	Marka/typ autobusu	Liczba	Pojemność	Rok produkcji	Pojazd niskopodłogowy (TAK/NIE)
1.	Mercedes Conecto	6	28+78=106	2011	tak
2.	Mercedes Citaro K	5	26+67=93	2010	tak
3.	Solaris Urbino 10	6	22+63=85	2007	tak
4.	Neoplan N 4009	10	24+39=63	1998	tak
5.	MAN NL 202	1	36+60=96	1996	tak

Źródło: Dane MZK Starogard Gdański

MZK w Starogardzie Gdańskim dysponuje także nowoczesnym zapleczem technicznym. W czerwcu 2009 roku starogardzki przewoźnik wzbogacił się o nową bazę autobusową przy ul. Tczewskiej, która wyposażona jest między innymi w stację paliw, myjnię, halę warsztatową oraz pomieszczenia biurowe.

4.5.3 TRANSPORT KOLEJOWY

Obszar starogardzkiego MOF posiada również połączenie kolejowe, dzięki linii kolejowej nr 203 łączącej Tczew z Kostrzynem. Zbudowana w czasach pruskich jako kluczowe połączenie Berlina z Królewcem po II wojnie światowej linia 203 zaczęła pełnić rolę drugorzędną. W chwili obecnej linia jest dwutorowa, niezelektryfikowana. Na terenie całego powiatu starogardzkiego linia nr 203 charakteryzuje się dobrymi parametrami technicznymi tj. w obu kierunkach dopuszczalna prędkość to 100 km/h. W związku z tym czasy przejazdów koleją do najważniejszych punktów docelowych tj. Tczewa, Chojnic i Gdańska są porównywalne do transportu drogowego. Na linii nr 203 prowadzone są przewozy towarowe oraz pasażerskie w relacji Tczew-Chojnice (9 par pociągów na dobę) oraz w relacji Chojnice-Gdynia Główna (1 para). Poniżej zamieszczono tabelę porównującą czasy przejazdu pociągiem i samochodem pomiędzy Starogardem Gdańskim a Chojnicami, Gdańskiem i Gdynią.

Tabela 4.17 Orientacyjne czasy przejazdów pociągiem i samochodem pomiędzy Starogardem Gdańskim a najważniejszymi punktami docelowymi

Punkt docelowy	Pociąg	Samochód
Tczew	25 min.	26 min.
Chojnice	1 h 10 min	1 h 05 min.
Gdańsk	55 min*/1 h 5 min.**	50 min.***
Gdynia	1 h 22 min.*/ 1 h 30 min**	1 h 10 min.***

**) połączenie bezpośrednie, **) połączenie ze skomunikowaną przesiadką w Tczewie*

****) najszybszy czas liczony na trasie przez płatną autostradę A1*

Źródło: oprac. własne na podst. rozkładów PKP oraz planera tras na stronie maps. google.com

Oprócz linii nr 203 w na terenie starogardzkiego MOF zlokalizowana jest linia nr 243 (Starogard Gdański-Skórcz), która jest użytkowana jedynie sporadycznie w ruchu towarowym.

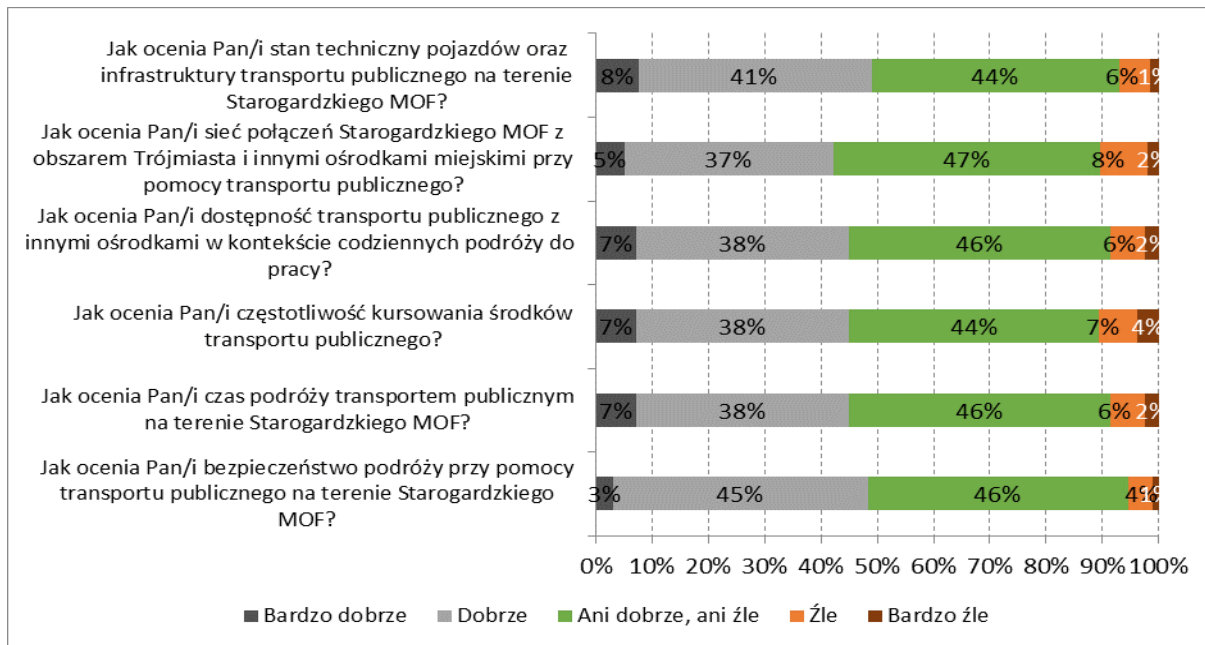
4.5.4 WYNIKI BADAŃ

W toku wywiadów grupowych przedstawiciele lokalnych społeczności starogardzkiego MOF wskazywali na problemy i postulaty związane z transportem. Należy podkreślić, że badani mają dobrą opinię o wewnętrznym transporcie autobusowym na terenie Starogardu Gdańskiego. Zdecydowanie gorszą opinię badani wyrazili o transporcie podmiejskim i regionalnym. Podstawowym problemem jest w tym przypadku stan techniczny i pojemność taboru oraz brak systemowych rozwiązań regulujących konkurencję na rynku przewozów autobusowych. Zdaniem badanych prowadzi to do ograniczenia oferty przewozowej starogardzkiego PKS, ponieważ przewoźnik jest wypierany z najbardziej rentownych tras (np. do Gdańska), co wymusza na nim redukcję najmniej opłacalnych połączeń do małych miejscowości. Osobną kwestią, we wszystkich grupach bardzo źle ocenianą, jest komunikacja kolejowa i jej integracja z innymi środkami transportu. Postulatem najczęściej formułowanym w tym obszarze jest rewitalizacja starogardzkiego dworca, przy czym część badanych dostrzegła także konieczność zwiększenia liczby połączeń i poprawy prędkości kursowania pociągów.

Ankietowani mieszkańcy mają generalnie pozytywne zdanie o funkcjonowaniu transportu publicznego. Najwięcej negatywnych opinii uzyskała częstotliwość kursowania środków transportu –11%. We wszystkich badanych aspektach liczba pozytywnych odpowiedzi waha się od 42 do 49%. Zwraca uwagę stosunkowo wysoki odsetek odpowiedzi neutralnych (pomiędzy 44 a 47%), co może sugerować niewielkie zainteresowanie usługami transportu

publicznego na terenie MOF (znaczna część mieszkańców nie korzysta z tego typu transportu). Poniżej zamieszczono dokładne wyniki badań.

Rysunek 4.14 Wyniki badań dotyczących oceny transportu publicznego na terenie starogardzkiego MOF

Źródło: Badania własne

Ankietowani w zakresie oceny priorytetów w większości wskazują na poprawę jakości transportu zbiorowego jako ważną lub bardzo ważną. Istotna jest także poprawa jakości połączeń Obszaru z Trójmiastem oraz innymi ośrodkami, jak również zwiększenie częstotliwości. Odsetek respondentów uznających rozwój transportu publicznego jako nieistotny kształtuje się w granicach 6-7%. Poniżej zamieszczono dokładne wyniki badań ankietowych.

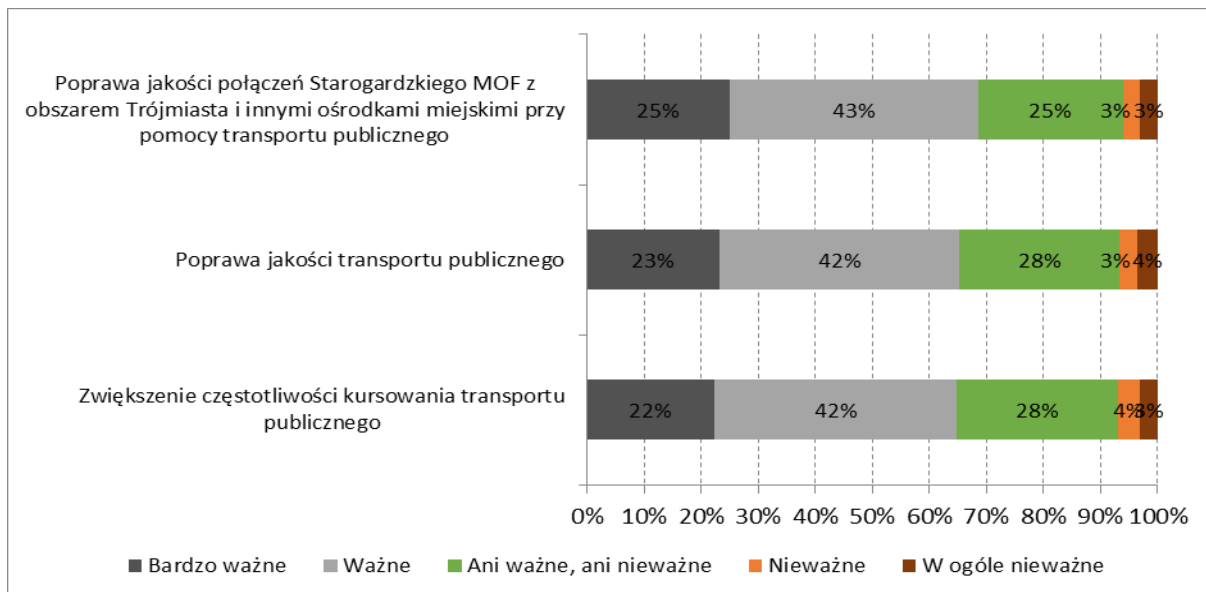

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Rysunek 4.15 Ocena priorytetów w zakresie poprawy jakości transportu zbiorowego na terenie starogardzkiego MOF

Źródło: Badania własne

W odpowiedziach na pytania otwarte odnośnie transportu zbiorowego zdecydowanie najczęściej pojawiały się postulaty poprawy jakości i częstotliwości połączeń kolejowych oraz rewitalizacja obszaru dworca kolejowego. Wskazywano również na zbyt małą liczbę połączeń autobusowych pomiędzy Starogardem a okolicznymi miejscowościami.

4.6 ZASOBY PRZYRODNICZE I WODNE ORAZ ICH OCHRONA

Ze względu na uwarunkowania naturalne i dobrą jakość gleb obszar Starogardzkiego MOF zasadniczo ma charakter rolniczy i przeważająca jego część to tereny uprawne, co przedstawia tabela poniżej.

Tabela 4.18 Wielkość terenów rolnych w obszarze MOF Starogard Gdański

Jednostka terytorialna	powierzchnia użytków rolnych		grunty orne	sady	łąki	pastwiska
	ha	%	ha	ha	ha	ha
Miasto Starogard Gdański	1283	51	1153	25	68	37
Gmina Bobowo	4066	79	3135	25	716	190
Gmina Starogard Gdański	11720	60	9916	110	1075	619

Źródło: Dane GUS

Pod względem zasobów przyrodniczych obszar położony jest na pograniczu Borów Tucholskich. System rzeczny tworzy Wierzyca oraz jej dopływy Piesienica, Kochanka i Węgiernuca. Lasy, rzeki, jeziora i mniejsze oczka wodne tworzą malownicze krajobrazy charakterystyczne dla terenów polodowcowych. Istotnym elementem krajobrazowym i morfologicznym jest dolina rzeki Wierzycy. Na analizowanym obszarze wykształciła ona wszystkie typowe elementy morfologiczne dla rzek pojezierza: płaskie dno z silnie meandrującym korytem i starorzeczami oraz odcinki przełomowe o wąskiej dolinie o zboczach z systemem teras i krawędzi. Na całym terenie, na sandrach i obszarach morenowych występują liczne zagłębienia bezodpływowe, bardzo różnej wielkości, od znacznych na obszarach sandrowych, po niewielkie, ale w znacznej liczbie, zwłaszcza na obszarach moreny dennej. Ze względu na wyjątkowe walory krajobrazowe, różnorodność biologiczną oraz bogactwo flory i fauny dolina Wierzycy (PLH220094) jest jednym z dwóch obszarów Natura 2000 ustanowionym w obszarze MOF. Drugim jest Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Grądy nad Jeziorami Zduńskim i Szpęgawskim (PLH220067). Ponadto w analizowanym terenie występują dwa obszary chronionego krajobrazu: Krajobrazu Doliny Wierzycy oraz Borów Tucholskich, a także nieliczne pomniki przyrody.

Z uwagi na wielkość terytorialną poszczególnych gmin wchodzących w skład MOF oraz uwarunkowania naturalne większość obszarów cennych przyrodniczo, chronionych oraz pomników przyrody znajduje się na terenie gminy wiejskiej Starogard Gdański.

4.6.1 ZASOBY LEŚNE

Tereny leśne zajmują mniejszą część gmin. Największe zalesienie występuje na terenie gminy wiejskiej Starogard Gdański. Szczegółowe dane dotyczące wielkości obszarów leśnych MOF zebrano w tabeli poniżej.

Tabela 4.19 Wielkość terenów leśnych w obszarze MOF Starogard Gdański (dane za 2013 rok)

Jednostka terytorialna	ogółem	lesistość w %	grunty leśne publiczne ogółem	grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	grunty leśne prywatne
	2013	2013	2013	2013	2013	2013
	ha	%	ha	ha	ha	ha
Miasto Starogard Gdański	209,25	8,0	188,55	176,55	173,92	20,70
Gmina Bobowo	635,91	12,2	425,91	424,31	423,55	210,00
Gmina Starogard Gdański	5678,58	28,2	4833,92	4823,12	4793,42	844,66

Źródło: Dane GUS

Ekosystemy leśne na terenie starogardzkiego MOF reprezentowane są zasadniczo przez 3 siedliskowe typy lasów: bór mieszany świeży, las mieszany i las świeży z nieznaczną przewagą dwóch pierwszych. W składzie gatunków siedlisk borowych dominuje buk, dąb, świerk, modrzew i osika. Drzewostan lasy mieszanego tworzą sosna z bukiem i dębem, w domieszce występuje świerk, modrzew, osika, brzoza, lipa, klon, grab. Las świeży zbudowany jest z buka i dębu. W domieszce występują: modrzew, daglezwia, świerk, osika, klon, lipa, jawor.

Część lasów na terenie gmin, ze względu na pełnioną rolę, zakwalifikowana została do lasów ochronnych. Są to lasy wodo- i glebochronne oraz lasy przeznaczone do masowego wypoczynku.

Lasy wodochronne mają za zadanie utrzymanie zdolności retencyjnej gleb leśnych i działanie w ten sposób na polepszenie użytecznego obiegu wody w przyrodzie. Na terenie gminy Starogard Gdański wyznaczone zostały nad jeziorami: Płaczewskim, Szpęgawskim, Sumińskim oraz w dolinie rzeki Wierzycy: na północ od Nowej Wsi Rzecznej, na południe

od wsi Kręski Młyn, na zachód od wsi Okole, na zachód od wsi Linowiec, na południe od Rywałdu, na wschód od wsi Barchnowy i Owidz.

Lasy glebochronne mają za zadanie stałe zabezpieczenie wierzchnich warstw gleby przed zwiewaniem lub zmywaniem, przeciwdziałanie rozmywaniu gleby i innym zjawiskom erozyjnym. W obrębie gminy Starogard Gdański wyznaczone zostały w dolinie rzeki Wierzycy na wschód od Kolincza i na północ od Nowej Wsi Rzeczej.

Lasy do masowego wypoczynku mają za zadanie stworzenie najlepszych warunków do rekreacji. Na terenie gminy Starogard Gdański wyznaczono je nad Jeziorem Zduńskim oraz na wschód od wsi Kokoszkowy.

Ponadto obszary leśne bogate są w dziką zwierzynę, na terenach łowieckich występują przede wszystkim jelenie, dziki i sarny oraz zające i kaczki. Obszar podzielony jest na kilka obwodów łowieckich.

Zagospodarowanie terenów leśnych związane jest też z prowadzoną gospodarką leśną, obejmującą eksploatację oraz odtwarzanie drzewostanu. Działalnością w tym zakresie zajmuje się Nadleśnictwo Starogard Gdański.

4.6.2 ZASOBY WODNE

Wody podziemne – zaopatrzenie w wodę

Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę na terenie starogardzkiego MOF są warstwy międzymorenowe. Studnie głębinowe czerpią wodę głównie z utworów czwartorzędowych. W wyniku nadmiernej eksploatacji wód w najbliższej okolicy miasta Starogard Gdański zaobserwowano obniżenie zwierciadła wody i powstanie leja depresyjnego. Pierwszy poziom, który jest zasilany głównie przez infiltrację wód opadowych, charakteryzuje się z reguły niekorzystnymi właściwościami fizykochemicznymi, podobnie jak zaskórne wody holoceniowe. Pod względem jakościowym wody te są najgorsze.

Znaczenie gospodarcze mają przede wszystkim wody plejstoceniowe głębsze (od II poziomu). Na analizowanym obszarze nie występują obszary chronione Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP).

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Wody powierzchniowe

Rzeki. Główny system hydrograficzny na analizowanym obszarze tworzy zlewnia rzeki Wierzycy. Przepływa ona przez gminę Starogard Gdański początkowo w kierunku południowym, a następnie silnie meandrując ku wschodowi. W niektórych miejscach tworzy, nietypowe przełomy, o głęboko wciętych skarpach. Największe dopływy Wierzycy to Kochanka, Piesienica i Węgiermuca. Piesienica wypływa z gminy Zblewo – płynie przez Stary Las i wpada do Wierzycy kilka kilometrów od zachodnich granic miasta Starogard Gdański. Węgiermuca przepływa przez gminę Bobowo i wpada do Wierzycy na południowy wschód od Klonówki.

Stan czystości rzek w obszarze MOF jest niezadowalający. Wody Wierzycy, Piesienicy i Węgiermucy klasyfikowane są w IV klasie czystości, co spowodowane jest głównie zawartością bakterii typu fekalnego i związków fosforu, pochodzących przede wszystkim ze ścieków komunalnych poszczególnych gmin, które za pośrednictwem dopływów: Kochanki, Piesienicy i Węgiermucy trafiają do Wierzycy (*Strategia Rozwoju Gminy Wiejskiej Starogard Gdański na lata 2012 – 2022*). Stopień skanalizowania gminy Starogard Gdański wynosi ok. 40%, natomiast w gminie Bobowo sieć kanalizacyjna jest w trakcie realizacji, I etap objął miejscowości Jabłówko i Bobowo. Ponadto gospodarstwa nieobjęte zbiorczym systemem odprowadzania ścieków korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków bądź zbiorników bezodpływowych, których stan często nie spełnia odpowiednich wymogów technicznych.

Jeziora

Na analizowanym obszarze występują liczne jeziora Pojezierza Starogardzkiego, z których część posiada walory rekreacyjne. Do największych zaliczają się:

- na terenie gminy Starogard Gdański: Godziszewskie (169,4 ha), Sumińskie (95,4 ha), Płaczewo (44,0 ha), Zduńskie (60,4 ha), Szpęgawskie (30,9 ha),
- na terenie gminy Bobowo: Grabowskie 5, 67 ha oraz niewielkie Rusek.

Wśród jezior znajdujących się na terenie MOF, tylko jezioro Sumińskie objęte było badaniami stanu czystości wód. Badania prowadzi Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

w Gdańsku, a ostatnie dane pochodzą z roku 2011. Ocenę jakości wód powierzchniowych przeprowadzono zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 roku, w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. z 2011 r., Nr 257, poz. 1545), określając dla tego typu wód stan ekologiczny, chemiczny i ogólny. Stan ekologiczny jeziora oceniono w oparciu o zestaw elementów biologicznych i wspierających je parametrów fizykochemicznych. Podstawą oceny stanu ekologicznego był skład organizmów fitoplanktonu. Stan ekologiczny jeziora Sumińskiego oceniono jako słaby. W okresie sprawozdawczym nie oceniano stanu chemicznego zbiornika. Ogólną ocenę stanu jeziora Sumińskiego określono jako złą (*Raport z realizacji programu ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego w latach 2011 – 2012*).

Sieć cieków i rowów melioracyjnych

Ponadto w analizowanym obszarze istnieje rozległa sieć cieków i rowów melioracyjnych. Zasadniczo ich stan techniczny jest niezadowalający, co wynika głównie z zaniedbań w zakresie utrzymania drożności i przekłada się na niekontrolowane przenikanie zanieczyszczeń do środowiska naturalnego. Na terenie gminy Starogard Gdański oraz Bobowo nie ma też zorganizowanego systemu odprowadzania wód opadowych. Odcinki kanalizacji deszczowej odwadniającej ulice w ich centralnych częściach są jedynie fragmentaryczne.

4.6.3 OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE

Na terenie Starogardzkiego MOF obszary chronione występują jedynie w gminie Starogard Gdański, w niewielkim stopniu obejmują one: Obszary Natura 2000 (Siedlisk Dolina Wierzycy oraz Grądy nad Jeziorami Zduńskim i Szpęgawskim), Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich (w części południowo-zachodniej w okolicach jeziora Sumińskiego) oraz Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wierzycy (w okolicach Okoła w części północnej). Ponadto w obszarze MOF znajdują się cztery pomniki przyrody – dwa w okolicy jeziora Sumińskiego, po jednym w rejonie Sucumina i Szpęgawska. Nieduża wielkość obszarów objętych ochroną nie powinna być przeszkodą ograniczającą rozwój MOF. Przeważająca część

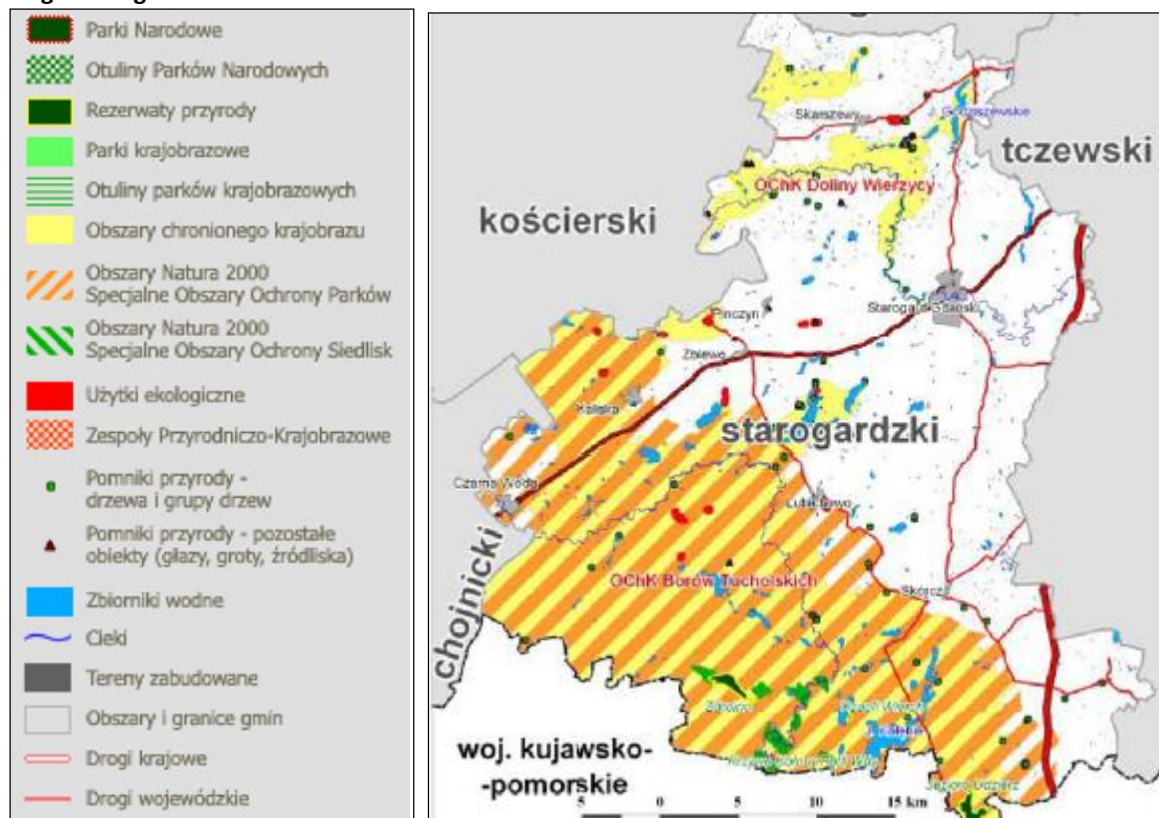
POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

obszarów chronionych powiatu znajduje zasadniczo się w jego południowo-zachodniej części (mapa poniżej).

Rysunek 4.16. Zasoby przyrodnicze i różne formy ochrony przyrody na terenie powiatu starogardzkiego

Źródło: http://www.infoeko.pomorskie.pl/mapy/ochrona_przyrody

Obszary chronionego krajobrazu

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wierzycy – 10 784 ha

Obszar ten obejmuje kilkudziesięciokilometrowy odcinek rzeki Wierzycy z jej doliną, wieloma jeziorami, z których najbardziej znaczące to Godziszewskie, Krąg i Przywłoczno wraz z przylegającymi do nich gruntami. Charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu oraz interesującą florą i fauną. Znajduje się tu rezerwat Brzeczki oraz projektowany rezerwat Jeziora. Gnieździ się tu m.in. bocian czarny, żuraw, gągoł, i wiele innych gatunków ptaków. Ograniczenia i zalecenia dotyczą ochrony wód i brzegów, rzek i jezior, uregulowania gospodarki wodno - ściekowej w miejscowościach Stara Kiszewa, Pogódki, zabezpieczenia stoków doliny przed erozją.

Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich – 65 780 ha

Obszar obejmuje kompleksy leśne w południowo - zachodniej części obrębu Starogard w obrębie jezior Sumińskie, Borzechowskie Wielkie i Szteklina, położone przy jego wschodniej granicy. Drzewostany zajmują tu żyzne siedliska i nie przypominają swoją budową właściwych temu obszarowi borów.

Obszary NATURA 2000

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Wierzycy (PLH220094) - 4 618,3 ha

Obszar obejmuje dolinę Wierzycy, o długości około 21 km, na odcinku między jazem w Czarnocińskich Piecach, a mostem drogowym w Starogardzie Gdańskim. Rzeka ma charakter podgórski. Koryto rzeczne ma tutaj szerokość do kilkunastu metrów, głęboko wcina się w otaczający teren tworząc wyraźne jary i wąwozy. W odcinkach basenowych doliny występują, m.in. torfowiska i szuwarowe łąki. Dolina, mimo obecnego w wielu miejscach zagospodarowania przez człowieka (m.in. elektrownia wodna, mosty, użytkowanie leśne i rolnicze) utrzymuje bogactwo szaty roślinnej (zbiorowisk i flory) oraz fauny i cechuje się wysokimi walorami krajobrazowymi. Wierzycza jest stosunkowo niewielką rzeką o bardzo bogatej ichtiofaunie. Na bardzo wysoką różnorodność biologiczną składa się występowanie 12 siedlisk programu Natura 2000 oraz wielu rzadkich, chronionych gatunków roślin. Obszar odznacza się urozmaiconą rzeźbą terenu. Na prawie całym obszarze występują drzewostany dojrzałe i stare w wieku 90-160 lat, jakie obecnie nie są notowane na tak dużych powierzchniach na obszarze Pomorza Gdańskiego. Mimo obecności sosny - gatunku siedliskowo obcego w grądzie, drzewostan jest wielogatunkowy, o pełnoskładowej strukturze wiekowej, o dynamicznie odnawiających się składnikach. Runo cechuje się bogatym zestawem gatunków lasów liściastych.

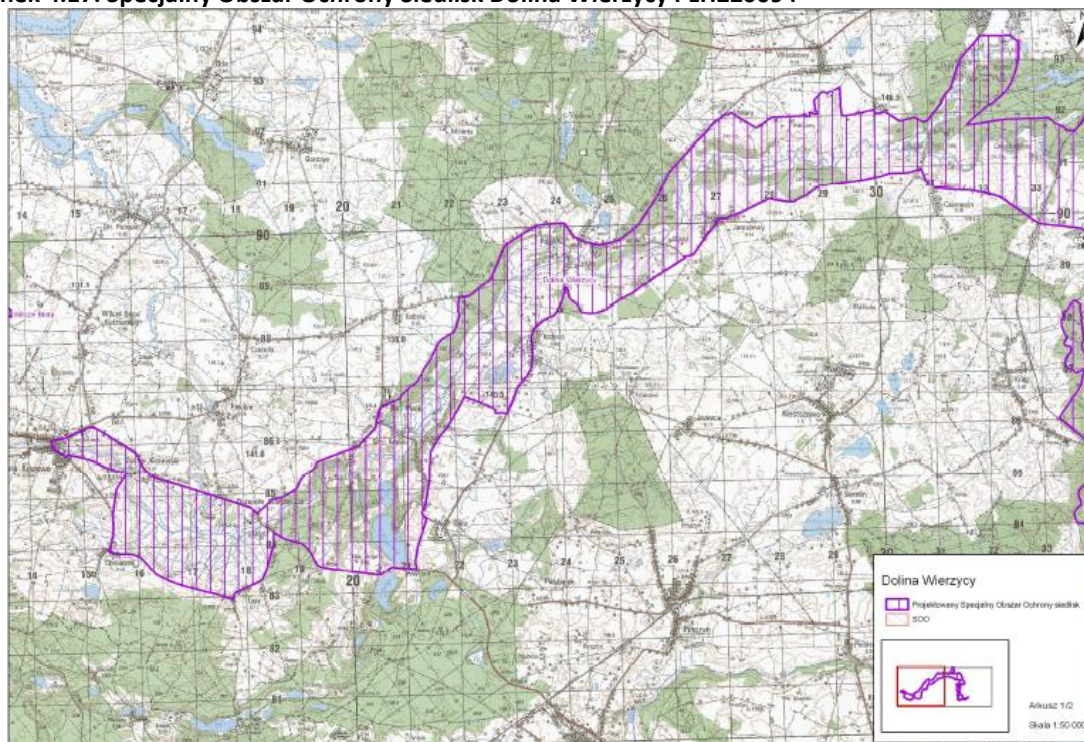

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Rysunek 4.17. Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Wierzycy PLH220094

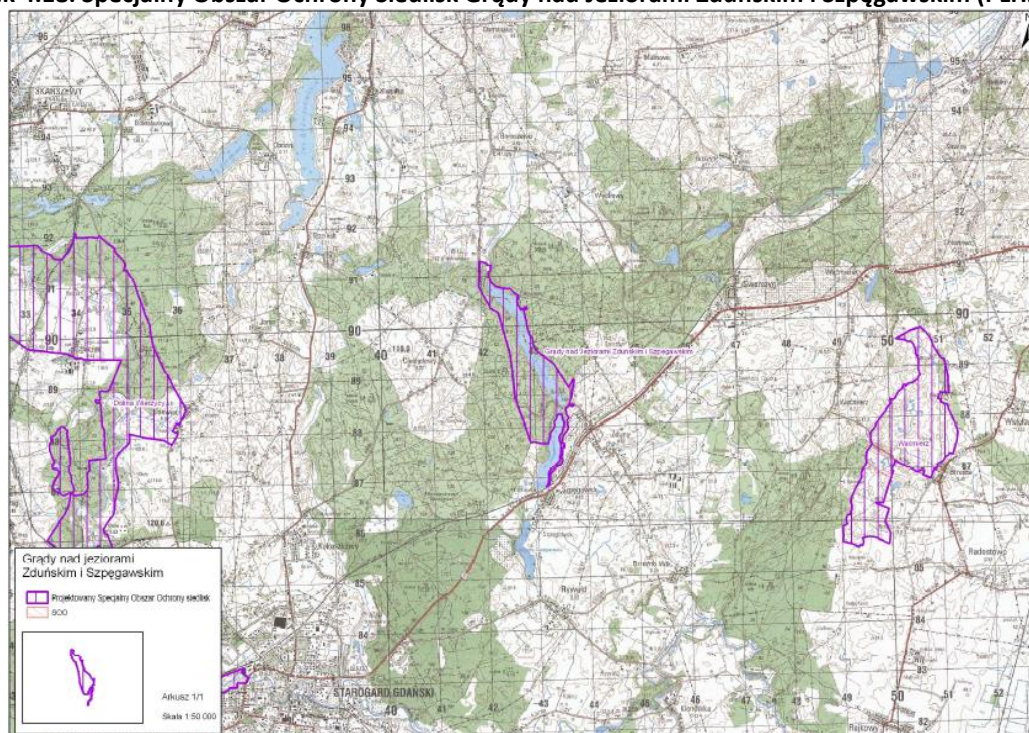
Źródło: www.natura2000.gdos.gov.pl.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Grądy nad Jeziorami Zduńskim i Szpęgawskim (PLH220067) - 174,33 ha

Obszar ma kształt pasa (o zróżnicowanej szerokości) otaczającego bezpośrednio całe Jez. Zduńskie oraz znaczną część zachodniego i wschodniego obrzeża Jeziora Szpęgawskiego Północnego. Charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu. Obejmuje on zbocza rynny szpęgawsko-rywałdzkiej, o zróżnicowanym nachyleniu (miejscami bardzo strome) oraz fragmenty falistej wierzchołkowej morenowej z dolinami kilku niedużych cieków, uchodzących do Jez. Zduńskiego oraz kilka małych, zabagnionych zagłębień wytopiskowych. Około 90% całego obszaru zajmuje siedlisko subatlantyckiego grądu. Blisko 14% ostoi zajmuje postać grądowego siedliska i około 70% - o dobrym stanie zachowania funkcji i struktury.

W styczniu 2011 obszar: Grądy nad Jeziorami Zduńskim i Szpęgawskim Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa) (PLH220067) został zatwierdzony jako obszar spełniający kryteria obszarów o znaczeniu wspólnotowym (OZW).

Rysunek 4.18. Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Grądy nad Jeziorami Zduńskim i Szpegawskim (PLH220067)

Źródło: www.natura2000.gdos.gov.pl.

Pomniki Przyrody

Na terenie gminy Starogard Gdański występują dwa pomniki przyrody:

- drzewo sosna pospolita, obwód pnia 3,95 m, lokalizacja Sumin, przy szkole podstawowej, data powołania 16.12. 1978r. (rejestr Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody – nr 362),
- grupa drzew 5 dębów szypułkowych o wymiarach: 6,20, 510, 4,40, 4,20, 4,00 m, lokalizacja Leśnictwo Szpegawsk, oddział 130d, na skarpie wzdłuż wschodniego brzegu Jeziora Szpegawskiego, data powołania – 17.12.1984r. (rejestr Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody –nr 436).

4.6.4 ELEMENTY KLIMATU I POTENCJAŁ ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH

Temperatura i energia słoneczna

Pod względem klimatycznym obszar starogardzkiego MOF, położony w północnej części Pojezierza Starogardzkiego, należy do I strefy klimatycznej, dla której zewnętrzna temperatura obliczeniowa wynosi – 16°C oraz do tzw. III rejonu zasobów energii słońca,

co oznacza, że potencjalna użyteczna energia słoneczna wynosi 915 kWh/m². W półroczu letnim (kwiecień – wrzesień) wartość energii słonecznej szacuje się na ok. 750 kWh/m², a liczba godzin słonecznych wynosi ok. 1 640. Jest to potencjał możliwy do wykorzystania w okresie letnim.

Potencjał wiatrowy

Na charakteryzowanym obszarze dominują wiatry z sektora południowego i południowo-zachodniego, a ich średnia prędkość szacowana jest na ok. 4 – 5 m/s. Są to wystarczające warunki do rozwoju energetyki wiatrowej.

4.6.5 STAN OCZYSZCZALNI POD WZGLĘDEM WPŁYWU NA PRODUKCJĘ ROLNICZĄ

Na analizowanym terenie funkcjonują zasadniczo 4 oczyszczalnie ścieków komunalnych:

- na terenie gminy miejskiej Starogard Gdański – miejska oczyszczalnia ścieków należąca do Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji "Star-WiK" Sp. z o.o. zajmującego się doprowadzeniem i utylizacją ścieków komunalnych, a także dostawą i dystrybuowaniem wody pitnej i użytkowej na terenie Starogardu Gdańskiego oraz 3 niewielkie oczyszczalnie na terenie gminy Starogard Gdański:

- Oczyszczalnia Jabłowo - GZUK Jabłowo,
- Oczyszczalnia Kokoszkowy - GZUK Jabłowo,
- Oczyszczalnia Szpęgawsk - GZUK Jabłowo.

Charakterystykę oczyszczalni pod względem najważniejszych elementów funkcjonalnych zamieszczono w tabeli poniżej.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Tabela 4.20 Charakterystyka oczyszczalni na terenie Starogardzkiego MOF

Oczyszczalnia	ilość odbieranych ścieków	przepustowość projektowa	obciążenie	sposoby oczyszczania	ilość wytworzonych osadów ściekowych	sposób zagospodarowania osadów	odbiornik oczyszczonych ścieków
	m ³ /d	m ³ /d	RLM		tsm/rok		
Starogard Gdański "Star-WiK" Sp. z o.o.	8000	16000	70000	mechaniczno-biologiczny /chemiczny	1060	rolniczy	rzeka Wierzyca
Jabłowo - GZUK Jabłowo	82,70	165-215	892	mechaniczno-biologiczny	0,096	wywóz na składowisko odpadów	rzeka Pliszka
Kokoszkowy - GZUK Jabłowo	95,90	215-267	696	mechaniczno-biologiczny	0,44	wywóz na składowisko odpadów	rzeka Kochanka
Szpegawsk - GZUK Jabłowo	84,93	150-195	756	mechaniczno-biologiczny	0,28	wywóz na składowisko odpadów	rzeka Szpegawa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych <http://www.infoeko.pomorskie.pl/>

Ponadto na terenie Starogardu Gdańskiego działa oczyszczalnia zakładowa należąca do zakładów farmaceutycznych Polpharma S.A. Gmina Bobowo nie posiada własnej oczyszczalni, a ścieki dostarczane są do oczyszczalni w Jabłowie.

Możliwości wykorzystania odpadów powstałych w procesie eksploatacji oczyszczalni ścieków (ustabilizowanego osadu nadmiernego czy piasku z piaskowników, z dodatkiem materiału strukturalnego np. słomy) np. w rolnictwie w chwili obecnej, ze względu na uwarunkowania techniczne, daje jedynie oczyszczalnia w Starogardzie Gdańskim, która wyposażona jest w kompostownię osadów. Pozostałe oczyszczalnie są stosunkowo niewielkie (o przepustowości blisko kilkaset razy mniejszej) i nie dają takich możliwości, a odpady stałe wywożone są na składowisko.

W ciągu roku w oczyszczalni w Starogardzie Gdańskim powstaje około 1500 ton ustabilizowanych osadów ściekowych i około 100 ton piasku w piaskownikach, który po zmieszaniu ze słomą podlega kompostowaniu. Gotowy produkt – kompost po przeprowadzeniu badań mikrobiologicznych, parazytologicznych oraz na obecność substancji pożywkowych i metali może być wykorzystany w rolnictwie np. do nawożenia niektórych roślin uprawnych:

- zbóż, z przeznaczeniem na produkcję spirytusu,

- ziemniaków, również na produkcję spirytusu,
- rzepaku, z przeznaczeniem na produkcję spirytusu bądź oleju napędowego,
- roślin przemysłowych jak len i konopie,
- traw nasiennych i do produkcji wikliny,
- materiału szkółkarskiego.

Ponadto istnieją też możliwości wykorzystania osadu do kształtowania terenów zielonych, upraw roślin ozdobnych, w gospodarce komunalnej i zieleni miejskiej, konserwacji nasypów, tras i wałów ziemnych, do przykrywania i rekultywacji wysypisk, do rekultywacji hałd oraz terenów zdegradowanych ekologicznie.

4.6.6 WYNIKI BADAŃ

W trakcie przeprowadzonych wywiadów grupowych przedstawiciele miasta oraz gminy Starogard Gdański podkreślali potencjał przyrodniczy tych terenów, w tym zasadność stworzenia bazy i zaplecza turystycznego w celu lepszego wykorzystania potencjału doliny rzeki Wierzycy. Ponadto wskazywali konieczność odpowiedniego ukierunkowania ruchu turystycznego zwłaszcza w obrębie obszarów chronionych Natura 2000, m.in. poprzez wykorzystanie projektu „Kajakiem przez Pomorze” i uzbrojenie szlaku kajakowego na Wierzycy w taki sposób, żeby umożliwić kajakarzom dostęp do tego szlaku. Uczestnicy dostrzegli także potrzebę stworzenia ścieżek i szlaków rowerowych wzdłuż głównych szlaków drogowych, w celu poprawy bezpieczeństwa i stanu środowiska oraz stworzenie szlaku turystycznego dla rowerzystów w obszarze Natura 2000 (m.in. wykorzystanie nasypu kolejowego z Kręga do Starogardu).

Przedstawiciele gminy Bobowo podkreślali z kolei problem niskiej świadomości społecznej na temat obszarów chronionych, w tym obszarów Natura 2000 oraz związanych z tym uwarunkowań i możliwości wykorzystania potencjału. Dyskutowano też działania niepożądane, jak np. problem ciągłego wywozu śmieci do lasu przez mieszkańców i sposoby zapobiegania temu zjawisku czy częstotliwość i jakość stosowanych nawozów sztucznych oraz środków ochronnych roślin, w szczególności ze względu na ochronę pszczół.

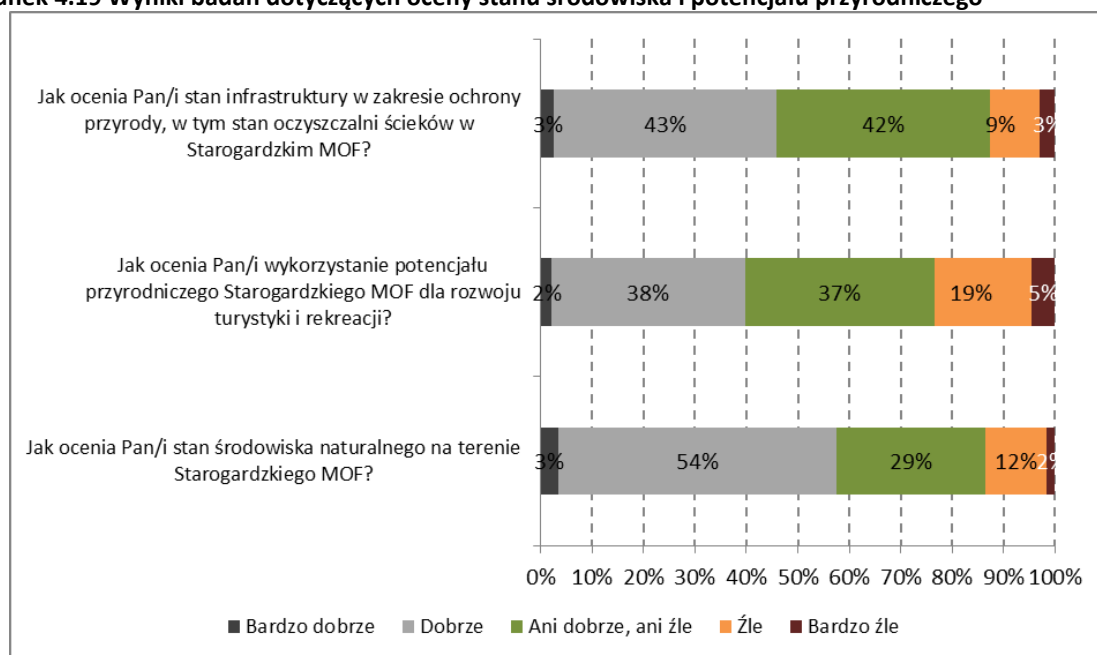
POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

W ramach badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Starogardzkiego MOF ponad połowa respondentów (57%) oceniła stan środowiska jako bardzo dobry i dobry. 29% nie miało sprecyzowanego zdania, natomiast źle i bardzo źle sytuację oceniło w sumie 14% pytanym. Na pytanie dotyczące stanu infrastruktury w zakresie ochrony przyrody, w tym oczyszczalni ścieków odpowiedzi „bardzo dobry” i „dobry” udzieliła niespełna połowa respondentów (46%). Prawie tyle samo osób, bo aż 42% ankietowanych nie miało wyrobionego zdania na ten temat. W kwestii wykorzystania potencjału przyrodniczego MOF dla rozwoju turystyki i rekreacji 40% ankietowanych oceniło dotychczasowe wykorzystanie potencjału przyrodniczego pozytywnie, a 37% nie było zdecydowane. W pytaniu tym padło też najwięcej ocen negatywnych- ocenę złą i bardzo złą wystawiło 24% ankietowanych. Powyższe wyniki przedstawiono graficznie na wykresie poniżej.

Rysunek 4.19 Wyniki badań dotyczących oceny stanu środowiska i potencjału przyrodniczego

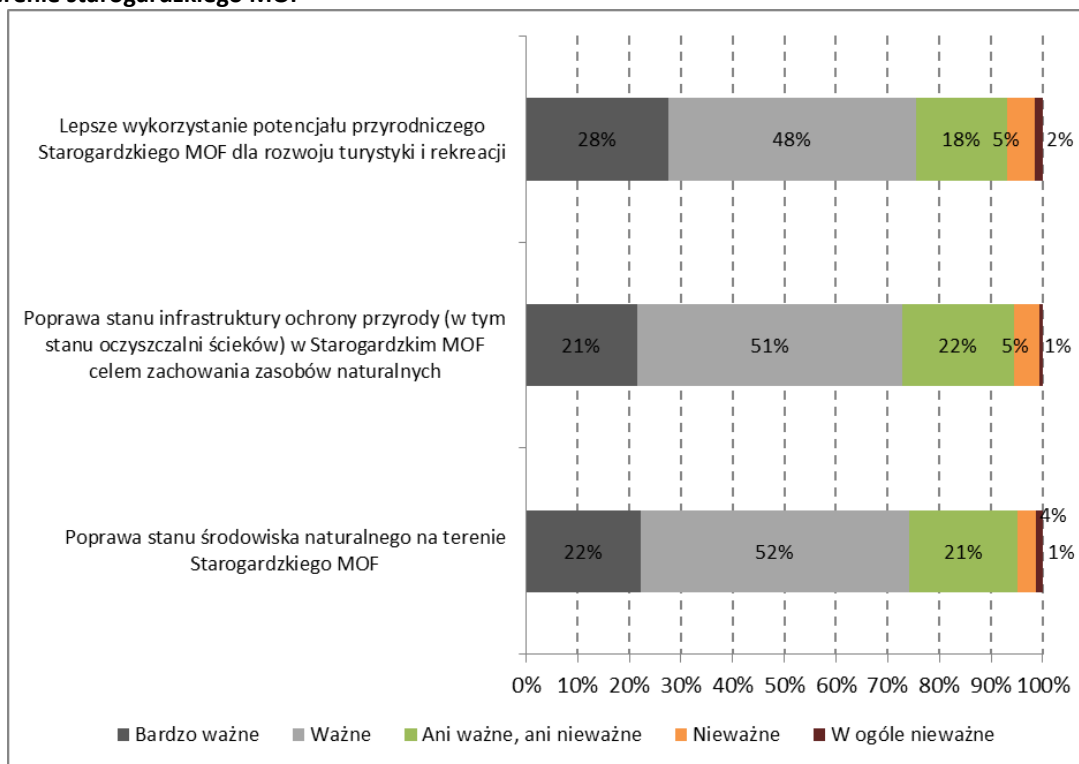
Źródło: Badania własne

Ponadto zapytano ankietowanych o hierarchię ważności powyższych kwestii.

Poprawę stanu środowiska naturalnego na terenie Starogardzkiego MOF jako bardzo ważną i ważną uznała zdecydowana większość (74%) pytanym. 21% ankietowanych nie miało wyrobionego zdania na ten temat, natomiast jako mało i bardzo mało istotne kwestię tę oceniło tylko 5%. Poprawę stanu infrastruktury ochrony przyrody (w tym stanu oczyszczalni

ścieków) w Starogardzkim MOF celem zachowania zasobów naturalnych jako bardzo ważną i ważną oceniła również znacznie ponad połowa osób (72%). Niezdecydowanych było 22% uczestników ankiety. Tylko 6% uznało, że jest to problem mało lub całkowicie nieważny (1%). Lepsze wykorzystanie potencjału przyrodniczego Starogardzkiego MOF dla rozwoju turystyki i rekreacji za bardzo ważne i ważne uznało odpowiednio dla 28% i 48% respondentów, czyli zdecydowana większość ankietowanych (76%). 18% odpowiadających nie miało wyrobionego zdania, natomiast za mało lub całkowicie nieważną kwestię tę oceniło tylko 7% respondentów. Wyniki przeprowadzonej ankiety przedstawiono na wykresie poniżej.

Rysunek 4.20 Ocena priorytetów w zakresie stanu środowiska oraz wykorzystania potencjału przyrodniczego na terenie starogardzkiego MOF

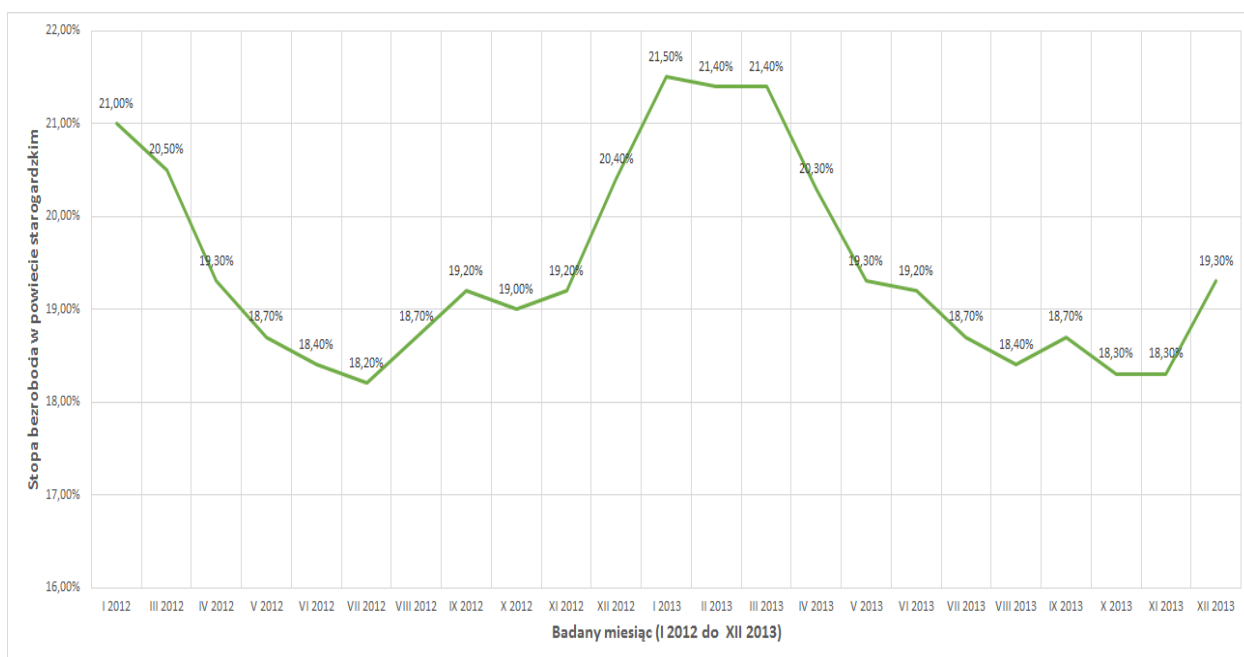
Źródło: Badania własne

4.7 ZATRUDNIENIE I RYNEK PRACY

4.7.1 TRENDY NA RYNKU PRACY

Na terenie powiatu starogardzkiego od lat bezrobocie utrzymuje się na poziomie 18-21%, co jest wynikiem gorszym niż dla województwa pomorskiego (12-14%) i dla całej Polski (ok. 13%). Dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy w Starogardzie Gdańskim (PUP) pokazują, że stopa bezrobocia na terenie powiatu na przestrzeni lat 2009-2013 nie uległa większym zmianom. Należy podkreślić, że stopa bezrobocia waha się również w ramach cykli rocznych, tj. najwyższe wartości osiąga na początku roku, wraz z nastaniem lata opada o 2-3 punkty procentowe, by wzrosnąć w ostatnich miesiącach roku. Przyczyną takich wahań jest podejmowanie przez bezrobotnych prac sezonowych, które w powiecie starogardzkim są dostępne w sektorze rolnictwa oraz turystyki. Poniżej zamieszczono dane na temat stopy bezrobocia w powiecie starogardzkim za lata 2012 i 2013, które obrazują to zjawisko.

Rysunek 4.21 Stopa bezrobocia w powiecie starogardzkim w poszczególnych miesiącach lat 2012 i 2013

Źródło: Dane PUP w Starogardzie Gdańskim

Biorąc pod uwagę jeszcze starsze dane na temat stopy bezrobocia (do roku 2009) oraz strukturę działalności gospodarczej na omawianym obszarze należy zauważyć,

że cykliczność spadków poziomu bezrobocia jest stałą cechą subregionalnego rynku pracy i zakłada się, że zjawisko będzie występować także w przyszłych latach.

Zgodnie z danymi GUS liczba bezrobotnych zarejestrowanych z terenu starogardzkiego MOF zmniejsza się, jednakże należy pamiętać, że stopa bezrobocia jest wrażliwa na wahania koniunktury, czego dowodem jest stosunkowo wysoka liczba bezrobotnych w 2009 r. Poniżej zamieszczono tabelę prezentującą liczbę bezrobotnych z gmin starogardzkiego MOF za lata 2009-2013.

Tabela 4.21 Liczba bezrobotnych zarejestrowanych z gmin starogardzkiego MOF za lata 2009-2013

Jednostka terytorialna	2009	2010	2011	2012	2013	31.05.2014
Miasto Starogard Gdański	3 237	3 031	3 195	3 157	2 734	2 571
Gmina Bobowo	246	253	248	257	219	193
Gmina Starogard Gdański	907	877	967	1024	914	835
RAZEM	4 390	4 161	4 410	4 438	3 867	3 599

Źródło: Dane GUS

Jednocześnie dane GUS pokazują, że w mieście Starogard Gdański nastąpił spadek udziału osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym, natomiast w gminach wiejskich starogardzkiego MOF wartość ta wzrasta. Wzrasta również średni udział osób bezrobotnych w liczbie ludności dla całego MOF. Poniżej zamieszczono dane z lat 2009-2012.

Tabela 4.22 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym z gmin Starogardzkiego MOF w latach 2009-2012 (dane w %)

Jednostka terytorialna	2009	2010	2011	2012
Miasto Starogard Gdański	10,5	9,6	10,2	10,2
Gmina Bobowo	13,0	13,1	12,9	13,3
Gmina Starogard Gdański	9,6	9,0	9,8	10,1
ŚREDNIO	11,0	10,6	11,0	11,2

Źródło: Dane GUS

Szacuje się, że trend wzrostowy udziału bezrobotnych utrzyma się ze względu na fakt, że prognozy ludności dla powiatu starogardzkiego wskazują na zmniejszanie się liczby ludności w wieku produkcyjnym.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

4.7.2 POTENCJAŁ RYNKU PRACY

Potencjał regionalnego rynku pracy starogardzkiego MOF jest powiązany z 2 czynnikami:

- Położeniem obszaru względem głównych ciągów komunikacyjnych i innych ciągów komunikacyjnych oraz jego otoczeniem,
- Obecnością i przyszłą strukturą demograficzną obszaru.

Położenie starogardzkiego MOF i jego bezpośrednie otoczenie należy uznać za korzystne dla rozwoju gospodarczego. Obszar charakteryzuje się korzystnym położeniem na głównych szlakach komunikacyjnych województwa pomorskiego: (DK22, DW222 i autostrada A1 –patrz punkt 4.4 oraz linia kolejowa nr 203 – patrz punkt 4.5), co implikuje istotne możliwości rozwoju gospodarczego dla obszaru w oparciu o przemysł i usługi logistyczne.

Dodatkowo funkcjonowanie w oparciu o centrum subregionalne – Starogard Gdański, który jest 7. co do wielkości miastem w województwie pomorskim – stwarza możliwości rozwoju MOF jako lokalnego centrum usług. Przyrodnicze i kulturowe walory miasta Starogard Gdański oraz jego otoczenie, tj. atrakcyjne przyrodniczo obszary Borów Tucholskich oraz Pojezierzy Starogardzkiego i Kaszubskiego powoduje, że istnieją perspektywy dla rozwoju całego MOF w oparciu o usługi turystyczne.

Wpływ na potencjał lokalnego rynku pracy ma funkcjonowanie na terenie starogardzkiego MOF podstrefy Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (PSSE). Celem istnienia stref jest wzrost inwestycji i zdynamizowanie regionalnego rozwoju gospodarczego, poprzez między innymi zwiększenie potencjału zatrudnieniowego lokalnych przedsiębiorstw. Zgodnie z danymi PSSE łączna powierzchnia podstrefy to 59,64 ha, powierzchnia do zagospodarowania to 12 ha.

Istotny wpływ na potencjał lokalnego rynku pracy ma struktura demograficzna analizowanego obszaru tj. liczba osób w wieku produkcyjnym i liczba urodzeń, która będzie determinowała liczbę osób w wieku produkcyjnym w przyszłości. W przypadku starogardzkiego MOF, ze względu na fakt, iż stanowi on gospodarcze centrum subregionu, zasadnym jest rozpatrywanie danych również dla całego powiatu starogardzkiego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Poniżej zamieszczono dane liczbowe dotyczące ludności starogardzkiego MOF w perspektywie porównawczej dla Polski, województwa pomorskiego oraz powiatu starogardzkiego.

Tabela 4.23 Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym dla Polski, województwa pomorskiego, powiatu starogardzkiego oraz starogardzkiego MOF w roku 2012

Jednostka terytorialna	Ogółem	W wieku przedprodukcyjnym	W wieku produkcyjnym	W wieku poprodukcyjnym	Odsetek ludności w wieku produkcyjnym
Polska	38 533 299	7 066 768	24 605 558	6 860 973	63,86%
Województwo pomorskie	2 290 070	451 206	1 462 174	376 690	63,85%
Powiat starogardzki	127 097	27 558	81 439	18 100	64,08%
Starogardzki MOF	67 179	14 037	42 963	10 179	63,95%

Źródło: Dane GUS

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że zarówno powiat, jak i MOF charakteryzują nieco korzystniejsze wskaźniki dotyczące odsetka osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności. W chwili obecnej są to jednak niewielkie różnice.

Ważną informacją na temat potencjału lokalnego rynku pracy jest także odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym, gdyż to te osoby będą w perspektywie najbliższych lat stanowić zasoby lokalnego rynku pracy. Wskaźniki wskazują na spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności, jednakże w przypadku powiatu starogardzkiego (prognozy wykonywane są do poziomu NTS-4) jest to spadek mniejszy w porównaniu do całej Polski i województwa pomorskiego. Poniżej zamieszczono tabelę porównawczą dla analizowanych wyżej jednostek.

Tabela 4.24 Udział poszczególnych funkcjonalnych grup wiekowych w ogólnej ludności w perspektywie lat 2015, 2020 i 2030 dla Polski, województwa pomorskiego i powiatu starogardzkiego

	Prognoza na rok 2015			Prognoza na rok 2020			Prognoza na rok 2030		
	W wieku przedprodukcyjnym	W wieku produkcyjnym	W wieku poprodukcyjnym	W wieku przedprodukcyjnym	W wieku produkcyjnym	W wieku poprodukcyjnym	W wieku przedprodukcyjnym	W wieku produkcyjnym	W wieku poprodukcyjnym
Polska	18,20%	62,39%	19,41%	18,40%	59,48%	22,12%	16,99%	57,76%	25,24%
Woj. pomorskie	19,77%	61,99%	18,24%	20,01%	59,14%	20,85%	18,39%	58,02%	23,59%
Powiat starogardzki	20,95%	62,66%	16,39%	20,81%	59,99%	19,20%	18,60%	57,98%	23,42%

Źródło: Dane GUS

Zgodnie z danymi zebranymi w ramach Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku powiat starogardzki, w stosunku do województwa pomorskiego, cechuje się strukturą wykształcenia w której względnie małe znacznie odgrywają osoby z wykształceniem wyższym i średnim. Natomiast wyższy niż przeciętnie w województwie jest udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz podstawowym. Należy jednak zauważyć, że w porównaniu z poprzednim spisem powszechnym z 2002 roku liczba osób z wyższym wykształceniem prawie podwoiła się (z 5 826 w 2002 do 11 885 w 2011 roku). Należy podkreślić, że znaczna część osób wyjeżdżających ze Starogardu Gdańskiego w celu odbycia wyższych studiów, poszukuje pracy w miejscu ich ukończenia.

4.7.3 STRUKTURA ZATRUDNIENIA

Potencjał rynku pracy jest determinowany przez strukturę lokalnych przedsiębiorstw. Więcej danych na temat liczby i struktury przedsiębiorstw zamieszczonych zostało w rozdziale 4.10.1 niniejszej analizy. Niekorzystną tendencją na rynku pracy powiatu starogardzkiego jest niższy niż na terenie województwa pomorskiego i w całej Polsce tempo przyrostu miejsc pracy w podmiotach gospodarczych zatrudniających powyżej 9 osób. O ile w latach 2009-2012 w skali całego kraju liczba miejsc pracy zwiększyła się o ponad 3%, o tyle na terenie powiatu starogardzkiego wzrost ten nie przekroczył 0,5%, zaś liczba miejsc pracy od 2010 roku spada. Poniżej zamieszczono tabelę z danymi za lata 2009-2012.

Tabela 4.25 Pracujący w latach 2009-2012⁶

	2009	2010	2011	2012	Zmiana 2009 do 2012
Polska	10 552 706	10 924 681	10 961 215	10 910 538	3,39%
Woj. pomorskie	548 484	557 640	555 874	556 365	1,44%
Powiat starogardzki	27 132	27 691	27 424	27 241	0,40%

Źródło: Dane GUS

Jeśli chodzi o strukturę zatrudnienia, to warto zwrócić uwagę na stosunkowo duży udział zatrudnienia w przemyśle i budownictwie – udział ten przekracza 36%, zaś w całej Polsce wynosi on 27,5%. Jednocześnie mniej osób z obszaru powiatu starogardzkiego w porównaniu z Polską i województwem pomorskim pracuje w sektorze usług: 50% w całej Polsce, 59% w województwie pomorskim, zaś powiecie starogardzkim jest to 41%. Poniżej zamieszczono dokładne dane.

Tabela 4.26 Liczba pracujących na terenie powiatu starogardzkiego w podmiotach gospodarczych wg sekcji PKD 2007 w roku 2012¹

Ogółem	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Przemysł i budownictwo	Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ; obsługa rynku nieruchomości	Pozostałe usługi
27 241	5 792	10 051	3 650	646	7 102

Źródło: Dane GUS

4.7.4 MOŻLIWOŚCI DOJAZDÓW DO WIĘKSZYCH OŚRODKÓW

Jak wskazano w punkcie 4.4 i 4.5 starogardzki MOF charakteryzuje się wysoką dostępnością komunikacyjną, zarówno pod względem transportu zbiorowego, jak i indywidualnego. MOF posiada regularne połączenia autobusowe, jak i kolejowe z większymi ośrodkami w województwie pomorskim: Gdańskiem oraz Tczewem. Poprzez połączenie z Autostradą A1 (węzły: Swarzędz i Pelplin) oraz DK22 oraz węzeł kolejowy w Tczewie mieszkańcy

⁶ Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, duchownych i pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego

starogardzkiego MOF mają możliwość dojazdów do większych ośrodków poza województwem pomorskim (Bydgoszcz, Toruń, Grudziądz, Poznań).

Biorąc pod uwagę odległości i czasy dojazdu, które wynoszą ok. 1 godziny (do Trójmiasta) oraz ok. 30 minut (do Tczewa), należy uznać, że odległość i czas przejazdów nie stanowi bariery w podejmowaniu pracy w większych ośrodkach województwa pomorskiego. Hipotezę tę potwierdzają badania wykonane przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową (IBnGR) w ramach „Programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy dla Powiatu Starogardzkiego na lata 2014-2020”, gdzie badano czas, jaki mieszkańcy powiatu byłiby w stanie poświęcić na dojazd do pracy. Średni czas dojazdu jaki respondenci byłiby w stanie poświęcić na dojazd do pracy to 54 minuty, zaś połowa z nich wskazywała czas nie dłuższy niż godzinę. Najdłużej, bo 62 minuty byłiby skłonni dojeżdżać ci, którzy swoje kompetencje oceniają najwyżej (abstrahując od wykształcenia formalnego). Oznacza to, że wśród mieszkańców powiatu starogardzkiego, a tym samym starogardzkiego MOF, istnieje znaczna grupa gotowa do podejmowania pracy poza omawianym terenem MOF.

4.7.5 POZIOM WYNAGRODZEŃ

Poziom wynagrodzeń na terenie powiatu starogardzkiego utrzymuje się na niższym poziomie niż dla całego województwa pomorskiego oraz dla Polski. Wynika to z braku obecności najlepiej opłacanych branż w Polsce: ICT, siedzib banków, czy też energetyki. Jak wskazano powyżej struktura podmiotów gospodarczych w znacznym stopniu oparta jest na przemyśle oraz rolnictwie. Poniżej zamieszczono tabelę pokazującą przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto dla Polski, województwa pomorskiego i powiatu starogardzkiego.

Tabela 4.27 Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto dla Polski, województwa pomorskiego i powiatu starogardzkiego w latach 2009-2012

Jednostka terytorialna	Wynagrodzenie brutto ogółem (w zł)				Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100)			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Polska	3 315,38	3 435,00	3 625,21	3 744,38	-	-	-	-
Województwo pomorskie	3 320,06	3 383,58	3 567,49	3 696,89	100,1	98,5	98,4	98,7
Powiat starogardzki	2 856,49	2 934,77	3 058,97	3 245,52	86,2	85,4	84,4	86,7

Źródło: Dane GUS

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Analizując poziom wynagrodzeń należy zauważyć, że w latach 2009-2013 w powiecie starogardzkim przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wzrosło o ponad 13,5% i rośnie w tempie szybszym niż w całej Polsce (12,9%). Nadal jednak w 2012 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto dla pracowników powiatu starogardzkiego stanowi 86,7% wynagrodzenia w Polsce.

4.7.6 MOŻLIWOŚCI UZUPEŁNIANIA KWALIFIKACJI

Na terenie starogardzkiego MOF funkcjonuje szereg instytucji, które oferują możliwości uzupełnienia kwalifikacji zawodowych pracowników. Pod względem formalnym kursy te można podzielić na kursy oferowane przez szkoły wyższe, szkoły policealne oraz urząd pracy lub na studia podyplomowe, kursy pomaturalne oraz niewymagające żadnego formalnego wykształcenia.

Studia podyplomowe

Na terenie starogardzkiego MOF funkcjonuje jedna niepubliczna uczelnia wyższa – Pomorska Szkoła Wyższa w Starogardzie Gdańskim. Placówka ta, oprócz studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I-go stopnia (inżynierskich lub licencjackich), oferuje 18 kierunków studiów podyplomowych z zakresu administracji, pedagogiki oraz zarządzania. W sytuacji, gdy dany pracownik zamierza poszerzyć swoje kwalifikacje o zagadnienia wykraczające poza opisaną tematykę, musi on szukać oferty edukacyjnej poza swoim miejscem zamieszkania. Najbliższe względem starogardzkiego MOF uczelnie zlokalizowane są w Gdańsku i Gdyni oraz w Chojnicach.

Szkoły policealne i pomaturalne dla dorosłych, kształcenie ustawiczne

Na terenie starogardzkiego MOF funkcjonuje także szereg placówek oferujących edukację na poziomie policealnym, które oferują naukę w trybie rocznym lub dwuletnim. Zgodnie z danymi GUS za 2012 rok na terenie starogardzkiego MOF działa 9 szkół policealnych dla dorosłych. Łącznie użytkują one 50 pomieszczeń szkolnych. Nie funkcjonują szkoły pomaturalne. Dane GUS pokazują, że w latach 2009-2012 nastąpił znaczny, ponad 100% wzrost liczby uczniów takich szkół. Warto zauważyć, że liczba absolwentów tych placówek

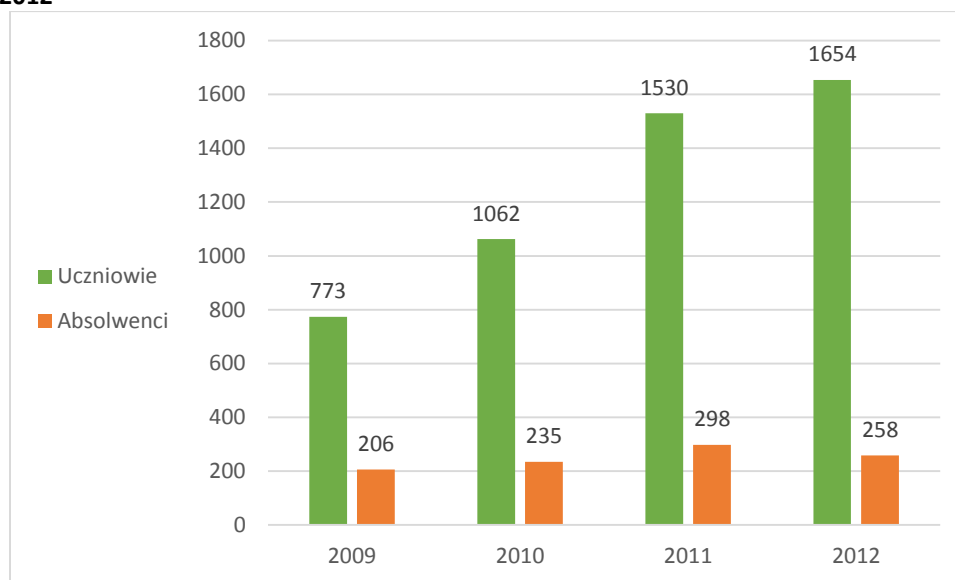
POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

w analogicznym okresie wzrosła o ok. 25% (przy spadku w porównaniu z 2011 rokiem). Poniżej zamieszczono dokładne dane na temat liczby uczniów i absolwentów szkół policealnych dla dorosłych.

Rysunek 4.22 Liczba uczniów i absolwentów szkół policealnych dla dorosłych z terenu starogardzkiego MOF z lat 2009-2012

Źródło: Dane GUS

2 szkoły policealne dla dorosłych są administrowane przez jednostki samorządu terytorialnego (po 1 Starostwo Powiatowe oraz Samorząd Województwa), zaś pozostałe są zarządzane przez podmioty prywatne. W Starogardzie Gdańskim swoje oddziały mają zarówno ogólnopolskie sieci szkół policealnych (Żak, TEB Edukacja), jak i szkoły działające wyłącznie na lokalnym rynku. Do najpopularniejszych kierunków oferowanych przez tego typu placówki należą zajęcia o profilu medyczno-socjalnym, techniczno-informatyczne oraz kursy zawodowe (np. florysta, dekorator itp.)

Kursy oferowane przez Powiatowy Urząd Pracy

Na terenie Starogardzkiego MOF, zgodnie z danymi PUP w Starogardzie Gdański, znajduje się prawie 3 600 bezrobotnych, którzy mają prawo ubiegania się o szkolenia organizowane przez Urząd. PUP inicjuje, organizuje i finansuje szkolenia grupowe lub indywidualne dla osób bezrobotnych, wybranych grup poszukujących pracy, niepełnosprawnych lub pracowników w wieku 45+ w celu podniesienia ich kwalifikacji zawodowych i innych

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

kwalifikacji, zwiększających szanse na uzyskanie lub utrzymanie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w szczególności w przypadku:

- braku kwalifikacji zawodowych,
- konieczności zmiany lub uzupełnienia kwalifikacji,
- utraty zdolności do wykonywania pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie,
- braku umiejętności aktywnego poszukiwania pracy.

Zgodnie z danymi PUP w chwili obecnej (na rok 2014) oferowanych jest 38 szkoleń grupowych, które finansowane są ze środków Funduszu Pracy lub Europejskiego Funduszu Społecznego (projekt „Aktywizacja osób bezrobotnych w powiecie starogardzkim” współfinansowany ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki). Szkolenia na 2014 rok, zgodnie z przyjętym planem, mają zgromadzić co najmniej 502 osoby. Szkolenia były organizowane w takich obszarach jak zarządzanie i administrowanie, informatyka i wykorzystanie komputerów, architektura i budownictwo, opieka społeczna (w tym opieka nad osobami niepełnosprawnymi, starszymi, dziećmi, wolontariat), usługi hotelarskie, turystyka i rekreacja, usługi gastronomiczne, usługi fryzjerskie, kosmetyczne, sztuka, kultura, rzemiosło artystyczne, usługi transportowe.

Zgodnie z opublikowaną w 2013 roku przez PUP „Analizą efektywności i skuteczności szkoleń za 2012 rok” na szkolenia wysłano 418 osób, z czego 406 ukończyło je z pozytywnym wynikiem (178 z nich pochodziło z terenu Starogardzkiego MOF).

Ośrodek szkolenia w ramach Cechu Rzemiosł Różnych

W ramach Ośrodka Szkolenia prowadzone są kursy przyuczające do zawodu, przygotowujące do egzaminów na tytuł kwalifikacyjny czeladnika oraz mistrza, kursy pedagogiczne dla instruktorów praktycznej nauki zawodu, kursy na operatora wózków jezdniowych. Zgodnie z danymi Cechu do najpopularniejszych zawodów należą cieśla, stolarz, tapicer, malarz, murarz, ślusarz, mechanik pojazdów samochodowych, fryzjer, sprzedawca, cukiernik oraz piekarz.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

4.7.7 FORMY WSPÓŁPRACY PRZEDSIĘBIORCÓW Z INSTYTUCJAMI RYNKU PRACY I INSTYTUCJAMI EDUKACYJNYMI

Podobnie jak w całej Polsce przedsiębiorcy z terenu starogardzkiego MOF odczuwają brak wykwalifikowanych pracowników, co stanowi motywację do współpracy z instytucjami szkoleniowymi oraz rynku pracy. Najważniejszą instytucją rynku pracy na terenie MOF jest PUP w Starogardzie Gdańskim. Urząd stwarza możliwość pośredniczenia w znalezieniu pracownika lub stażysty. Istnieje także możliwość refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego.

Organizacją wspierającą przedsiębiorców jest także Cech Rzemiosł Różnych w Starogardzie Gdańskim, który zrzesza 254 członków. Zgodnie ze statutem zadaniem Cechu jest utrwalenie więzi środowiskowych, postaw zgodnych z zasadami etyki i godności zawodu, prowadzenie na rzecz członków działalności społeczno-organizacyjnej, kulturalnej, oświatowej i gospodarczej, a także ochrona praw i reprezentowanie interesów członków wobec organów władzy i administracji rządowej oraz organów jednostek samorządu terytorialnego. Zadaniem Cechu jest także m.in. współpraca z organizacjami oświatowymi i szkołami zawodowymi w zakresie dokształcania teoretycznego uczniów przez członków. Przedsiębiorcy współpracują też przy współtworzeniu programów kształcenia zawodowego szkół na terenie starogardzkiego MOF.

Pomorska Szkoła Wyższa w Starogardzie Gdańskim w ramach swojej działalności edukacyjnej współpracuje z szeregiem podmiotów publicznych i prywatnych zlokalizowanych na terenie MOF m.in. PUP, Komendą Powiatową Policji, Aresztem Śledczym oraz największym pracodawcą obszaru: ZF Polpharma.

Największy starogardzki pracodawca (Polpharma) rozwija swój program współpracy ze środowiskiem akademickim poprzez program naukowo-szkoleniowy Pharma Wiedzy przeznaczony dla studentów farmacji i medycyny wszystkich uczelni medycznych w Polsce. Zgodnie z danymi firmy do 2013 roku w ramach programu zorganizowano 19 konferencji, w których wzięło udział ok. 2000 studentów.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Pracodawcy współpracują także z instytucjami rynku pracy w ramach projektów aktywizacyjnych osób w wieku 50+. W ramach projektu „50+ doświadczenie” szereg najważniejszych pracodawców z obszaru MOF (m.in. Star-WIK, Elektrociepłownia Starogard Sp. z o.o. PKS Starogard Gdański S.A.) wzięło udział w projekcie, którego celem było sprawdzenie, jakie rozwiązania mogą być jednocześnie atrakcyjne dla pracodawców i sprzyjać utrzymaniu zatrudnienia przez osoby powyżej 50 roku życia. Projekt zakładał przetestowanie dwóch modeli wspierających aktywność zawodową osób 50+.

Ważnym podmiotem integrującym działania starogardzkich przedsiębiorców z otoczeniem jest Starogardzki Klub Biznesu – Związek Pracodawców (SKB). Jest on organizacją pozarządową, zrzeszającą osoby prowadzące działalność gospodarczą na terenie powiatu starogardzkiego realizującą swoje własne cele statutowe. Zgodnie z danymi SKB organizacja zrzesza 125 członków. Celem ogólnym długoterminowym jest silna pozycja rynkowa lokalnych przedsiębiorstw; rozwój potencjału ekonomicznego lokalnych przedsiębiorców w harmonii z ogólnym wzrostem potencjału regionu; przyzwoleń społeczne na działania umożliwiające skuteczną konkurencję na rynkach ponadlokalnych; synergia celów społeczno-ekonomicznych ogółu społeczeństwa powiatu starogardzkiego; wizja rozwoju regionu zgodna ze strategicznymi celami SKB.

4.7.8 WYNIKI BADAŃ

Badani w ramach wywiadów przedstawiciele lokalnych społeczności dostrzegają fakt, iż wskutek transformacji społeczno-gospodarczej upadł praktycznie cały wielki przemysł w Starogardzie Gdańskim, co spowodowało duże zmiany społeczno-gospodarcze. Dostrzeżony został problem migracji zarobkowej oraz strukturalnego bezrobocia. Ankietowani, w szczególności z obszaru miejskiego, podkreślili rolę PUP oraz funduszy Unii Europejskiej w procesie restrukturyzacji rynku pracy. Jednocześnie pojawił się postulat dalszego wspierania aktywizacji bezrobotnych lub osób, które chcą się przekwalifikować. W 3 z 4 grup dostrzeżono problem braku odpowiednich terenów inwestycyjnych na obszarze MOF, gdzie mogłyby powstać duże zakłady przemysłowe. Oprócz tego postulowano utworzenie na terenie MOF instytucji otoczenia biznesu.

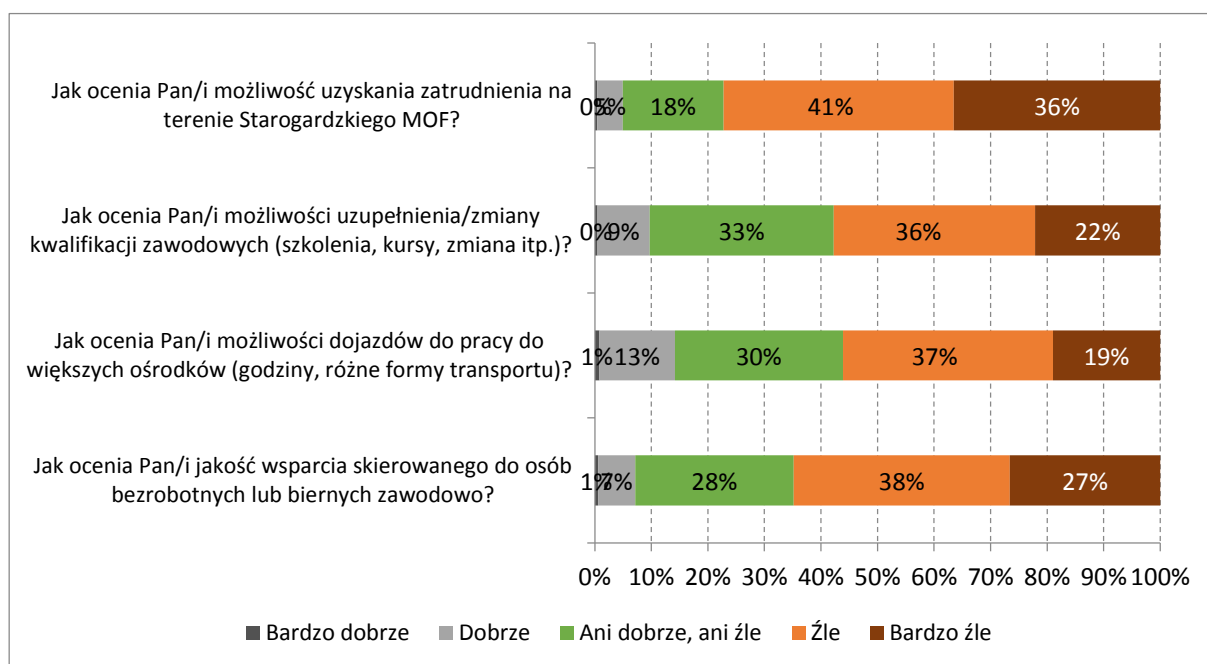
POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

W badaniach ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców starogardzkiego MOF kwestie związane z tworzeniem miejsc pracy zyskały najwyższy priorytet. Jednocześnie w każdym z obszarów dotyczącym pracy: możliwości zatrudnienia, wsparcia bezrobotnych, czy uzupełniania kwalifikacji, czy też dojazdów do pracy dominują opinie negatywne. Z wyjątkiem tego ostatniego aspektu odpowiedzi pozytywne stanowią mniej niż 10% odpowiedzi. Poniżej zamieszczono wyniki badań ankietowych.

Rysunek 4.23 Wyniki badań dotyczących oceny rynku pracy na terenie starogardzkiego MOF

Źródło: Badania własne

Jak wskazano powyżej, ankietowani kwestie zatrudnienia traktują jako bardzo ważną. Ponad 90% respondentów wskazało, że tworzenie miejsc pracy na terenie MOF jest ważne lub bardzo ważne. Jednocześnie kwestie dostępu do uzupełniania kwalifikacji oraz wsparcie dla bezrobotnych uznaje za bardzo ważne ponad 50%, zaś za ważne ponad 30% badanych. Poniżej zamieszczono wyniki badań.

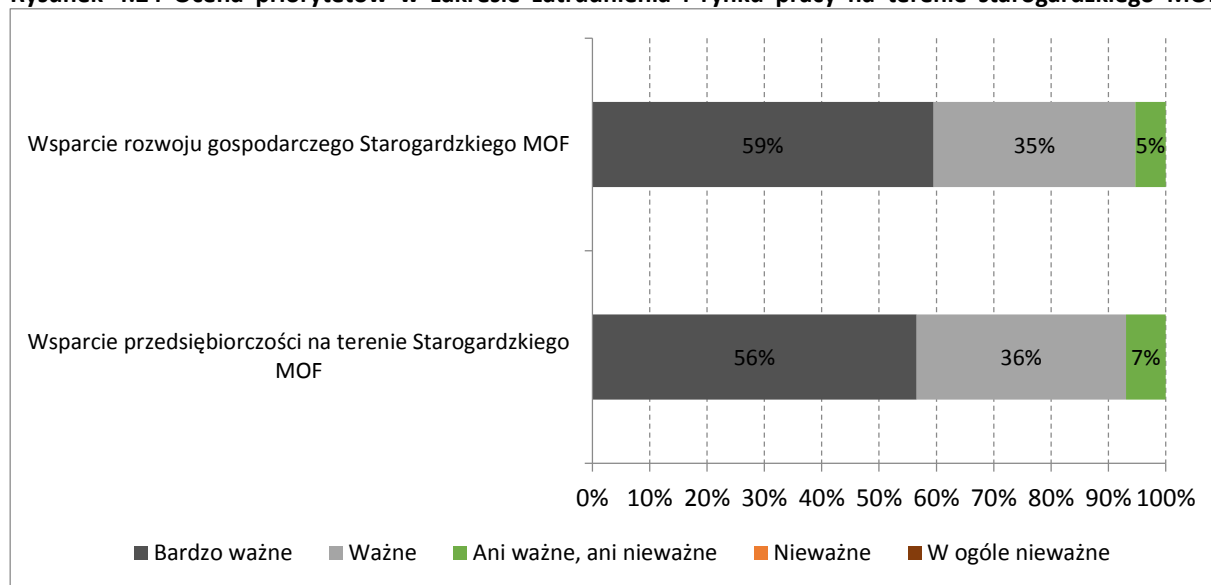

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Rysunek 4.24 Ocena priorytetów w zakresie zatrudnienia i rynku pracy na terenie starogardzkiego MOF

Źródło: Badania własne

Tematyka pracy i aktywizacji zawodowej dominowała wśród odpowiedzi otwartych, przy czym większość komentarzy miała negatywny wydźwięk. Wśród konkretnych pomysłów na poprawę sytuacji ankietowani najczęściej wskazywali stworzenie nowej lub aktywizację istniejącej strefy ekonomicznej.

4.8 EDUKACJA

4.8.1 DOSTĘP DZIECI I MŁODZIEŻY DO RÓŻNYCH FORM KSZTAŁCENIA, WYCHOWANIA I OPIEKI

Żłobki i kluby dziecięce

Zgodnie z danymi GUS i Urzędu Miasta Starogard Gdański za 2012 rok na analizowanym terenie znajdują się 2 żłobki i 2 kluby dziecięce prowadzone przez podmioty niepubliczne. Łącznie znajdują się w nich 53 miejsca (35 w żłobkach i 28 w klubach dziecięcych). Jednocześnie należy stwierdzić, że na terenie MOF spada liczba dzieci w wieku tzw. żłobkowym. Na przestrzeni lat 2009-2013 miał miejsce spadek liczby ludności w wieku 0-2 lata. Poniżej zamieszczono dokładne dane.

Tabela 4.28 Liczba ludności w wieku 0-2 lata na terenie Starogardzkiego MOF w latach 2009-2013

Jednostka terytorialna	2009	2010	2011	2012	2013
Miasto Starogard Gdański	1810	1861	1736	1668	1556
Gmina Bobowo	131	143	124	111	106
Gmina Starogard Gdański	636	675	654	579	555
RAZEM MOF	2577	2679	2514	2358	2217

Źródło: Dane GUS

Na podstawie powyższych danych należy stwierdzić, że dostępność opieki żłobkowej na terenie starogardzkiego MOF jest niska.

Przedszkola i punkty przedszkolne

Nieco bardziej rozbudowana jest sieć przedszkoli. Dane GUS za 2012 rok podają, że terenie MOF funkcjonuje łącznie 13 przedszkoli oraz 1 przedszkole specjalne, które dysponują łącznie 1500 miejscami (w tym 30 w przedszkolu specjalnym). Należy zauważyć, że na przestrzeni lat 2009-2012 nastąpiła wyraźna poprawa dostępności miejsc w przedszkolach, głównie za sprawą powstawania przedszkoli prowadzonych przez podmioty niepubliczne. Liczba miejsc w przedszkolach w skali całego MOF wzrosła o ok. 30%, przy czym wzrost ten ma miejsce przede wszystkim w mieście Starogard Gdański. W gminie Bobowo liczba miejsc w przedszkolach nieznacznie spadła. Poniżej zamieszczono dane dotyczące liczby przedszkoli i miejsc na terenie starogardzkiego MOF.

Tabela 4.29 Liczba przedszkoli i miejsc (łącznie z przedszkolami specjalnymi) na terenie Starogardzkiego MOF w latach 2009-2012

Jednostka terytorialna	Liczba Przedszkoli				Miejsca W Przedszkolach			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Miasto Starogard Gdański	8	8	10	11	978	978	1 151	1 317
Gmina Bobowo	1	1	1	1	82	82	82	75
Gmina Starogard Gdański	2	2	2	2	69	93	108	108
RAZEM MOF	11	11	13	14	1 129	1 153	1 341	1 500

Źródło: Dane GUS

Dodatkowo należy wskazać na rozpoczęcie działalności tzw. punktów przedszkolnych, które w MOF funkcjonują od 2010 roku. Dane GUS za 2012 rok wskazują, że jest ich 4 i oferują 77 miejsc. Punkty przedszkolne zlokalizowane są w Starogardzie Gdańskim.

Dane GUS podają, że w latach 2009-2013 w skali całego MOF wzrosła liczba dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat). Jednocześnie w starogardzkim MOF wzrósł też odsetek dzieci

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

objętych wychowaniem przedszkolnym, choć należy wskazać na różnice w poszczególnych gminach Obszaru i stwierdzić, że w gminie Bobowo odsetek ten nieznacznie spadł. Poniżej zamieszczono tabele z danymi w tym zakresie za lata 2009-2013 (dane dot. wychowania przedszkolnego dostępne są do roku 2012).

Tabela 4.30 Liczba ludności w wieku 3-6 na terenie Starogardzkiego MOF w latach 2009-2013

Jednostka terytorialna	2009	2010	2011	2012	2013
Miasto Starogard Gdański	2 132	2 220	2 440	2 480	2 533
Gmina Bobowo	172	169	184	178	185
Gmina Starogard Gdański	601	701	760	858	852
RAZEM MOF	2 905	3 090	3 384	3 516	3 570

Źródło: Dane GUS

Tabela 4.31 Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnymi na terenie starogardzkiego MOF w latach 2009-2012

Jednostka terytorialna	2009	2010	2011	2012
Miasto Starogard Gdański	57,9	58,7	58,8	64,5
Gmina Bobowo	58,7	54,4	55,4	56,2
Gmina Starogard Gdański	33,4	31,2	34,5	40,6
ŚREDNIO MOF	50,0	48,1	49,6	53,8

Źródło: Dane GUS

Pomimo wzrostu odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ostatnich latach na omawianym obszarze, co jest zjawiskiem pozytywnym, należy stwierdzić, że poziom ten pozostaje niższy niż dla całej Polski (71,6%) i województwa pomorskiego (66,5%). W związku z tym dostępność przedszkoli należy ocenić jako niewystarczającą.

Szkoły podstawowe

Na terenie starogardzkiego MOF funkcjonuje rozbudowana sieć placówek szkolnych. Łącznie na Obszarze funkcjonuje 16 szkół podstawowych oraz 1 szkoła specjalna, do których uczęszcza ponad 4 200 dzieci. Należy dodać, że w skali całego MOF odnotowano nieznaczny spadek liczby uczniów, przy czym w gminie Bobowo liczba ta nieznacznie wzrosła. Liczba szkół podstawowych pozostaje bez zmian (źródło: dane GUS za lata 2009-2012). Poniżej zamieszczono tabelę pokazującą liczbę szkół podstawowych i ich uczniów w poszczególnych gminach starogardzkiego MOF.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Tabela 4.32 Liczba szkół podstawowych i ich uczniów (łącznie ze szkołami specjalnymi) w poszczególnych gminach starogardzkiego MOF w latach 2009-2012

Jednostka terytorialna	Liczba szkół				Liczba uczniów			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Miasto Starogard Gdański	7	7	7	7	3371	3361	3287	3314
Gmina Bobowo	1	1	1	1	199	211	222	213
Gmina Starogard Gdański	8	8	8	8	706	689	681	682
RAZEM MOF	16	16	16	16	4276	4261	4190	4209

Źródło: Dane GUS

Warto zauważyć, że pomimo spadającej liczby dzieci oraz prognoz demograficznych zakładających utrzymanie tego trendu liczba placówek, jak również liczba etatów nauczycielskich (ok. 310 w skali całego MOF, licząc ze szkołami specjalnymi) od lat pozostaje niezmieniona. Oznacza to z jednej strony poprawę jednego z elementów jakości nauczania, zaś z drugiej strony niesie ryzyko niedostosowania struktury sieci szkół podstawowych do potrzeb ludności. Z danych widać też wyraźnie, że na terenie miejskim szkoły są większe: w 2012 roku na 1 szkołę w mieście Starogard Gdański przypadało 473 uczniów, w gminie Bobowo 213, zaś w gminie Starogard Gdański 85 uczniów.

Istotnym parametrem pokazującym dostępność do sieci szkół podstawowych jest współczynnik skolaryzacji brutto⁷ i netto⁸. W latach 2009-2012 na terenie Polski, województwa pomorskiego, jak i na obszarze MOF nie uległ on istotnym wahaniom. Na obszarze MOF, po uśrednieniu jest on na niższym poziomie niż dla porównywanych obszarów. Poniżej zamieszczono tabelę prezentującą oba współczynniki w latach 2009-2012 wraz z porównaniem do całej Polski i województwa pomorskiego.

⁷ Wg GUS jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

⁸ Wg GUS to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

Tabela 4.33 Współczynnik skolaryzacji brutto i netto w szkołach podstawowych dla Polski, województwa pomorskiego oraz poszczególnych gmin starogardzkiego MOF w latach 2009-2012 (dane w %)

Jednostka terytorialna	Współczynnik skolaryzacji brutto				Współczynnik skolaryzacji netto			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Polska	98,68	98,44	99,81	99,15	96,68	95,59	95,28	94,87
Woj. pomorskie	99,17	99,01	100,75	100,31	96,67	95,22	94,73	94,24
Miasto Starogard Gdański	113,12	116,42	115,41	113,49	111,24	109,28	106,25	104,76
Gmina Bobowo	86,15	85,43	88,45	86,59	83,98	83,81	80,88	83,33
Gmina Starogard Gdański	59,88	59,81	62,76	63,86	52,16	58,77	60,83	59,83
ŚREDNIA MOF	86,38	87,22	88,87	87,98	82,46	83,95	82,65	82,64

Źródło: Dane GUS

Warto jednak podkreślić, że w ramach samego MOF istnieją poważne różnice w wysokości współczynnika, co może sugerować różny poziom dostępu do edukacji. Ponieważ współczynnik (zarówno w ujęciu brutto, jak i netto) jest wyraźnie wyższy w przypadku miasta Starogard Gdański, zaś niższy w wypadku wiejskich obszarów MOF należy przyjąć założenie, że część dzieci z gmin Bobowo i Starogard Gdański uczęszcza do szkół w mieście Starogard Gdański, nawet pomimo faktu, iż szkoły w gminie wiejskiej są mniejsze. Warto również zwrócić uwagę na fakt spadku współczynnika netto w mieście i wzrostu w gminie wiejskiej Starogard Gdański, co może sugerować stopniowe zmniejszanie się nierówności.

Gimnazja

Na terenie starogardzkiego MOF funkcjonuje sieć gimnazjów składająca się z 12 szkół, w tym 1 specjalnej. W skali całego MOF do tego typu szkół chodzi prawie 2,5 tys. dzieci. Należy zauważyć jednak, że liczba uczniów spada, a wraz z nią liczba gimnazjów. Największy spadek dotyczy miasta Starogard Gdański, gdzie od 2009 roku liczba uczniów spadła o ponad 10%. Poniżej zamieszczono dane prezentujące liczbę gimnazjum i ich uczniów na terenie Starogardzkiego MOF.

Tabela 4.34 Liczba gimnazjów i liczba ich uczniów z terenu starogardzkiego MOF w latach 2009-2012

Jednostka terytorialna	Liczba gimnazjów				Liczba uczniów			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Miasto Starogard Gdański	6	6	8	7	1934	1854	1791	1741
Gmina Bobowo	1	1	1	1	118	117	108	108
Gmina Starogard Gdański	4	4	4	4	545	583	551	519
RAZEM MOF	11	11	13	12	2 597	2 554	2 450	2 368

Źródło: Dane GUS

Analizując liczbę szkół i uczniów widać, że największa dostępność szkół gimnazjalnych panuje w gminie Bobowo – na 1 szkołę przypada tam 108 uczniów, podczas gdy na 1 szkołę w mieście Starogard Gdański przypada ich 249. Dane GUS wskazują także, że łącznie w gimnazjach z terenu Starogardzkiego MOF pracuje ok. 200 nauczycieli (dane są wyrażone w etatach – 200,34 etatu w 2012 roku).

Podobnie jak w przypadku szkół podstawowych, współczynniki skolaryzacji dla szkół gimnazjalnych Starogardzkiego MOF kształtują się na niższym poziomie niż dla całego kraju i województwa pomorskiego. Występują także znaczące różnice wewnątrz gmin wchodzących w skład Obszaru – współczynnik ten jest zdecydowanie wyższy w mieście Starogard Gdański niż w gminach wiejskich. Poniżej zamieszczono tabelę prezentującą dane na temat skolaryzacji na poziomie gimnazjum dla Polski, województwa pomorskiego i starogardzkiego MOF.

Tabela 4.35 Współczynnik skolaryzacji brutto i netto w gimnazjach dla Polski, województwa pomorskiego oraz poszczególnych gmin starogardzkiego MOF w latach 2009-2012 (dane w %)

Jednostka terytorialna	Współczynnik skolaryzacji brutto				Współczynnik skolaryzacji netto			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Polska	100,78	100,46	100,00	99,71	94,33	93,72	93,33	92,98
Woj. pomorskie	101,13	100,11	99,63	99,35	93,98	92,94	92,50	92,38
Miasto Starogard Gdański	118,94	115,23	113,93	114,31	113,35	108,76	99,43	108,47
Gmina Bobowo	84,89	90,00	91,53	89,26	81,29	86,15	88,14	85,95
Gmina Starogard Gdański	75,48	84,49	78,94	77,35	57,48	63,33	59,46	56,78
ŚREDNIA MOF	93,10	96,57	94,80	93,64	84,04	86,08	82,34	83,73

Źródło: Dane GUS

Analizując powyższą tabelę należy stwierdzić, że, pomimo znaczących różnic wewnątrz MOF, współczynniki zarówno brutto i netto wyrównują się, co może oznaczać, że coraz więcej dzieci zaczyna chodzić do gimnazjum na terenie własnej gminy. Jeżeli przyjąć założenie, że decyzja o wystąpieniu do określonej szkoły stanowi dowód uznania jakości kształcenia, to można przyjąć, że w ramach starogardzkiego MOF nierówności w dostępie do dobrej jakości edukacji powoli, acz stale wyrównują się.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Szkolnictwo ponadgimnazjalne

Na terenie starogardzkiego MOF funkcjonuje rozbudowana siatka szkolnictwa na poziomie ponadgimnazjalnym. Na sieć szkół na tym poziomie składają się licea ogólnokształcące, technika i zasadnicze szkoły zawodowe.

Podstawowym problemem dla placówek szkolnictwa ponadgimnazjalnego jest zmniejszająca się liczba ludności w wieku 16-19 lat. Dane GUS wskazują, że na terenie starogardzkiego MOF w latach 2009-2013 populacja w tej grupie wiekowej zmniejszyła się o ponad 16%. Trudności ze znalezieniem pracy, brak dostępu do edukacji dobrej jakości mogą powodować, że osoby w wieku 16-19 lat mogą wyjeżdżać z terenu MOF, co dodatkowo wzmacnia opisywany trend. Ubytek ludności w grupie wiekowej 16-19 powoduje, że sieć szkół na terenie MOF ulega modyfikacjom – część placówek została w latach 2009-2013 zlikwidowana. Poniżej zamieszczono dane dotyczące ludności w wieku 16-19 w gminach Starogardzkiego MOF w latach 2009-2013.

Tabela 4.36 Liczba ludności w wieku 16-19 w gminach Starogardzkiego MOF w latach 2009-2013

Jednostka terytorialna	2009	2010	2011	2012	2013
miasto Starogard Gdański	2 628	2 528	2 356	2 192	2 093
gmina Bobowo	177	180	188	175	169
gmina Starogard Gdański	1 104	1 044	1 001	986	985
RAZEM MOF	3 909	3 752	3 545	3 353	3 247

Źródło: Dane GUS

Sieć liceów ogólnokształcących na terenie Starogardzkiego MOF składa się z 3 placówek, z których wszystkie są zlokalizowane na obszarze miasta Starogard Gdański. Dane GUS wskazują, że do roku 2011 1 liceum funkcjonowało na obszarze gminy wiejskiej Starogard Gdański. Warto podkreślić, że jeszcze w 2011 roku w mieście Starogard Gdański funkcjonowały 4 licea, jednakże ich liczba została zredukowana. W Bobowie nie funkcjonują żadne licea.

Warto podkreślić, że w latach 2009-2012 nastąpił wyraźny, prawie 30% spadek liczby licealistów w skali całego MOF, co zapewne było przyczyną likwidacji 2 z 5 liceów na omawianym obszarze. Poniżej zamieszczono tabelę z dokładnymi danymi.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Tabela 4.37 Liczba liceów i uczniów z terenu starogardzkiego MOF w latach 2009-2012

Jednostka terytorialna	Liczba liceów				Uczniowie			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Miasto Starogard Gdański	4	4	4	3	1 619	1 522	1 367	1 289
Gmina Bobowo	0	0	0	0	0	0	0	0
Gmina Starogard Gdański	1	1	1	0	197	103	49	0
RAZEM MOF	5	5	5	3	1 816	1 625	1 416	1 289

Źródło: Dane GUS

Sieć techników na starogardzkiego MOF składa się z 3 placówek: 2 w Starogardzie Gdańskim i 1 w gminie Starogard Gdański (w Owidzu). W gminie Bobowo nie funkcjonuje żadne technikum. W latach 2009-2013 liczba techników nie zmieniła się. Istotnym aspektem odróżniającym technika od pozostałych rodzajów szkół ponadgimnazjalnych jest duży, ponad 20% wzrost liczby uczniów kształcących się w tych placówkach. Wzrost ten miał miejsce w latach 2009-2011. Poniżej zamieszczono dane dotyczące liczby uczniów techników z gmin wchodzących w skład starogardzkiego MOF.

Tabela 4.38. Liczba uczniów techników z gmin wchodzących w skład starogardzkiego MOF

Jednostka terytorialna	2009	2010	2011	2012
Miasto Starogard Gdański	786	901	955	953
Gmina Starogard Gdański	433	512	551	542
Razem MOF	1 219	1 413	1 506	1 495

Źródło: Dane GUS

Analizując przyczyny wzrostu liczby chętnych do nauki w technikum należy stwierdzić, że w latach 2009-2011 miało miejsce wygaszanie niektórych innych form kształcenia ponadgimnazjalnego (np. liceów profilowanych, które wygaszono w starogardzkim MOF w 2009 roku). Jednakże nie bez znaczenia jest fakt doceniania przez młodych ludzi możliwości zdobycia wykształcenia zawodowego, które jest poszukiwane na lokalnym rynku pracy. Warto też zwrócić uwagę na wyhamowanie wzrostu po 2011 roku i nieznaczny spadek liczby uczniów w roku 2012, co może być skutkiem negatywnych trendów demograficznych.

Na system zasadniczych szkół zawodowych składa się 1 szkoła dla młodzieży, 1 szkoła specjalna oraz 1 szkoła specjalna przysposabiająca do pracy zawodowej. Wszystkie 3 zlokalizowane są w Starogardzie Gdańskim. Łącznie do szkół specjalnych uczęszcza 55 uczniów. Do szkoły dla młodzieży uczęszcza, zgodnie z danymi GUS za 2012 rok 576 uczniów. Ich liczba w porównaniu z 2009 rokiem spadła o ponad 16%. Na terenie starogardzkiego MOF znajduje

się 1 szkoła o profilu artystycznym - Państwowa Szkoła Muzyczna I st. im. Witolda Lutosławskiego w Starogardzie Gdańskim. W placówce uczy się obecnie 102 uczniów.

4.8.2 ZAJĘCIA POZALEKCYJNE I POZASZKOLNE

Zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne stanowią obecnie istotną część oferty edukacyjnej dla wszystkich grup wiekowych. Placówki edukacyjne na terenie starogardzkiego MOF podobnie jak w innych regionach Polski oferują szereg różnorodnych zajęć pozalekcyjnych.

Zajęcia pozalekcyjne w szkołach Starogardzkiego MOF są poświęcone różnorodnej tematyce tak, aby ich oferta była atrakcyjna dla możliwie najszerszego grona uczniów. Zajęcia pozalekcyjne są organizowane przez szkoły wszystkich poziomów i typów.

W szkołach podstawowych organizowane są zajęcia pozalekcyjne w ramach kółek zainteresowań poświęconych określonym przedmiotom np. matematyce, biologii, geografii, drużyn sportowych lub zespołów wokalnno-muzycznych albo tanecznych. W klasach IV-VI oprócz zajęć w ramach kółek tematycznych uczniowie mogą brać udział w akcjach dodatkowych poza szkołą np. w akcjach wolontariatu oraz klubów tematycznych (w ramach których organizowane są wyjścia lub wyjazdy np. do teatru lub do muzeum poza miejscem zamieszkania). Osobną ofertę w ramach zajęć dodatkowych stanowią grupy przedmiotów poświęconych ekologii oraz przedmioty oraz zajęcia o charakterze religijnym.

Na etapie gimnazjum i liceum zajęcia pozalekcyjne rozszerzane są o przedmioty specjalistyczne, czego przykładem mogą być zajęcia z robotyki. Część szkół oferuje także pakiet zajęć dodatkowych dostosowanych do poziomu uczniów – mogą to być zajęcia wyrównawcze lub zajęcia z tzw. uczniem zdolnym. Zdecydowanemu rozszerzeniu ulega także oferta zajęć sportowych z najpopularniejszych dyscyplin. Część szkół realizuje także przedmioty wykraczające poza standardowy zakres programu szkolnego np. z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Osobną kategorią zajęć pozalekcyjnych, które mogą zostać uznane za ofertę zajęć dodatkowych, są wszelkiego rodzaju konkursy tematyczne, olimpiady, warsztaty

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

lub okazjonalne dni poświęcone konkretnemu zagadnieniu. Szkoły ze Starogardzkiego MOF biorą udział również w szeregu projektów edukacyjnych współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych, w ramach których organizowane są dodatkowe zajęcia lub kursy (np. poświęcone zagadnieniom zrównoważonego rozwoju, zagadnieniom równościowym itp.). W systemie zajęć pozaszkolnych realizowane są przede wszystkim zajęcia językowe oraz kursy przygotowawcze np. do egzaminów maturalnych. Istotną rolę pełnią także pozaszkolne kluby taneczne i artystyczne oraz sekcje sportowe prowadzone przez kluby sportowe.

Warto zaznaczyć, że zajęcia pozaszkolne, w przeciwieństwie do zajęć pozalekcyjnych, są w znacznej mierze organizowane na zasadach komercyjnych - odpłatności (język, zajęcia taneczne, sportowe) i są skoncentrowane na obszarze miasta Starogard Gdański. Zgodnie z danymi GUS za 2012 rok w ramach MOF funkcjonuje 12 klubów sportowych, z których 10 ma swoją siedzibę w mieście. Dane podają, że ćwiczy w nich ponad 800 osób, z czego zdecydowana część to osoby do lat 18. Warto zauważyć, że liczba osób ćwiczących w ramach klubów sportowych systematycznie maleje. Zmniejsza się też liczba kadry trenującej. Poniżej zamieszczono dane z lat 2008, 2010 i 2012 dotyczące liczby klubów sportowych, osób w nich ćwiczących oraz kadry klubów.

Tabela 4.39. Kluby sportowe, osoby w nich ćwiczące oraz kadra (trenerzy, instruktorzy sportowi oraz pozostałe osoby prowadzące zajęcia sportowe) w gminach starogardzkiego MOF w latach 2008, 2010 i 2012

	Miasto Starogard Gdański			Gmina Starogard Gdański		
	2008	2010	2012	2008	2010	2012
Kluby sportowe	15	10	10	0	0	2
Sekcje sportowe	34	21	21	0	0	2
Ćwiczący ogółem	1 327	934	801	0	0	33
W tym ćwiczący do lat 18	1 101	832	693	0	0	4
Kadra instruktorska	73	52	47	0	0	2

Źródło: dane GUS

W mieście Starogard Gdański funkcjonują także szkoły językowe, które oferują szeroką gamę kursów językowych na różnych poziomach zaawansowania, w tym także dla młodzieży szkolnej. Zgodnie z danymi GUS prezentujący dane na temat liczby uczniów dodatkowo uczących się języków obcych w podziale na gminy Starogardzkiego MOF.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Tabela 4.40 Dodatkowo uczący się języka obcego wg typu szkoły w podziale na gminy starogardzkiego MOF w latach 2009-2012

Szkoły podstawowe												
Jednostka terytorialna	Ogółem				W tym angielski				W tym niemiecki			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
M. Starogard Gd.	127	616	316	640	59	29	19	22	68	587	297	618
Gmina Bobowo	70	74	66	29	33	34	32	14	37	40	34	15
Gm. Starogard Gd.	45	53	14	0	45	36	14	0	0	17	0	0
Razem MOF	242	743	396	669	137	99	65	36	105	644	331	633
Gimnazja												
Jednostka terytorialna	Ogółem				W tym angielski				W tym niemiecki			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
M. Starogard Gd.	219	95	0	0	123	37	0	0	96	58	0	0
Gmina Bobowo	118	117	108	107	53	53	49	51	65	64	59	56
Gm. Starogard Gd.	96	188	99	83	96	102	99	34	0	86	0	49
Razem MOF	433	400	207	190	272	192	148	85	161	208	59	105
Szkoły ponadgimnazjalne												
Jednostka terytorialna	Ogółem				W tym angielski				W tym niemiecki			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
M. Starogard Gd.	415	447	434	416	121	119	114	64	256	231	234	318
Gmina Bobowo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gm. Starogard Gd.	622	591	434	405	188	147	124	114	249	297	244	264
Razem MOF	1 037	1 038	868	821	309	266	238	178	505	528	478	582

Źródło: Dane GUS

W kontekście zajęć pozaszkolnych organizowanych na obszarze powiatu starogardzkiego nie można pominąć opisu działalności Ogniska Pracy Pozaszkolnej (OPP) w Starogardzie Gdańskim. Placówka powstała 1953 jako Dom Harcerza w Starogardzie, zaś w 1958 r., przemianowano go na Dom Kultury Dzieci i Młodzieży ze Świetlicą Międzyszkolną. Przez ponad 60 lat placówka ta stanowiła przestrzeń do realizacji działań pozaszkolnych, takich jak koła zainteresowań np. koła plastyczne, fotograficzne, rękodzieło, modelarstwo, turystyczno-krajoznawcze, rzeźbiarskie itp. Po reformie administracyjnej 1999 roku OPP stało się placówką edukacji w czasie wolnym należąca do systemu oświaty powiatu starogardzkiego.

Ognisko oferuje w ramach pracowni: animacji, artystycznej oraz obywatelskiej zajęcia pozalekcyjne, które pozwalają rozwijać uczestnikom nie tylko umiejętności artystyczne, czy sportowe, ale również cały szereg kompetencji miękkich. Poniżej zamieszczono opis form zajęć pozalekcyjnych oferowanych przez OPP w roku szkolnym 2013/2014.

Tabela 4.41 Opis form zajęć pozalekcyjnych oferowanych przez Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Starogardzie Gdańskim w roku szkolnym 2013/2014

Lp.	Nazwa zajęć	Treść zajęć
1.	Rzeźba	Nauka realizacji plastycznych form przestrzennych i rysunku
2.	Malarstwo	Nauka rysunku i malarstwa
3.	Zespół Pieśni i Tańca	Nauka tańców i pieśni ludowych w trzech grupach wiekowych, występy sceniczne
4.	Taniec współczesny, dancehall	Ćwiczenie współczesnych form tańca sportowego, dancehall, występy sceniczne.
5.	Teatr	Nauka technik teatralnych dla młodzieży
6.	Poradnia Teatralna	Wspomaganie dzieci i młodzieży w indywidualnej nauce recytacji i dramy, wspomaganie nauczycieli w realizacji edukacji teatralnej.
7.	Zespół Instrumentów Dętych	Nauka wspólnego wykonywania muzyki kameralnej i rozrywkowej na instrumentach dętych; koncertowanie
8.	Studio Piosenki	Indywidualna nauka śpiewu - muzyka rozrywkowa, koncertowanie
9.	Zespół Kameralny	Nauka wspólnego wykonywania muzyki kameralnej i rozrywkowej; koncertowanie
10.	Chór	Nauka wspólnego wykonywania muzyki chóralnej; koncertowanie
11.	Gitara	Nauka gry funkcyjnej na gitarze klasycznej i elektrycznej
12.	Pracownia Animacji Rodzinnej	Animacja rytmiczno - muzyczna dla małych dzieci z rodzicami
13.	Turystyka	Animacja turystyczna dla dzieci i młodzieży
14.	Dziennikarstwo	Nauka zawodu dziennikarza, realizacji reportaży, wywiadów, etc., realizacja dokumentacji zdjęciowej, publikowanie tekstów w Zielonym Autobusie.
15.	Informatyka	Nauka użytkowania oprogramowania komputerowego typu "Office" oraz obsługi sieci web.
16.	Ośrodek Informacji Młodzieżowej	Rozwijanie umiejętności uzyskiwania informacji, udzielanie informacji o źródłach wiedzy na tematy interesujące młodzież.
17.	Ośrodek Aktywizacji Młodzieży	Nauka tworzenia i realizacji projektów młodzieżowych, współdziałanie przy realizacji polityki młodzieżowej Powiatu Starogardzkiego poprzez Młodzieżową Radę Powiatu Starogardzkiego.
18.	Klub Doradztwa Zawodowego	Działania warsztatowe wspomagające odnajdywanie własnej ścieżki rozwoju zawodowego.
19.	Klub kreatywnych	Rozwijanie twórczej postawy u dzieci poprzez zróżnicowane działania.

Źródło: Dane OPP

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

4.8.3 BAZA SZKOLNA – BUDYNKI I WYPOSAŻENIE

Baza infrastrukturalna systemu szkół na terenie starogardzkiego MOF jest zróżnicowana. W jej skład wchodzi budynki duże i małe, wybudowane w XIX wieku i współczesne, będące w dobrym stanie technicznym i wyeksploatowane. Zdecydowana większość szkół wszystkich poziomów jest wyposażona w sale gimnastyczne oraz boiska. Przy Publicznej Szkole Podstawowej nr 1 w Starogardzie Gdańskim zlokalizowany jest basen i korty tenisowe. W szkołach, oprócz sal lekcyjnych, znajdują się świetlice oraz biblioteki. Warto pamiętać, że na obszarach wiejskich szkoły pełnią rolę nie tylko edukacyjną, ale są także swego rodzaju centrum, wokół którego integrują się lokalne społeczności. Zdecydowana większość budynków w ostatnich latach została poddana modernizacji lub termomodernizacji. Wszystkie budynki szkolne wyposażone są w media niezbędne do funkcjonowania placówki edukacyjnej i wychowawczej. Szkoły wyposażone są w niezbędne pomoce naukowe, zarówno tradycyjne, jak i multimedialne (komputery, rzutniki itp.) Poniżej zamieszczono wykaz szkół publicznych wraz z datą oddania do użytku ich siedzib.

Tabela 4.42 Wykaz szkół publicznych wraz z datą oddania do użytku ich siedzib w starogardzkim MOF

Szkoła i lokalizacja	Rok oddania do użytku budynku	Uwagi
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 w Starogardzie Gdańskim	1991	Szkoła posiada basen
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 w Starogardzie Gdańskim	1894	
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 w Starogardzie Gdańskim	1965	
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4 w Starogardzie Gdańskim	1959	
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Starogardzie Gdańskim	1950	
Zespół Szkół Publicznych w Starogardzie Gdańskim	1995	
Publiczne gimnazjum nr 1 w Starogardzie Gdańskim	1971	
Publiczne gimnazjum nr 2 w Starogardzie Gdańskim	1962	
Publiczne gimnazjum nr 3 w Starogardzie Gdańskim	1911	
I Liceum Ogólnokształcące w Starogardzie Gdańskim	1880	

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

II Liceum Ogólnokształcące w Starogardzie Gdańskim	1952	
Zespół Szkół Zawodowych w Starogardzie Gdańskim	1774/1984	Data ostatecznego ukończenia kompleksowej modernizacji
Zespół Szkół Ekonomicznych w Starogardzie Gdańskim	1974	Data oddania do użytku nowego skrzydła
Technikum w Owidzu	b.d.	Szkoła powstała w 2002 roku na bazie dawnego ZSR w Owidzu
Szkoła podstawowa w Brzeźnie Wielkim	1900	
Publiczna Szkoła Podstawowa w Rokocinie	1961	
Publiczna Szkoła Podstawowa w Trzcińsku	1965	
Publiczna Szkoła Podstawowa w Dąbrówce	1967/1998	
Zespół Kształcenia i Wychowania w Rywałdzie	1965	
Zespół Szkół w Jabłowie	1910/1987	
Zespół Szkół Publicznych w Kokoszkowach	1969	
Zespół Szkół Publicznych w Suminie	1865	
Zespół Szkół Publicznych w Bobowie	2005	

Źródło: Opracowanie własne na podst. danych szkół

Dane GUS za 2012 rok podają, że liczba pomieszczeń szkolnych użytkowanych przez placówki edukacyjne na terenie MOF nieznacznie zaczęła maleć, choć w porównaniu z rokiem 2009 zanotowano wzrost. Warto odnotować, że wzrost liczby pomieszczeń dotyczył szkół podstawowych oraz techników. W przypadku pozostałych typów szkół liczba pomieszczeń maleje. Poniżej zamieszczono tabelę pokazującą liczbę pomieszczeń szkolnych w poszczególnych typach szkół na terenie Starogardzkiego MOF.

Tabela 4.43 Pomieszczenia szkolne w szkołach poszczególnych typów w gminach starogardzkiego MOF w latach 2009-2012

Szkoły podstawowe				
Jednostka terytorialna	2009	2010	2011	2012
Miasto Starogard Gdański	173	177	181	179
Gmina Bobowo	12	12	12	12
Gmina Starogard Gdański	83	84	85	85
RAZEM MOF	268	273	278	276
Gimnazja				
Jednostka terytorialna	2009	2010	2011	2012
Miasto Starogard Gdański	126	126	123	122
Gmina Bobowo	8	8	9	9
Gmina Starogard Gdański	6	6	6	6
RAZEM MOF	140	140	138	137

Licea ogólnokształcące				
Jednostka terytorialna	2009	2010	2011	2012
Miasto Starogard Gdański	67	65	61	58
Gmina Bobowo	0	0	0	0
Gmina Starogard Gdański	15	0	0	0
RAZEM MOF	0	0	0	0
Technika				
Jednostka terytorialna	2009	2010	2011	2012
Miasto Starogard Gdański	16	20	20	24
Gmina Bobowo	0	0	0	0
Gmina Starogard Gdański	17	31	32	32
RAZEM MOF	33	51	52	56
Zasadnicze Szkoły Zawodowe (bez specjalnych)				
Jednostka terytorialna	2009	2010	2011	2012
Miasto Starogard Gdański	23	23	23	19
Gmina Bobowo	0	0	0	0
Gmina Starogard Gdański	0	0	0	0
RAZEM MOF	23	23	23	19

Źródło: Dane GUS

O jakości infrastruktury edukacyjnej decyduje także liczba pracowni komputerowych oraz komputerów do dyspozycji uczniów. Wszystkie szkoły ze starogardzkiego MOF posiadają dostęp do internetu. Dane GUS za 2012 rok podają, że na omawianym obszarze znajdują się łącznie 50 pracowni komputerowych. Dane statystyczne pokazują, że po okresie zdecydowanego wzrostu liczby pracowni i komputerów na ich wyposażeniu w pierwszej dekadzie XXI wieku liczba ich ustabilizowała się, co może świadczyć o upowszechnieniu się komputerów w szkołach. Poniżej zamieszczono tabele prezentujące liczbę pracowni komputerowych w poszczególnych typach szkół w gminach starogardzkiego MOF w latach 2009-2012.

Tabela 4.44 Liczba pracowni komputerowych w szkołach podstawowych i gimnazjach w gminach starogardzkiego MOF w latach 2009-2012

Jednostka terytorialna	Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych				Gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Miasto Starogard Gdański	11	11	11	11	8	8	9	9
Gmina Bobowo	0	0	0	0	1	1	1	1
Gmina Starogard Gdański	9	9	9	10	2	2	2	2
RAZEM MOF	20	20	20	21	11	11	12	12

Szkoly zawodowe bez policealnych				
Jednostka terytorialna	2009	2010	2011	2012
Miasto Starogard Gdański	7	7	5	6
Gmina Bobowo	0	0	0	0
Gmina Starogard Gdański	1	1	1	1
RAZEM MOF	8	8	6	7
Zasadnicze szkoly zawodowe				
Jednostka terytorialna	2009	2010	2011	2012
Miasto Starogard Gdański	1	1	1	1
Gmina Bobowo	0	0	0	0
Gmina Starogard Gdański	0	0	0	0
RAZEM MOF	1	1	1	1
Technika				
Jednostka terytorialna	2009	2010	2011	2012
Miasto Starogard Gdański	5	6	4	5
Gmina Bobowo	0	0	0	0
Gmina Starogard Gdański	1	1	1	1
RAZEM MOF	6	7	5	6
Licea ogólnokształcące				
Jednostka terytorialna	2009	2010	2011	2012
Miasto Starogard Gdański	6	6	6	4
Gmina Bobowo	0	0	0	0
Gmina Starogard Gdański	0	0	0	0
RAZEM MOF	6	6	6	4

Źródło: Dane GUS

W obecnych czasach coraz większą rolę odgrywa nie tylko możliwość korzystania z komputera, ale także dostęp do zasobów informacji, jakie oferuje sieć. Na podstawie danych statystycznych widać nie tylko, że w latach 2009-2013 w szkołach podstawowych i gimnazjach wzrosła liczba komputerów dostępnych dla uczniów w pracowniach. Większość z nich jest podłączona do internetu, w tym do internetu szerokopasmowego. Poniżej zamieszczono dane dotyczące liczby komputerów w pracowniach w szkołach podstawowych oraz gimnazjach i ich podłączenia do sieci.

Tabela 4.45 Liczba komputerów przeznaczonych dla uczniów oraz ich dostęp do internetu, w tym internetu szerokopasmowego w szkołach podstawowych i gimnazjach w gminach starogardzkiego MOF w latach 2009-2012

Komputery przeznaczone do użytku uczniów								
Jednostka terytorialna	Szkoly podstawowe				Gimnazja			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Miasto Starogard Gdański	150	182	191	201	93	93	133	132
Gmina Bobowo	15	25	0	10	16	21	25	25
Gmina Starogard Gdański	114	114	118	133	45	45	45	45
RAZEM MOF	279	321	309	344	154	159	203	202

Komputery z dostępem do Internetu przeznaczone do użytku uczniów								
Jednostka terytorialna	Szkoły podstawowe				Gimnazja			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Miasto Starogard Gdański	147	169	170	185	93	93	129	132
Gmina Bobowo	15	25	0	10	16	21	25	25
Gmina Starogard Gdański	112	112	116	122	45	45	45	45
RAZEM MOF	274	306	286	317	154	159	199	202

Jednostka terytorialna	Szkoły podstawowe				Gimnazja			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Miasto Starogard Gdański	147	169	170	185	83	83	119	132
Gmina Bobowo	15	25	0	10	16	21	25	25
Gmina Starogard Gdański	71	59	63	65	13	13	13	13
RAZEM MOF	233	253	233	260	112	117	157	170

Źródło: Dane GUS

W szkołach ponadgimnazjalnych liczba komputerów w pracowniach spadła, jednakże warto zauważyć, że jest to spowodowane m.in. likwidacją części placówek ze względu na zbyt małą liczbę uczniów. Pomimo spadku liczby komputerów, liczba urządzeń z podłączeniem do sieci w skali całego MOF wzrosła. Poniżej zamieszczono dokładne dane.

Tabela 4.46 Liczba komputerów przeznaczonych dla uczniów oraz ich dostęp do Internetu w szkołach ponadgimnazjalnych ogółem w gminach starogardzkiego MOF w latach 2009-2012

Jednostka terytorialna	Komputery w szkole				Komputery z dostępem do Internetu			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Miasto Starogard Gdański	464	461	431	435	423	409	382	418
Gmina Bobowo	0	0	0	0	0	0	0	0
Gmina Starogard Gdański	95	111	106	100	91	110	106	100
RAZEM MOF	559	572	537	535	514	519	488	518

Źródło: Dane GUS

Podsumowując powyższe dane, w świetle statystyk GUS, poziom wyposażenia placówek edukacyjnych na terenie starogardzkiego MOF w komputery należy ocenić jako bardzo dobry. W przypadku szkół podstawowych i gimnazjów udział procentowy szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu przewyższa wskaźniki dla regionu, czy dla całej Polski. Na terenie miasta Starogard Gdański i gminy Bobowo wynosi on 100%, podczas gdy dla województwa pomorskiego wynosi on 92,09% dla szkół podstawowych i 80,37% dla gimnazjów (dla całej Polski odpowiednio:

94,92% i 81,79%). W gminie Starogard Gdański w grupie gimnazjów wskaźnik ten jest niższy i wynosi 75%.

Porównując dane dotyczące liczby uczniów szkół podstawowych przypadających na 1 komputer przeznaczony dla uczniów z dostępem do Internetu starogardzki MOF jako całość wypada gorzej niż Polska i województwo pomorskie. O ile w skali całego Obszaru na 1 komputer z dostępem do Internetu w pracowniach szkolnych przypada 14,81 ucznia, to w województwie wskaźnik ten wynosi 12,50, a w całej Polsce 10,02. Jest to o tyle istotne, że dane wskazują na pogorszenie się dostępności do komputerów w podstawówkach gminy Bobowo, co wpłynęło na obniżenie się wskaźnika dla MOF.

W przypadku gimnazjów uczniowie ze starogardzkiego MOF mają lepszą dostępność do komputerów: 9,49 ucznia na 1 komputer, podczas gdy w województwie pomorskim jest to 11,53, a dla całej Polski 10,17. Procent szkół ponadgimnazjalnych na terenie starogardzkiego MOF jest wyższy niż w przypadku województwa pomorskiego i Polski (odpowiednio: 93,8%; 64,2% i 64,1%). Na 1 komputer z podłączeniem do Internetu przypada jednak statystycznie więcej uczniów: 9,5, podczas gdy w województwie pomorskim jest ich 8,2, a w Polsce 7,8.

4.8.4 EDUKACJA REGIONALNA

Starogardzki MOF stanowi centrum jednego z dwóch regionów etniczno-kulturowych województwa pomorskiego – Kociewia. Region zamieszkuje około 340 tysięcy mieszkańców stanowiących ważną grupę społeczną Polski Północnej. Kociewie zajmuje ok. 3,5 tysiąca km² na pograniczu województw: pomorskiego i kujawsko-pomorskiego. W województwie pomorskim Kociewie zajmuje w całości obszar powiatu tczewskiego i starogardzkiego. Miasto Starogard Gdański uznawane jest za stolicę Kociewia. Z tego względu edukacja regionalna odgrywa na terenie starogardzkiego MOF szczególną rolę.

Na omawianym obszarze znajduje się szereg instytucji dedykowanych edukacji regionalnej, a wśród najważniejszych należy wymienić:

- Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Starogardzie Gdańskim

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

- Muzeum Kociewskie w Starogardzie Gdańskim
- Grodzisko w Owidzu

Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Starogardzie Gdańskim

Oprócz organizacji zajęć pozalekcyjnych (patrz część 4.8.2) OPP koncentruje się na propagowaniu i dokumentacji kultury i sztuki Kociewia. Działania te są realizowane we współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi jak np. Kociewskie Stowarzyszenie Edukacji i Kultury „Ognisko”. Działalność OPP polega m.in. na realizacji projektów edukacyjnych, warsztatów rękodzielniczych i muzycznych, konkursów oraz lekcji regionalnych dla szkół i warsztatów o kulturze regionu dla nauczycieli. OPP organizuje również konkursy wiedzy o regionie, np. Olimpiada Regionalna „Gzubów pokancie ło Kociewiu”, czy festiwale np. Festiwal Kociewskich zespołów folklorystycznych "BRZAD".

Muzeum Ziemi Kociewskiej w Starogardzie Gdańskim

Muzeum powstał w 1980 roku (wcześniej działała jako Stacja Upowszechniania Wiedzy o Regionie utworzona w 1973 r) i jest placówką gromadzącą zabytki kultury materialnej z regionu Kociewia. Aktualnie zbiory Muzeum liczą około 2250 pozycji o charakterze zabytkowym oraz przeszło 2000 pozycji o charakterze uzupełniającym. Zabytki i pamiątki prezentowane są na trzech wystawach stałych dwóch historycznych i etnograficznej, zlokalizowanych w Basztach Narożnej i Gdańskiej oraz oddanym do użytku w 2001 roku nowym budynku Muzeum.

Obok działalności wystawienniczej, jedną z form działalności Muzeum jest oświata. Ofertę oświatową można podzielić na kilka podstawowych form:

- Lekcje muzealne: zajęcia prowadzone szeregiem tematów związanych ze sztuką, historią i etnografią regionu kociewskiego i miasta Starogard. Lekcje o charakterze etnograficznym i historycznym prowadzone są w oparciu o zbiory Muzeum. Część zajęć może być prowadzona poza terenem placówki. Taki charakter mogą mieć np. tematy związane ze średniowieczną historią miasta lub też jego poszczególnymi zabytkami. Dane GUS wskazują, że w latach 2009-2012 przeprowadzonych zostało 175 lekcji w muzeum.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

- Działalność publikacyjna: placówka współpracuje z prasą zarówno lokalną jak i tytułami o zasięgu ogólnopolskim. Przykładem takiej współpracy może być ukazujący się w jednej z gazet lokalnych (Gazeta Kociewska) szereg artykułów poświęconych niektórym eksponatom będącym w posiadaniu Muzeum Ziemi Kociewskiej.
- Konferencje naukowe: pracownicy Muzeum uczestniczą w wydarzeniach naukowych poświęconych obszarom działalności placówki (archeologia, edukacja regionalna)

W strukturach Muzeum funkcjonuje również biblioteka, która zawiera zbiory książek i czasopism o różnorodnej tematyce (m. in. historycznej, etnograficznej). Oprócz zbiorów uzupełniających biblioteka zawiera ponad 1700 pozycji. Na uwagę zasługuje projekt, w który zaangażowane jest zarówno muzeum, jak i OPP tj. Kociewskie Archiwum Cyfrowe. W ramach projektu zakłada się gromadzenie i cyfryzację zasobów oraz powołanie Kociewskiej Biblioteki Cyfrowej, która dalej gromadzić będzie zbiory powstające na terenie Kociewia. Muzeum organizuje również jednorazowe wydarzenia poświęcone kulturze i sztuce regionu np. koncerty, konkursy, czy też czasowe wystawy.

Grodzisko Owidz

Obiekt stanowi rekonstrukcję osady powstałej we wczesnym średniowieczu, której znaczenie spadło w czasach panowania krzyżackiego. Po rekonstrukcji grodziska zlokalizowano w nim instytucję kultury, która realizuje szeroki program kulturalno-edukacyjny. W owidzkim grodzisku organizowane są otwarte warsztaty (ceramiczne, rycerskie, łucznicze), jak również organizowane są zajęcia dla dzieci i młodzieży (np. lekcje i spektakle historyczne). W grodzisku organizowane są również wydarzenia poświęcone kulturze regionu, np. pokazy kulinarne, czy koncerty.

4.8.5 DORADZTWO ZAWODOWE W SZKOŁACH

Kadra pedagogiczna gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych podejmuje szereg inicjatyw dotyczących poradnictwa zawodowego, jednakże należy zaznaczyć, że są to akcje okazjonalne lub cykliczne. Uczniowie podczas zajęć grupowych i indywidualnych otrzymują wiedzę na temat rozwoju zawodowego, poznają proces rekrutacji do szkół ponadgimnazjalnych

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

oraz otrzymują indywidualne porady związane z dalszym rozwojem zawodowym. Nie zidentyfikowano w szkołach osobnych stanowisk lub komórek organizacyjnych w szkołach dedykowanych doradztwu zawodowemu. Tematyką tą zajmują się przeważnie pedagodzy lub nauczyciele przedsiębiorczości w ramach swoich obowiązków.

W ramach akcji na rzecz poradnictwa zawodowego szkoły biorą udział w projektach współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych, przeważnie ze środków POKL. Jako przykłady takich inicjatyw można wskazać projekty:

- „Pomorskie – dobry kurs na edukację. Szkolnictwo zawodowe w regionie a wyzwania rynku pracy”, w którym uczestniczy Zespół Szkół Ekonomicznych w Starogardzie Gdańskim. W ramach Projektu organizowane się m.in. kursy z doradztwa zawodowego dla 4 grup uczniów,
- „Równi na rynku pracy” realizowany przez Ochotnicze Hufce Pracy (OHP). W ramach projektu adresowanego do absolwentów szkół zawodowych i techników oferowane jest m.in. poradnictwo zawodowe (zajęcia z doradztwa zawodowego w formie indywidualnej i grupowej) oraz wsparcie pedagogiczno-psychologiczne (wsparcie opiekunów, konsultacje psychologiczne w formie indywidualnej),
- „SZKOŁA+BIZNES - współpraca na rzecz rozwoju KADR ICT w woj. pomorskim”, w którym uczestniczy Technikum w Owidzu. Projekt przewiduje szkolenia z obszaru elektroniki-mechatroniki, poradnictwo zawodowe i praktyki
- Innowacja pedagogiczna „Orientacja zawodowa” – projekt realizowany przez Publiczne Gimnazjum nr 1 w Starogardzie Gdańskim. W ramach projektu uczniowie mają dostęp do informacji na temat różnych zawodów, mogą wykonać online test predyspozycji zawodowych oraz dowiedzieć się, jak przygotować dokumenty aplikacyjne w czasie szukania pracy, a zapoznać się z kierunkami studiów, które warto studiować.

Jednostki zajmujące się poradnictwem zawodowym funkcjonują także poza szkołami, w ramach struktur organizacji takich jak OPP, PUP w Starogardzie Gdańskim, Ochotnicze Hufce Pracy oraz Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Starogardzie Gdańskim. Organizacje

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

te są partnerami szkół w projektach edukacyjnych, w ramach których prowadzone są warsztaty lub definiujące predyspozycje zawodowe uczniów.

W ramach OPP funkcjonuje Klub Doradztwa Zawodowego, w ramach którego organizuje się zajęcia mające na celu świadome planowanie kariery zawodowej i wejście na rynek pracy. Oferowane w programie warsztaty pozwalają dostarczyć uczniom niezbędnych umiejętności podczas poszukiwania pracy. Program oferowany jest klasom licealnym i gimnazjalnym (w szczególności III klas).

W ramach OHP działają Młodzieżowe Centra Kariery (MCK), które powstało także w Starogardzie Gdańskim. Jednostka powstała w ramach ogólnopolskiego projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego „OHP jako realizator usług rynku pracy” i stanowi stacjonarną placówkę poradnictwa i informacji zawodowej dla młodzieży. Działalność MCK obejmuje przede wszystkim:

- indywidualne i grupowe zajęcia z dziedziny poradnictwa zawodowego,
- aktualne informacje o możliwościach kształcenia, doksztalcania, szkolenia oraz rynku pracy,
- mini wykłady na temat poszukiwania pracy przez Internet, zakładania własnej firmy,
- przeprowadzanie indywidualnych badań uzdolnień i zainteresowań,
- gromadzenie aktualnych ofert pracy od pracodawców,
- informacja o ofertach pracy dla osób poszukujących pracy.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Starogardzie Gdańskim zajmuje się wsparciem uczniów, aby pomagać w rozwoju ich zdolności i zainteresowań, w przezwyciężaniu trudności w nauce, by wspierać ich rozwiązywaniu problemów, konfliktów, pokonywaniu stresu, a także by ukierunkowywać wybór kariery zawodowej. W ramach swojej działalności PPP oferuje uczniom II i III klas gimnazjum oraz uczniom szkół ponadgimnazjalnych zajęcia poświęcone wyborom dalszego kierunku kształcenia, wsparcie w określeniu predyspozycji psychofizycznych i zainteresowań lub zawodu lub pomoc w zakresie wyboru dalszego kształcenia lub podjęcia pracy zawodowej.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

4.8.6 DOSKONALENIE ZAWODOWE NAUCZYCIELI

Na terenie Starogardzkiego MOF pracuje ponad 700 nauczycieli (w przeliczeniu na etaty jest 705,29 etatu zgodnie z danymi GUS za 2012 rok) w wszystkich typach szkół na omawianym obszarze. Na terenie województwa pomorskiego funkcjonuje system placówek doskonalenia zawodowego, jednakże na terenie Starogardzkiego MOF placówka taka nie funkcjonuje. Najbliższe placówki doskonalenia zawodowego nauczycieli znajdują się w Tczewie i w Gdańsku.

W tej sytuacji nauczyciele muszą szukać możliwości doskonalenia zawodowego poza miejscem zamieszkania. Formy kształcenia, jakie mogą wybrać nauczyciele to:

- studia doktoranckie
- studia wyższe zawodowe,
- studia magisterskie uzupełniające,
- studia podyplomowe,
- kursy kwalifikacyjne,
- kursy doskonalące.

W zakresie przedmiotowym doskonalenie zawodowe nauczycieli może mieć doksztalcania w zakresie szeroko rozumianej pedagogiki, albo w zakresie konkretnego zagadnienia (np. obronność, ekologia, przedsiębiorczość) albo danego przedmiotu nauczania w szkole.

Nauczyciele mogą liczyć na wsparcie ze strony budżetów gminnych na doksztalcanie, jak również mogą brać udział w projektach współfinansowanych ze środków POKL. Przykładem takich inicjatyw mogą być projekty „Nauczyciel na miarę czasów” lub „Stać nas na więcej”.

4.8.7 POTRZEBY TWORZENIA I WDRAŻANIA INNOWACYJNYCH METOD NAUCZANIA

Od współczesnej szkoły wymaga się wciąż nowych przedsięwzięć, mogących sprostać nie tylko aktualnym społecznym oczekiwaniom, ale i zainteresowaniom dzieci i młodzieży. Odpowiedzią na te wyzwania jest ciągłe modernizowanie programów nauczania oraz coraz częstsze wprowadzenie niekonwencjonalnych form i metod pracy, zezwolenie dzieciom na pewną swobodę działania, dokonywanie wyborów.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Przedszkola i szkoły, zgodnie ze społecznymi oczekiwaniami starają się tworzyć i wdrażać innowacyjne metody nauczania. Zgodnie z danymi Kuratorium Oświaty w Gdańsku na rok szkolny 2013/2014 placówki systemu edukacji z terenu starogardzkiego MOF realizują 37 innowacji pedagogicznych. Zdecydowana większość z nich realizowana jest przez placówki z obszaru miasta Starogard Gdański. Jeśli chodzi o tematykę innowacyjnych metod nauczania, to dominuje sport (22 innowacje). Na drugim miejscu pod względem liczby innowacji jest szeroko rozumiany obszar nauk ścisłych i technologii (7), zaś po nim nauki humanistyczne (4) oraz inne, niedające się sklasyfikować zagadnienia (np. doradztwo zawodowe, ekologia). Poniżej zamieszczono wykaz innowacji pedagogicznych wdrażanych w roku 2013/2014 przez placówki edukacyjne z terenu Starogardzkiego MOF.

Tabela 4.47 Innowacje pedagogiczne wdrażane w roku 2013/2014 przez placówki edukacyjne z terenu starogardzkiego MOF

Lp.	Szkoła/Placówka	Temat innowacji	Czas trwania innowacji
1.	Miejskie Przedszkole Publiczne nr 3 w Starogardzie Gdańskim	"Ekologiczne Uszatki"	od 01 września 2012 do 30 czerwca 2014
2.	Publiczne Gimnazjum nr 2 w Starogardzie Gdańskim	Klasa sportowa o profilu siatkówki na poziomie Gimnazjum	od 01.09.2013 r. do końca etapu kształcenia
3.	Publiczne Gimnazjum nr 2 w Starogardzie Gdańskim	Klasa sportowa o poszerzonym programie nauczania koszykówki na poziomie Gimnazjum	od 01.09.2013 do końca etapu kształcenia
4.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 w Starogardzie Gdańskim	klasa sportowa o profilu koszykówka	rok szkolny 2013/2014
5.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 w Starogardzie Gdańskim	klasa sportowa o profilu pływanie	rok szkolny 2013/2014
6.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 w Starogardzie Gdańskim	klasa sportowa o profilu piłka nożna	rok szkolny 2013/2014
7.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 w Starogardzie Gdańskim	Klasa sportowa o profilu "Mini Piłka Siatkowa"	od 01.09.2013 r. do 31.08.2016 r.
8.	Publiczne Gimnazjum nr 1 w Starogardzie Gd.	"Przygoda z teatrem i filmem"	od 01.09.2013 do 15.06.2016
9.	Publiczne Gimnazjum nr 1 w Starogardzie Gd.	"Zawodowe drogowskazy"	od 01.09.2013 do czerwca 2015
10.	Publiczne Gimnazjum nr 3 w Starogardzie Gd.	Utworzenie klasy pierwszej sportowej o profilu piłka nożna	od 1 września roku szkolnego 2013/2014 do końca roku 2015/2016
11.	Publiczne Gimnazjum nr 1 w Starogardzie Gdańskim	Na tropie nauki	od 01.09.2013 do 30.05.2015

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

12.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi w Starogardzie Gdańskim	"Rozpowszechnianie piłki siatkowej wśród dzieci"	2013-2016
13.	Zespół Szkół Ekonomicznych Technikum nr 1 w Starogardzie Gdańskim	Programowanie urządzeń mobilnych	od 01.09.2013
14.	Zespół Szkół Ekonomicznych Technikum nr 1 w Starogardzie Gdańskim	Wirtualne laboratoria - System procesów logistycznych	od 01.09.2013
15.	Zespół Szkół Ekonomicznych Technikum nr 1 w Starogardzie Gdańskim	System wspomagający rozwój branży turystycznej	od 01.09.2013
16.	Zespół Szkół Ekonomicznych Technikum nr 1 w Starogardzie Gdańskim	Tester oprogramowania	od 01.09.2013
17.	Miejskie Przedszkole Publiczne nr 4 w Starogardzie Gdańskim	Wykorzystywanie zabaw logopedycznych do rozbudzania aktywności słownej oraz poprawnego opanowania języka przez dzieci w wieku przedszkolnym	Od 01.10.2013 do 30.06.2014
18.	Miejskie Przedszkole Publiczne nr 3 w Starogardzie Gdańskim	„Bajka to dopiero początek”	od 15.10.2013 do 30.06.2015
19.	Zespół Szkół Publicznych w Suminie	"W moich rękach zdrowie moje i innych"	od listopada 2013 do kwietnia 2015
20.	Miejskie Przedszkole Publiczne nr 10 "Słoneczna Kraina" w Starogardzie Gdańskim	"Mały sportowiec"	od 01.12.2013 do 30.06.2014
21.	Miejskie Przedszkole Publiczne nr 8 "Bajeczka" w Starogardzie Gdańskim	"Mały sportowiec"	od 01.12.2013 z możliwością kontynuacji
22.	Miejskie Przedszkole Publiczne nr 6 "Modraczek" w Starogardzie Gdańskim	"Mały sportowiec"	od 01.12.2013 do 30.06.2014
23.	Miejskie Przedszkole Publiczne nr 5 w Starogardzie Gdańskim	"Mały sportowiec"	od 01.12.2013 do 30.06.2014
24.	Miejskie Przedszkole Publiczne nr 3 w Starogardzie Gdańskim	"Mały sportowiec"	od 01.12.2013 do 30.06.2014
25.	Miejskie Przedszkole Publiczne nr 4 w Starogardzie Gdańskim	"Mały sportowiec"	od 01.12.2013 do 30.06.2014
26.	Miejskie Przedszkole Publiczne nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Starogardzie Gdańskim	"Mały sportowiec"	od 01.12.2013 do 30.06.2014
27.	Zespół Szkół Publicznych w Jabłowie-Publiczne Gimnazjum w Jabłowie	"Aktywność obywatelska-jak szczerze dawać i mądrze brać"	styczeń 2014-czerwiec 2016

28.	Miejskie Przedszkole Publiczne Nr 6 "Modraczek" w Starogardzie Gdańskim	"Zabawa w eksperymenty - zajęcia wprowadzające dzieci w świat fizyki i chemii"	od 01.09.2014 do 30.06.2016
29.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 w Starogardzie Gdańskim	Utworzenie klasy sportowej o profilu piłka nożna	od 01.09.2014 do 30.06.2016
30.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 w Starogardzie Gdańskim	Utworzenie klasy sportowej o profilu koszykówka	od 01.09.2014 do 30.06.2016
31.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 w Starogardzie Gdańskim	Utworzenie klasy sportowej o profilu pływanie	od 01.09.2014 do 30.06.2016
32.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi w Starogardzie Gdańskim	"Ortografia i tabliczka mnożenia w małym paluszk"	rok szkolny 2014/2015 i 2015/2016
33.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi w Starogardzie Gdańskim	"Rozpowszechnianie piłki siatkowej wśród dzieci"	rok szkolny 2014/2015 2015/2016 2016/2017
34.	Publiczne Gimnazjum nr 1 w Starogardzie Gdańskim	"Z turystyką na Ty"	01.09.2014 do 01.06.2017
35.	Publiczne Gimnazjum nr 2 w Starogardzie Gdańskim	Klasa sportowa o poszerzonym programie nauczania koszykówki w Gimnazjum	od 01.09.2014 do końca etapu kształcenia
36.	Publiczne Gimnazjum nr 2 w Starogardzie Gdańskim	Klasa sportowa o profilu siatkówki na poziomie Gimnazjum	od 01.09.2014 do końca etapu kształcenia
37.	Publiczne Gimnazjum nr 1 w Starogardzie Gdańskim	"Matematyka moja przyszłość"	od 01.09.2014 do 30.06.2017

Źródło: oprac. własne na podst. danych Kuratorium Oświaty w Gdańsku

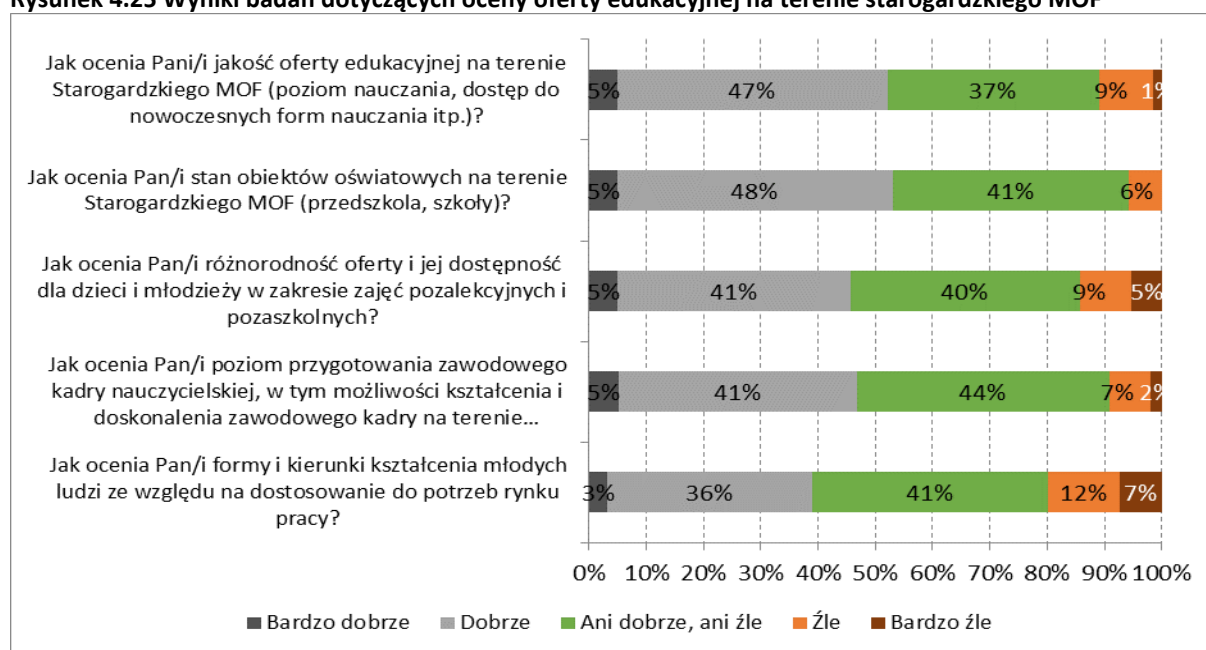
4.8.8 WYNIKI BADAŃ

Przedstawiciele lokalnych społeczności uczestniczący w wywiadach we wszystkich grupach twierdzili, że w ostatnich latach nastąpiła poprawa jakości infrastruktury edukacyjnej. Jednocześnie zwrócono uwagę na konieczność zwiększenia dostępności miejsc w przedszkolach, co determinowane jest przez zmieniające się przepisy prawa. Część rozmówców zwracała uwagę na konieczność rozwoju, czy też odbudowy pozycji szkolnictwa zawodowego, przy czym niezbędna w tym względzie jest ścisła współpraca z pracodawcami, w celu dostosowania oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy. Badani z gmin wiejskich zwracali uwagę na koszty dojazdów uczniów na zajęcia pozalekcyjne oraz na rosnące koszty utrzymania sieci małych placówek edukacyjnych.

Wyniki badań ankietowych pokazują, że mieszkańcy starogardzkiego MOF generalnie dobrze oceniają system oświaty. Najlepiej ocenia się jakość oferty oświatowej i stan obiektów (odpowiednio 52% i 53% ocen pozytywnych). Prawie połowa ankietowanych dobrze lub bardzo dobrze ocenia różnorodność i dostępność oferty edukacyjnej oraz przygotowanie nauczycieli (po 46%). Dużo gorzej oceniany poziom przystosowania oferty do wymagań rynku pracy – tylko 39% ocenia go dobrze. Poza wspomnianym wyjątkiem negatywne oceny formułowane w odpowiedzi na pytania o edukację nie przekraczają 15%. Poniżej zamieszczono dokładne wyniki.

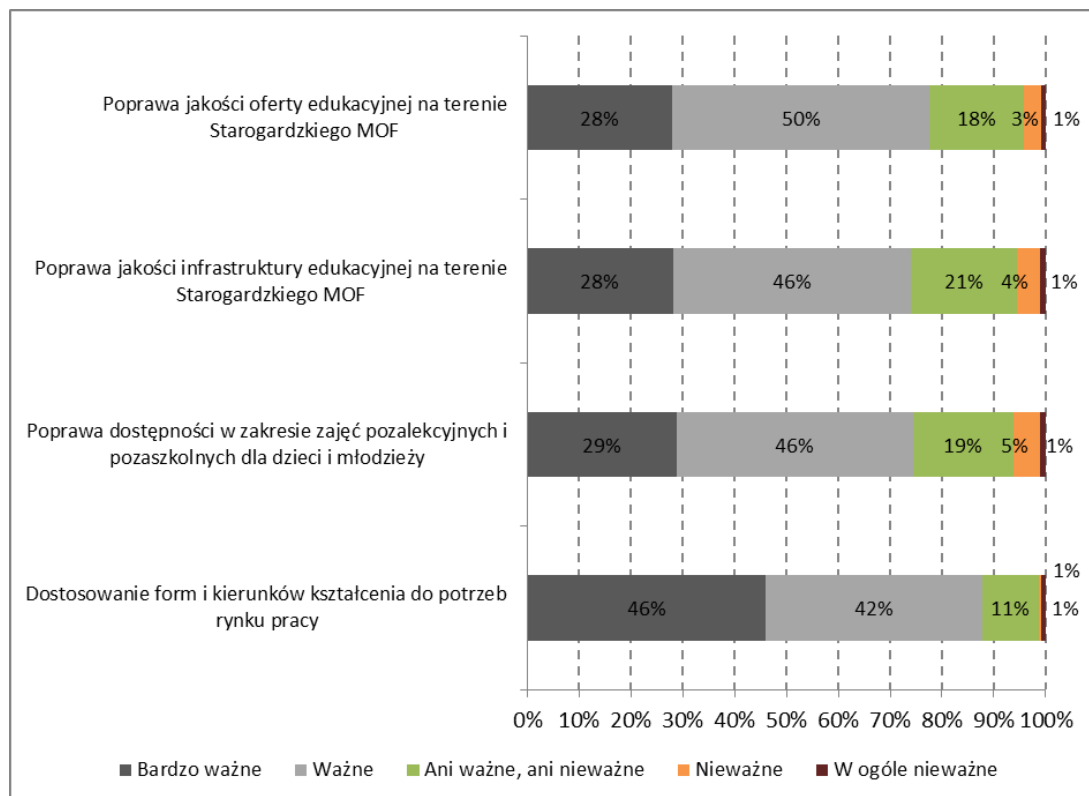
Rysunek 4.25 Wyniki badań dotyczących oceny oferty edukacyjnej na terenie starogardzkiego MOF

Źródło: Badania własne

W ocenie priorytetów ankietowani za najważniejsze wskazali dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy (88% wskazuje je jako ważne lub bardzo ważne). Pozostałe kwestie tj. urozmaicenie oferty, poprawa jakości infrastruktury, czy poprawienie jakości oferty są uznawane za ważne przez prawie połowę badanych, zaś za bardzo ważne w prawie 30% odpowiedzi. Wskazania na brak ważności w żadnym z aspektów dotyczącym edukacji nie zostały uznane za nieważne w więcej niż 6%. Poniżej zamieszczono wykres z dokładnymi wynikami badań.

Rysunek 4.26 Ocena priorytetów w zakresie edukacji na terenie starogardzkiego MOF

Źródło: Badania własne

Paradoksalnie w odpowiedziach otwartych kwestie edukacji były poruszane stosunkowo rzadko, natomiast zdecydowanie częściej pojawiała się kwestia organizacji wolnego czasu dzieci i młodzieży. Jako konkretne pomysły wskazywano najczęściej parki rozrywki, baseny dla młodzieży oraz place zabaw dla dzieci. Wielokrotnie mieszkańcy wskazywali na konieczność budowy aquaparku.

4.9 OCHRONA ZDROWIA

4.9.1 ZAKRES I DOSTĘPNOŚĆ USŁUG ŚWIADCZONYCH PRZEZ PODMIOTY MEDYCZNE Z TERENU MOF

Podstawowa opieka zdrowotna (POZ)

Dane GUS za 2013 rok podają, że na analizowanym obszarze znajduje się 19 placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz 22 apteki. W 2013 roku udzielono w nich 575,6 tys. porad lekarskich, z czego ponad 333 tysiące przypada na POZ. Na terenie starogardzkiego MOF

w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej usługi w ramach systemu świadczeń finansowanego przez Narodowy Fundusz Zdrowia świadczy 10 podmiotów: 8 z miasta Starogard Gdański, 1 z gminy Bobowo i 1 z gminy Starogard Gdański. Poniżej zamieszczono dane NFZ w zakresie POZ na omawianym obszarze.

Tabela 4.48 Placówki realizujące świadczenia w zakresie POZ z gmin starogardzkiego MOF w 2014 r.

Lp.	Nazwa świadczeniodawcy	Miejscowość	Nazwa zakresu świadczeń
1.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska	Starogard Gdański, ul. Hallera 21	Poradnia (gabinet) lekarza POZ, Poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, Poradnia (gabinet) położnej środowiskowo-rodzinnej, Gabinet pielęgniarki szkolnej
2.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska	Starogard Gdański, ul. Ks. Bpa K. Dominika 8	Poradnia (gabinet) lekarza POZ
3.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska	Starogard Gdański, Os. 600-lecia ONP 14	Poradnia (gabinet) lekarza POZ, Poradnia (gabinet) położnej środowiskowo-rodzinnej, Świadczenia położnej POZ-pobieranie materiału z szyjki macicy, Gabinet pielęgniarki szkolnej
4.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska	Starogard Gdański, Aleja Wojska Polskiego 27 A	Poradnia (gabinet) lekarza POZ
5.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "MEDPHARMA"	Starogard Gdański, al. Jana Pawła II 5	Poradnia (gabinet) lekarza POZ, Poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, Poradnia (gabinet) położnej środowiskowo-rodzinnej, Gabinet pielęgniarki szkolnej
6.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "MEDPHARMA"	Bobowo, ul. Gdańska 11	Poradnia (gabinet) lekarza POZ, Poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, Poradnia (gabinet) położnej środowiskowo-rodzinnej, Gabinet pielęgniarki szkolnej
7.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "POLMED"	Starogard Gdański, Os. Kopernika 21	Poradnia (gabinet) lekarza POZ, Poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, Poradnia (gabinet) położnej środowiskowo-rodzinnej, Świadczenia położnej POZ-pobieranie materiału z szyjki macicy, Gabinet pielęgniarki szkolnej
8.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "POLMED"	Rywałd, Rywałd 44	Poradnia (gabinet) lekarza POZ, Poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, Poradnia (gabinet) położnej środowiskowo-rodzinnej, Gabinet pielęgniarki szkolnej
9.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "POLMED"	Starogard Gdański, ul. Wybickiego 13	Poradnia (gabinet) lekarza POZ, Poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, Poradnia (gabinet) położnej środowiskowo-rodzinnej, Gabinet pielęgniarki szkolnej
10.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "MEDYK"	Starogard Gdański, ul. Juranda ze Spychowa 2	Poradnia (gabinet) lekarza POZ, Poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, Poradnia (gabinet) położnej środowiskowo-rodzinnej

Źródło: Oprac. własne na podst. danych NFZ o/w Gdańsku

Pomoc po godzinie 18:00 (poniedziałek - piątek) i całą dobę w dni wolne w zakresie POZ zapewnia "Centrum Medyczne POLMED" zlokalizowane w Starogardzie Gdańskim, na Os. Kopernika.

Specjalistyczna opieka lekarska

Na terenie starogardzkiego MOF pacjenci mają dostęp do zakontraktowanych 88 świadczeń specjalistycznych, które wykonywane są przez podmioty medyczne zlokalizowane na terenie miasta Starogard Gdański. Najważniejszym i największym podmiotem wykonującym specjalistyczne usługi jest Szpital św. Jana (funkcjonujący jako Kociewskie Centrum Zdrowia Sp. z o. o. – KCZ) zlokalizowany w Starogardzie Gdańskim, który realizuje świadczenia w zakresie:

- Chirurgii Ogólnej
- Kardiologii
- Leczenia zęza
- Neonatologii
- Okulistyki
- Onkologii
- Ortopedii i traumatologii narządu ruchu
- Położnictwa i ginekologii
- zabiegów w okulistyce
- zabiegów w chirurgii ogólnej
- zabiegów w ortopedii i traumatologii narządu ruchu
- zabiegów w położnictwie i ginekologii
- badań endoskopowych przewodu pokarmowego - gastroscopia
- badań endoskopowych przewodu pokarmowego - kolonoskopia
- pobrań materiału z szyjki macicy do przesiewowego badania cytologicznego

KCZ składa się z 12 specjalistycznych oddziałów zapewniających kompleksową opiekę medyczną pacjentom wymagającym stacjonarnej hospitalizacji z całego powiatu starogardzkiego. Oprócz oddziałów funkcjonuje także 10 poradni specjalistycznych,

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

które udzielają świadczeń pacjentom niewymagającym hospitalizacji, w tym wykonywane są drobne zabiegi oraz wydawane są zaświadczenia i orzeczenia.

Drugim najważniejszym świadczeniodawcą specjalistycznych usług medycznych jest Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska, który posiada swoje placówki w różnych punktach miasta. Wykonuje on świadczenia m.in. w zakresie alergologii, chirurgii, diabetologii i kardiologii.

W Starogardzie Gdańskim funkcjonuje także Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. St. Kryzana. Szpital realizuje 19 świadczeń z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień. Placówka ta może poszczycić się ponad 100-letnią tradycją w sprawowaniu opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi. Szpital ten posiada 18 oddziałów, w tym oddziały o wzmocnionym zabezpieczeniu. Oprócz tego w strukturach szpitala funkcjonują 4 pracownie oraz Poradnia Zdrowia Psychicznego.

Opieka stomatologiczna

Pacjenci z terenu starogardzkiego MOF mają dostęp do opieki stomatologicznej finansowanej w ramach kontraktów z NFZ. Na omawianym obszarze działa 9 gabinetów: 1 w Bobowie, zaś 8 w Starogardzie Gdańskim. W ramach kontraktów 3 z 8 wzmiankowanych gabinetów funkcjonuje także w soboty. Mankamentem opieki stomatologicznej starogardzkiego MOF jest brak doraźnej opieki dentystycznej – w nagłych przypadkach pacjenci muszą udać do Gdańska lub Nowego Dworu Gdańskiego lub szukać pomocy w gabinetach prywatnych.

Opieka rehabilitacyjna, domowa i paliatywna

W zakresie rehabilitacji pacjenci ze starogardzkiego MOF mają dostęp do 12 świadczeniobiorców realizujących usługi w ramach systemu świadczeń finansowanego przez NFZ. Wszystkie placówki położone są w Starogardzie Gdańskim. 2 podmioty realizują świadczenia w zakresie pielęgniarstwa opieki długoterminowej domowej. Pacjenci, w tym pacjenci dziecięcy, wymagający opieki paliatywnej mają dostęp do świadczeń realizowanych przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska ze Starogardu Gdańskiego.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

System ratownictwa medycznego

W strukturach KCZ funkcjonuje Szpitalny Oddział Ratunkowy (SOR). SOR dysponuje bazą w postaci aparatury medycznej, służącej do realizacji świadczeń z zakresu ratowania życia.

Przy SOR stacjonują 2 Zespoły Ratownictwa Medycznego: podstawowe i specjalistyczny. SOR realizuje świadczenia w zakresie ratownictwa na rzecz pacjentów powiatu starogardzkiego oraz powiatów sąsiednich, a w szczególności powiatu tczewskiego.

4.9.2 STAN INFRASTRUKTURY ZDROWIA

Stan infrastruktury medycznej na terenie starogardzkiego MOF należy ocenić jako dobry. Spośród 10 placówek posiadających kontrakty z NFZ na POZ większość zlokalizowane jest w nowych lub zmodernizowanych obiektach. Przychodnie prowadzone przez podmioty niepubliczne zrealizowały także szereg projektów modernizacyjnych współfinansowanych ze środków UE, czego przykładem może być projekt „Wzrost konkurencyjności firmy POLMED S.A. poprzez przebudowę i doposażenie przychodni na os. Kopernika w Starogardzie Gdańskim”.

W ostatnich latach znacznie poprawił się także stan infrastruktury i wyposażenie w KCZ. Stało się tak za sprawą 2 projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej:

- „Poprawa infrastruktury oraz doposażenie w sprzęt medyczny SOR w Starogardzie Gdańskim w celu zwiększenia efektywności ratownictwa medycznego” – współfinansowanie z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007 – 2013. W ramach projektu SOR w został przebudowany i rozbudowany. Przebudowana została powierzchnia aktualnie istniejąca, a ponadto nastąpiła rozbudowa oddziału o część socjalną. Obiekt został przystosowywany do potrzeb osób niepełnosprawnych. W ramach projektu został także zakupiony sprzęt medyczny i wyposażenie niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania rozbudowywanego oddziału i stworzonych obszarów. Urządzenia medyczne zostały zakupione dla: stanowiska dekontaminacji, obszaru resuscytacyjno-zabiegowego, sali opatrunków gipsowych, sali zabiegowej, sali wstępnej intensywnej terapii, sali obserwacji, brudownika oraz laboratorium

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

- „Zakup specjalistycznego sprzętu i aparatury medycznej oraz wykonanie prac remontowych w Specjalistycznym Szpitalu Św. Jana w Starogardzie Gdańskim” – współfinansowany z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego 2007-2013. Projekt polegał na zakupie dla Oddziału Kardiologicznego 33 sztuk sprzętu i aparatury medycznej, m.in. 1 zestawu do kontrapulsacji wewnątrzaoortowej, 1 echokardiografu i 1 zestawu telemetryczny; dla Oddziału Neurologicznego zakupiono 59 sztuk sprzętu i aparatury medycznej, m.in. 1 doppler transkraniálny; dla Zakładu Patomorfologii zakupiono 3 sztuk sprzętu i aparatury medycznej, m.in. 1 digestorium, 1 stół sekcyjny, 1 mikrotom saneczkowy; dla Zakładu Endoskopii zakupiono 6 sztuk sprzętu i aparatury medycznej, m.in. 1 wideogastroskop, 1 wideokolonoskop, 1 tor wizyjny. Oprócz zakupów wykonano remonty 3 sal na Oddziale Kardiologicznym, remont Poradni Kardiologicznej oraz Zakładu Endoskopii oraz Zakładu Patomorfologii,

4.9.3 DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE, EDUKACJA MEDYCZNA

Na terenie Starogardzkiego MOF i całego powiatu starogardzkiego realizowane są akcje profilaktyczne skierowane do różnych grup wiekowych, przede wszystkim dla osób starszych oraz kobiet. Generalnie akcje profilaktyczne organizowane na analizowanym obszarze można podzielić na:

- Akcje przeciwdziałające nowotworom (w szczególności wśród kobiet: rak piersi, szyjki macicy)
- Akcje przeciwdziałające chorobom układu krążenia
- Akcje promujące walkę z cukrzycą
- Akcje edukacyjne w zakresie pierwszej pomocy
- Akcje przeciwdziałające uzależnieniom (w szczególności wśród młodzieży)
- Pozostałe akcje poświęcone konkretnym chorobom (np. gruźlica)

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Dane NFZ podają, że w 2014 roku na omawianym obszarze realizowanych jest 5 programów profilaktycznych:

- Program Profilaktyki Raka Piersi - Etap Podstawowy (wykonawca: SPZOZ Przychodnia Lekarska)
- Program Profilaktyki Raka Piersi - Etap Pogłębionej Diagnostyki (wykonawca: SPZOZ Przychodnia Lekarska)
- Program Profilaktyki Chorób Odtyniowych (w tym POChP⁹) – Etap Podstawowy (wykonawca: SPZOZ Przychodnia Lekarska)
- Program Profilaktyki Raka Szyjki Macicy - Etap Pogłębionej Diagnostyki (wykonawca: KCZ)
- Program Profilaktyki Raka Szyjki Macicy - Etap Diagnostyczny (wykonawca: KCZ)

W przychodni „Medpharma” w Starogardzie Gdańskim prowadzona jest profilaktyka ginekologiczno-onkologiczna i przeciwcukrzycowa. Istnieje możliwość wykonania badań mammograficznych (badania można wykonać raz na 2 lata; dla kobiet z rocznika 1942 – 1961), badań cytologicznych (badania można wykonać raz na 3 lata; dla kobiet z rocznika 1952 – 1986) oraz poziomu glukozy, trójglicerydów, cholesterolu (badania można wykonać raz na 5 lata; dla osób z rocznika 1976, 1971, 1966, 1961, 1956).

Podmioty służby zdrowia oferują także w ramach swojej działalności diagnostycznej określone pakiety, np. dla mężczyzn po 60 roku życia, które wykonywane są na zasadach komercyjnych.

Programy profilaktyczne są także realizowane przez samorząd powiatu starogardzkiego, np. "Powiatowy Program Profilaktyki Zakażeń Wirusem Brodawczaka Ludzkiego (HPV) na lata 2012-2017", który realizowany jest przez SPZOZ Przychodnię Lekarską ze Starogardu Gdańskiego. W ramach programu przewidziana jest akcja informacyjno-edukacyjna oraz szczepienia dziewczynek urodzonych w 2002 roku. W ramach projektu „Zakup specjalistycznego sprzętu i aparatury medycznej oraz wykonanie prac remontowych w Specjalistycznym Szpitalu Św. Jana w Starogardzie Gdańskim” zrealizowano program

⁹ Przewlekła Obturacyjna Choroba Płuc

przesiewowych badań echokardiograficznych dla 240 pacjentów po 40 roku życia z nadciśnieniem tętniczym.

Akcje profilaktyczne na terenie starogardzkiego MOF są również organizowane przez ogólnopolskie podmioty i odbywają się na zasadzie cyklicznej lub jednorazowej. Przykładem takim mogą być wizyty mobilnych mammografów, kursy pierwszej pomocy przy zatrzymaniu krążenia lub złamaniach. Należy również wymienić akcje profilaktyczne towarzyszące różnorodnym okazjom, jak np. Dniu Kobiet, Ogólnopolskiemu Dniu Dawców Szpiku.

Osobnym obszarem działań profilaktycznych jest profilaktyka uzależnień. Najważniejszą jednostką dedykowaną przeciwdziałaniu uzależnieniom jest SPZOZ - Przychodnia Leczenia Uzależnień w Starogardzie Gdańskim. Zadaniem przychodni jest:

- udzielanie świadczeń zdrowotnych służących zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia w zakresie ambulatoryjnej opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień
- przeciwdziałanie alkoholizmowi i terapia uzależnień
- pomoc psychologiczna, psychoterapeutyczna i psychiatryczna dla rodzin osób uzależnionych (dorośli, młodzież, dzieci)
- pomoc psychologiczna, psychoterapeutyczna i prawna dla osób doświadczających przemocy w rodzinie
- profilaktyka uzależnień

Terapią uzależnień zajmują się także 2 oddziały (VI i XX) Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych, przy czym placówka ta koncentruje swoją działalność na leczeniu osób już uzależnionych. Programy profilaktyki uzależnień są także realizowane na poziomie szkolnym w formie lekcji przedmiotowych, akcji edukacyjnych, zajęć pozalekcyjnych lub konkursów o zasięgu powiatowym, wojewódzkim lub ogólnopolskim. Placówki edukacyjne ubiegają się o różnego rodzaju certyfikaty, które dokumentują działania na rzecz profilaktyki zdrowotnej, np. starania o certyfikat „Szkoła Promująca Zdrowie” realizowane przez ZSE i I LO w Starogardzie Gdańskim.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Na terenie Starogardzkiego MOF znajdują się 2 placówki oferujące edukację medyczną:

- Wojewódzki Zespół Szkół Policealnych im. Matki Teresy z Kalkuty w Starogardzie Gdańskim (jednostka prowadząca: Samorząd Województwa Pomorskiego). Szkoła oferuje kształcenie młodzieży i dorosłych w formach dziennych, wieczorowych i zaocznych na kierunkach: Opiekunka dziecięca, Opiekun medyczny, Technik masażysta, Asystent osoby niepełnosprawnej, Opiekun osoby starszej, Terapeuta zajęciowy, Opiekunka Środowiskowa, Opiekun w Domu Pomocy Społecznej.
- Szkoła Medyczna TEB Edukacja w Starogardzie Gdańskim (jednostka prowadząca: TEB Edukacja). Szkoła oferuje kształcenia na kierunkach: Asystentka stomatologiczna, Higienistka stomatologiczna, Opiekun medyczny, Opiekunka dziecięca, Ortoptystka, Protetyk słuchu, Rejestratorka medyczna, Technik dentystyczny, Technik elektroniki i informatyki medycznej, Technik elektroradiolog, Technik farmaceutyczny, Technik masażysta, Technik ortopeda, Technik sterylizacji medycznej, Terapeuta zajęciowy.

Najbliższe jednostki, gdzie prowadzone jest kształcenie medyczne na poziomie wyższym znajdują się w Gdańsku (Gdański Uniwersytet Medyczny) oraz w Bydgoszczy (Collegium Medicum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu).

4.9.4 WYNIKI BADAŃ

Lokalni przedstawiciele społeczności w wywiadach dość zgodnie wyrażali opinię o dobrej jakości i dostępności POZ na terenie starogardzkiego MOF. Jednocześnie we wszystkich 4 grupach wskazano na niską dostępność do specjalistycznej opieki zdrowotnej. Pomimo dostrzeżenia poprawy jakości infrastruktury ochrony zdrowia, pojawiały się negatywne opinie, wśród których wymieniono z nazwy oddział chirurgiczny KCZ jako wymagający pilnej modernizacji. Część badanych dostrzegła również braki w dostępności w opiece geriatrycznej oraz, paradoksalnie, w opiece psychiatrycznej. Zaznaczono jednak, że zarządzanie Szpitalem dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. St. Kryzana leży w gestii Marszałka Województwa. Część badanych wskazała konieczność rozwoju profilaktyki zdrowotnej na obszarze MOF.

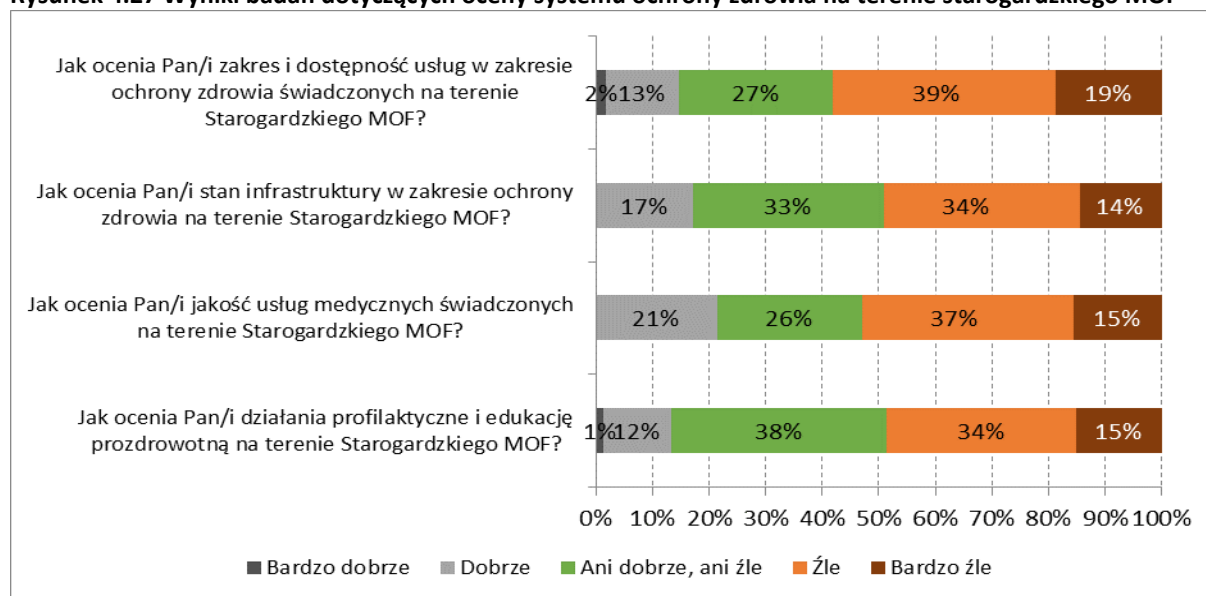
POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Ankietowani mieszkańcy Starogardzkiego MOF mają generalnie złe zdanie o systemie ochrony zdrowia. Większość mieszkańców negatywnie ocenia jakość, zakres i dostępność usług medycznych, zaś prawie połowa ma złe lub bardzo złe zdanie o infrastrukturze i akcjach profilaktycznych. Odpowiedzi pozytywne w niniejszym obszarze nie przekraczają 21%. Około 30% respondentów nie ma sprecyzowanej opinii na temat działania systemu ochrony zdrowia w starogardzkim MOF. Poniżej zamieszczono dokładne wyniki badań.

Rysunek 4.27 Wyniki badań dotyczących oceny systemu ochrony zdrowia na terenie starogardzkiego MOF

Źródło: Badania własne

Kwestie jakości opieki zdrowotnej na terenie Starogardzkiego MOF są uznawane za bardzo ważne przez ankietowanych mieszkańców. Zarówno dostęp, stan infrastruktury, jak poprawa jakości świadczeń medycznych jest w opinii ponad 80% mieszkańców starogardzkiego MOF bardzo ważny lub ważny. Neutralne opinie w tym względzie wyraża 12-13% respondentów, zaś jako nieważne wskazuje je nie więcej niż 3%. Poniżej zamieszczono wykres z odpowiedziami badanych.

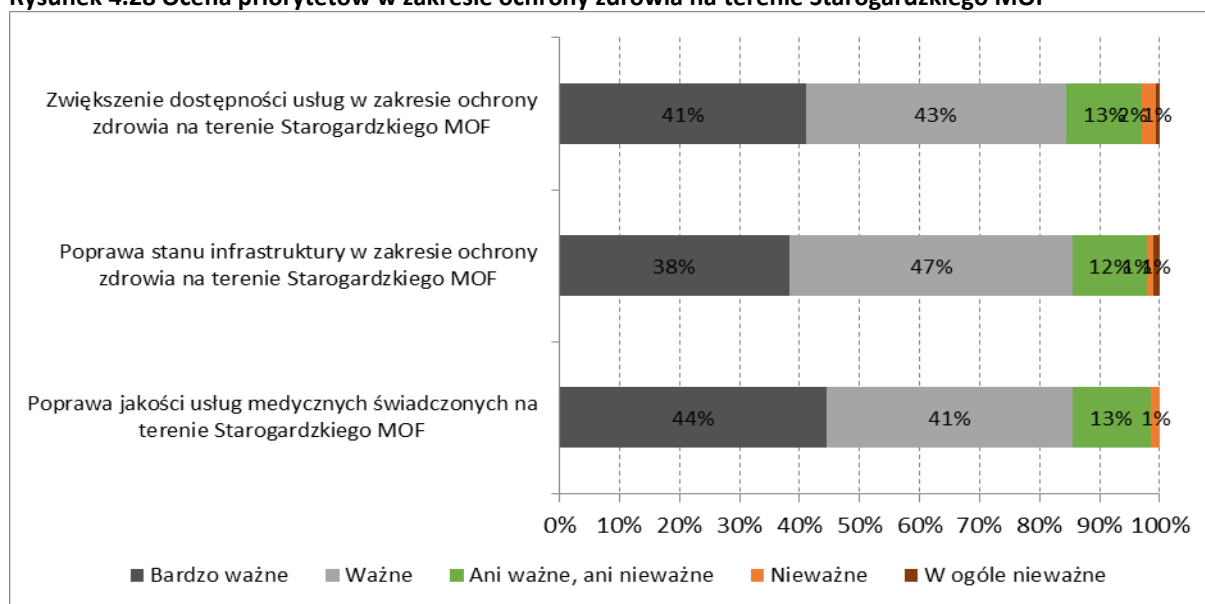

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Rysunek 4.28 Ocena priorytetów w zakresie ochrony zdrowia na terenie Starogardzkiego MOF

Źródło: Badania własne

Należy dodać, że pomimo wysokiego priorytetu nadanego służbie zdrowia w badaniu ankietowym, w udzielonych otwartych odpowiedziach otwartej służba zdrowia pojawia się stosunkowo rzadko. Nie padają też żadne konkretne pomysły w zakresie oczekiwanej poprawy sytuacji.

4.10 PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ LOKALNA I ROZWÓJ GOSPODARCZY

4.10.1 LICZBA I STRUKTURA PRZEDSIĘBIORSTW

Dane GUS za 2013 rok pokazują, że na terenie Starogardzkiego MOF funkcjonują 6 833 podmioty gospodarcze. Zdecydowana większość z nich zarejestrowana jest w mieście Starogard Gdański (77%). Najwięcej przedsiębiorstw z analizowanego obszaru zajmuje się handlem i naprawą pojazdów (Sekcja G), budownictwem (F) i przetwórstwem przemysłowym (C). Na te 3 rodzaje działalności przypada ponad połowa podmiotów gospodarczych ze starogardzkiego MOF. Liczną grupę przedsiębiorstw stanowią podmioty zajmujące się logistyką (H) i działalnością usługową naukową i techniczną (M). Poniżej zamieszczono dokładne dane na temat liczby i struktury podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD2007 w roku 2013 gmin z terenu Starogardzkiego MOF.

Tabela 4.49 Liczba i struktura podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD2007 w roku 2013 gmin z terenu Starogardzkiego MOF

Kod PKD 2007	Przedmiot działalności	Miasto Starogard Gdański	Gmina Bobowo	Gmina Starogard Gdański	RAZEM MOF
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	42	9	52	103
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	0	0	0	0
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	473	24	138	635
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	5	0	1	6
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	12	0	7	19
Sekcja F	Budownictwo	683	29	218	930
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1778	65	399	2242
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	352	10	90	452
Sekcja I	Zakwaterowanie	107	2	28	137
Sekcja J	Informacja i komunikacja	84	1	16	101
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	198	2	43	243
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	220	1	25	246
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	376	7	79	462
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	86	1	23	110
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	21	5	7	33
Sekcja P	Edukacja	162	6	45	213
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	297	6	60	363
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	79	4	11	94
Sekcja S	Pozostała działalność usługowa	341	22	81	444
Sekcja T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0	0	0
Sekcja U	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0
RAZEM		5 316	194	1 323	6833

Źródło: Dane GUS

Na terenie Starogardzkiego MOF, podobnie jak w całej Polsce, dominują podmioty zatrudniające do 9 osób, które stanowią ponad 95% podmiotów. Na terenie MOF funkcjonuje

1 przedsiębiorstwo zatrudniające ponad 1 000 osób – (Zakłady Farmaceutyczne Polpharma S.A. ze Starogardu Gdańskiego. Obok wielkich zakładów produkcyjnych, takich jak Polpharma, czy Fabryka Mebli Okrętowych „Famos”, Destylarnia Sobieski S.A.) funkcjonuje bardzo wiele średnich i małych przedsiębiorstw. Wielkie przedsiębiorstwa nie występują poza obszarem miasta Starogard, zaś podmioty pod względem zatrudnienia klasyfikowane jako średnie (50-249 pracowników) nie występują w gminie Bobowo. Gminę Bobowo charakteryzuje duże rozdrobnienie podmiotów gospodarczych: funkcjonują tam jedynie 3 podmioty zatrudniające powyżej 10 pracowników. Poniżej zamieszczono dane dotyczące struktury przedsiębiorstw pod względem wielkości na terenie Starogardzkiego MOF.

Tabela 4.50 Przedsiębiorstwa wg klas wielkości na terenie Starogardzkiego MOF

Jednostka terytorialna	Ogółem	0 - 9	10 - 49	50 - 249	250 - 999	1000 i więcej
Miasto Starogard Gdański	5 316	5 096	164	50	5	1
Gmina Bobowo	194	191	3	0	0	0
Gmina Starogard Gdański	1 323	1 250	63	10	0	0
Razem MOF	6 833	6 537	230	60	5	1

Źródło: Oprac. własne na podst. danych GUS

Wskaźniki dotyczące przedsiębiorczości dla Starogardzkiego MOF są niższe w porównaniu do województwa pomorskiego i Polski. Jakkolwiek w samym mieście Starogard Gdański liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. ludności jest wyższa niż dla całej Polski, to należy zauważyć, że wskaźnik ten jest niższy niż średnia dla regionu. Po uśrednieniu dla MOF wskaźnik ten zdecydowanie spada, przede wszystkim za sprawą uwzględnienia gminy Bobowo, gdzie poziom przedsiębiorczości jest relatywnie niski. Pozytywnie odbierać można fakt, że najwięcej podmiotów nowo zarejestrowanych w REGON na 10 tys. ludności w 2013 roku odnotowano właśnie w gminie Bobowo, co może świadczyć o szybszym tempie rozwoju przedsiębiorczości niż w Starogardzie Gdańskim. W 2013 roku w starogardzkim MOF, w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, mniej podmiotów gospodarczych zostało wykreślonych z REGON, zarówno jeśli dane porównać do województwa pomorskiego, jak i całej Polski. Poniżej zamieszczono dokładne dane na temat wskaźników przedsiębiorczości w gminach wchodzących w skład Starogardzkiego MOF w porównaniu do województwa pomorskiego i Polski.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Tabela 4.51 Istniejące, nowowpisane i wykreślone do REGON podmioty gospodarki narodowej w gminach wchodzących w skład Starogardzkiego MOF w porównaniu do województwa pomorskiego i Polski w 2013 roku

Jednostka terytorialna	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. Ludności	Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. Ludności	Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. Ludności
Polska	1 057	95	70
Woj. Pomorskie	1 184	113	84
Miasto Starogard Gdański	1 093	70	74
Gmina Bobowo	632	92	59
Gmina Starogard Gdański	847	86	65
ŚREDNIO MOF	857	83	66

Źródło: Dane GUS

Z powyższych danych wyłania się obraz gospodarki Obszaru opartej w znacznej mierze na działalności wytwórczej i przemysłowej. Sztandarowymi kierunkami przemysłowymi miasta i jego OF są: przemysł farmaceutyczny, drzewny, budowlany, metalowy, chemiczny, spożywczy oraz szklarski. Ze względu na położeniu w pobliżu przecięcia się ważnych szlaków komunikacyjnych istotne znaczenie ma branża logistyczna. Istotną kwestią są różnice występujące w zakresie wielkości podmiotów: praktycznie wszystkie średnie, duże i wielkie przedsiębiorstwa są skoncentrowane na obszarze miasta oraz gminy Starogard Gdański. Przedsiębiorczość w najmniejszym stopniu rozwinęła się na obszarze gminy Bobowo, gdzie funkcjonuje nieco ponad 5% podmiotów zarejestrowanych na omawianym obszarze.

4.10.2 INSTYTUCJE OTOCZENIA BIZNESU

Polski system instytucji otoczenia biznesu (IOB) jest bogaty zarówno od strony liczby instytucji jak i ze względu na ich różnorodność. Wyróżnia się trzy główne grupy tych instytucji:

- ośrodki przedsiębiorczości – szeroka promocja i inkubacja przedsiębiorczości (często w grupach dyskryminowanych), dostarczanie usług wsparcia do małych firm i aktywizacja rozwoju regionów peryferyjnych lub dotkniętych kryzysem strukturalnym;
- ośrodki innowacji – szeroka promocja i inkubacja innowacyjnej przedsiębiorczości, transfer technologii i dostarczanie usług proinnowacyjnych, aktywizacja przedsiębiorczości akademickiej i współpracy nauki z biznesem;

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

- instytucje finansowe – ułatwienie dostępu do finansowania działalności nowo powstałych oraz małych firm bez historii kredytowej, dostarczanie usług finansowych dostosowanych do specyfiki innowacyjnych przedsięwzięć gospodarczych¹⁰.

Dane Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) wskazują, że na terenie starogardzkiego MOF nie występują IOB mieszczące się w przyjętej przez Agencję klasyfikacji, co nie oznacza, że na omawianym obszarze nie występują żadne zachęty dla inwestorów.

Na terenie starogardzkiego MOF funkcjonuje podstrefa PSSE, która zlokalizowana jest w południowo-wschodniej części miasta. Jej przeznaczenie to działalność przemysłowa, nieuciążliwa dla środowiska. Inwestorzy zamierzający ulokować tam swoją działalność mogą liczyć nie tylko na zwolnienia podatkowe, ale także na tzw. pomoc publiczną wynoszącą aż do 40% poniesionych nakładów inwestycyjnych. W chwili obecnej do zagospodarowania pozostaje 12 ha z możliwością powiększenia o sąsiednie działki. Działka posiada dostęp do infrastruktury technicznej dróg, kolei oraz mediów (wodociąg, kanalizacja, gaz ziemny, energia elektryczna, linie telefoniczne).

Z inicjatywy miasta Starogard Gdański powstała również Strefa Rozwoju Przedsiębiorczości, której powierzchnia wynosi ok. 35 ha. Strefa ta zlokalizowana jest w północno-wschodniej części miasta, na terenie strefy produkcyjno-gospodarczej zlokalizowanej w obszarze ograniczonym ul. Zieloną i ul. Kochanki. Działki w strefie posiadają pełen dostęp do infrastruktury technicznej, z kolejową włącznie. Zgodnie danymi gminy podmioty (osoby fizyczne i prawne), inwestujące na terenie Strefy uzyskują zwolnienie w wymiarze podatku od nieruchomości w dziesięciu kolejno po sobie następujących latach. Preferowane w Strefie są małe i średnie przedsiębiorstwa działające w branżach innowacyjnych. Na terenie Strefy dopuszcza się zakładanie nowych podmiotów gospodarczych, zakładanie filii przedsiębiorstw już istniejących lub rozszerzenie działalności przedsiębiorstw już istniejących, a także przeniesienie siedziby przedsiębiorstwa już istniejącego na teren strefy.

¹⁰ Źródło: Ośrodki Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce - Raport 2012, PARP 2012, www.pi.gov.pl/IOB/chapter_86459.asp; [dostęp: 2014-06-27]

Oprócz wyżej wymienionych form wsparcia wszystkie 3 urzędy gmin tworzących starogardzki MOF prezentują publicznie oferty inwestycyjne. Jednakże ewentualne zachęty inwestycyjne są każdorazowo kwestią indywidualnych negocjacji.

4.10.3 POTENCJAŁ ROZWOJOWY MOF I EWENTUALNE POTRZEBY W TYM OBSZARZE

Potencjał dla rozwoju gospodarczego starogardzkiego MOF determinuje kilka czynników:

- położenie geograficzne oraz zagospodarowanie przestrzenne,
- dostępność i jakość infrastruktury technicznej,
- dostępność i jakość kapitału ludzkiego.

Położenie geograficzne starogardzkiego MOF stanowi czynnik wspierający rozwój gospodarczy. Miasto znajduje się na przecięciu ważnych szlaków komunikacyjnych o znaczeniu ponadregionalnym w osi północ-południe (autostrada A1) oraz wschód-zachód (DK22). Dodatkowo przez tereny MOF przebiega ważna w skali regionu DW222. Ważnym czynnikiem prorozwojowym jest relatywnie niewielka odległość (56 km) do Gdańska i Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego, który zamieszkiwany jest przez ok. 1 miliona osób i gdzie znajdują się m.in. porty morskie, czy międzynarodowy port lotniczy. Istotna jest także bliskość Tczewa (60 tys. mieszkańców) i jednego z najważniejszych węzłów kolejowych w północnej Polsce.

Jednocześnie lokalizacja starogardzkiego MOF w bezpośrednim sąsiedztwie 2 atrakcyjnych krain geograficznych: Borów Tucholskich i Pojezierza Kaszubskiego czyni z Obszaru atrakcyjną lokalizację dla bazy turystycznej. Rozwój gospodarczy w oparciu o funkcje turystyczne jest wspierany przez wysokie walory przyrodnicze Pojezierza Starogardzkiego i dolinę rzeki Wierzycy oraz dużą wartość miasta Starogard Gdański jako historycznego ośrodka z dobrze zachowaną tkanką historyczną oraz jako stolicy regionu Kociewskiego.

Starogardzki MOF, wraz ze swoją ludnością sięgającą blisko 70 tys. mieszkańców, sam w sobie stanowi atrakcyjny rynek zbytu dla towarów i usług. Istotną kwestią jest fakt, że Obszar charakteryzuje korzystna struktura demograficzna, co sprawia, że obok sporego

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

potencjału gospodarczego MOF dysponuje także dużym potencjałem ludzi młodych. Ważną kwestią jest także rozbudowana sieć placówek edukacyjnych.

Największymi mankamentami starogardzkiego MOF są: przestarzała lub niedostosowana infrastruktura drogowa oraz bezrobocie wyższe niż w Polsce i województwie pomorskim. Podstawowym problemem w zakresie infrastruktury dróg jest brak obwodnicy miasta w ciągu DK22, co powoduje, że tranzyt w osi wschód-zachód musi przejeżdżać przez tereny mieszkalne. Z jednej strony obniża to jakość życia w mieście, ze względu na obniżenie poziomu bezpieczeństwa oraz zwiększenie zagrożeń środowiskowych, zaś z drugiej wydłuża czas transportu towarów, co ma wymierny wpływ na ich koszty. Istotny jest także brak możliwości ominięcia miasta w ciągu DW222. Mieszkańcy, w szczególności gminy Bobowo, zwracali także uwagę na brak połączenia ich gminy z autostradą A1. Istotnie, przebiegająca południowym skrajem gminy DW234 przecina autostradę, jednakże nie tworzy z nią węzła.

Kolejnym problemem infrastrukturalnym jest wysoce wyeksploatowana sieć kolejowa. Linia nr 203 przebiegająca przez MOF stanowi dawną niemiecką magistralę kolejową, której znaczenie spadło po zmianach granic po II wojnie światowej. Z tego powodu, pomimo dobrych parametrów dla przewożenia dużej ilości towarów, rozwiązania technologiczne i jej stan techniczny nie pozwalają na pełne wykorzystanie jej potencjału. W znacznej mierze zdekapitalizowana, a w części na północ od Starogardu rozebrana, linia 243 zapewnia jedynie niezbędne minimum, tj. przejezdność szlaku. Nie ma mowy, aby linia ta w chwili obecnej mogła stanowić czynnik poprawiający dostępność komunikacyjną obszaru. Pewnych inwestycji wymaga także infrastruktura społeczna, choć należy zaznaczyć, że w ostatnich latach, m.in. dzięki pozyskiwaniu środków pomocowych z UE, szereg inwestycji zostało zrealizowanych. Dotyczy to także wiejskiej części Obszaru.

Na terenach wiejskich panują stosunkowo dobre warunki do rozwoju działalności rolniczej, choć należy zauważyć, że postępuje nieunikniony proces koncentracji własności ziemi oraz unowocześniania produkcji rolnej, co oznacza, że coraz mniej osób będzie mogło utrzymywać się z produkcji rolnej. Już w tej chwili w gminie Starogard Gdański średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi około 10 ha, a te o powierzchni większej stanowią

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

40 proc. ogólnej liczby. Na terenie gminy występują także gospodarstwa wielkopowierzchniowe o obszarze w granicach 300 ha. Odchodzenie ludzi z rolnictwa będzie rodziło konieczność stworzenia im nowych możliwości zarobkowania. Wydaje się, że biorąc pod uwagę tradycje i kulturę, które są ściśle związane z wiodącą funkcją gmin wiejskich, jaką jest rolnictwo oraz występującą na omawianym obszarze kulturze Kociewskiej, zasadnym byłoby wsparcie rozwoju w oparciu o turystykę, w tym agroturystykę.

Jednocześnie ze względu na postępujący proces suburbanizacji miasta Starogard tereny gmin wiejskich w coraz większym stopniu stanowić będą usługowo-mieszkaniowe zaplecze dla miasta, a południowa część gminy Bobowo może pełnić zaplecze dla miasta Skórcz.

4.10.4 WYNIKI BADAŃ

Badani w ramach wywiadów grupowych przedstawiciele lokalnych społeczności generalnie wskazują na problem braku dużych firm działających na obszarze MOF. Postuluje się przy tym zwiększenie roli specjalnej strefy ekonomicznej lub tworzenia nowych. Część badanych pokreśliła, że istotne w sprowadzeniu inwestora jest uzbrojenie terenu. Postulowane jest także większe zaangażowanie władz lokalnych w proces pozyskiwania inwestycji. Innym postulatem, sformułowanym w 2 grupach, jest stworzenie jednostki zajmującej się wsparciem przedsiębiorców (IOB).

Ankietowani mieszkańcy starogardzkiego MOF raczej negatywnie oceniają poziom rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości na omawianym terenie. Prawie 50% uważa go za zły lub bardzo zły, podczas gdy odsetek badanych mające pozytywne zdanie o poziomie przedsiębiorczości sięga ok. 20%. Ponad 40% badanych ma złą lub bardzo złą opinię o systemie wsparcia działalności gospodarczej i rolniczej. Prawie tyle samo w ogóle na ten temat nie ma wyrobionej opinii. 44% badanych ma negatywną opinię na temat warunków prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Starogardzkiego MOF. Przeciwnie zdanie ma dokładnie połowa mniej respondentów. Poniżej zamieszczono wyniki badań na temat poziomu przedsiębiorczości obszaru.

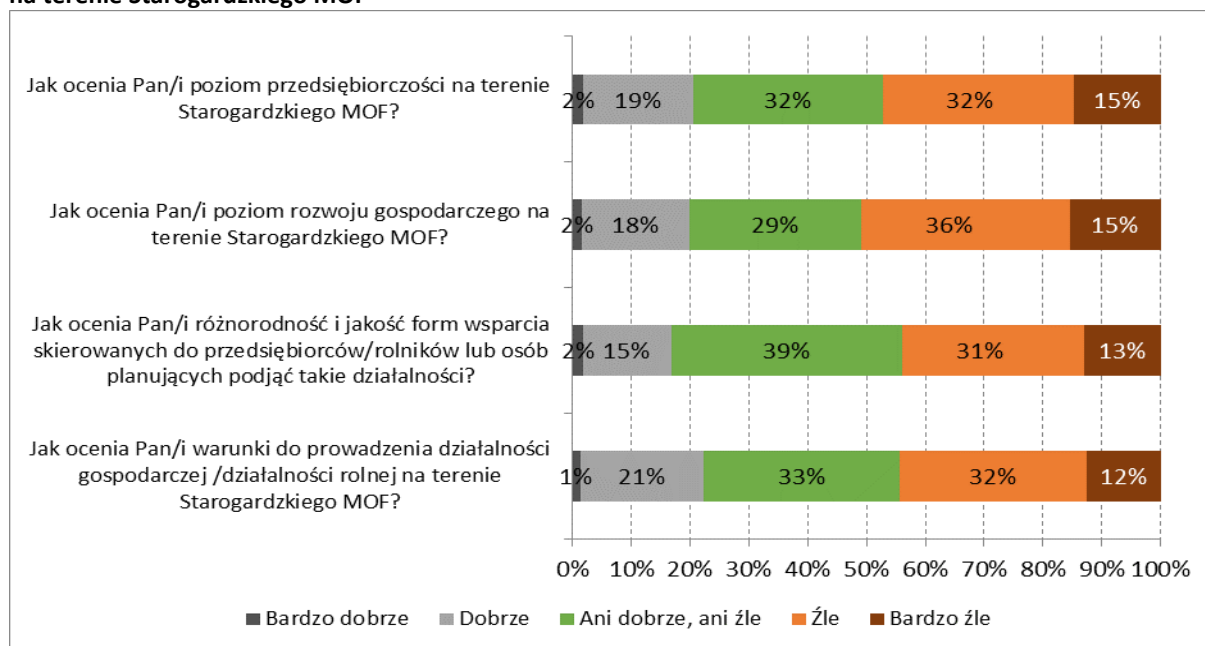

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Rysunek 4.29 Wyniki badań dotyczących oceny poziomu lokalnej przedsiębiorczości i rozwoju gospodarczego na terenie Starogardzkiego MOF

Źródło: Badania własne

Ankietowani mieszkańcy Starogardzkiego MOF, podobnie jak w przypadku pytań o rynek pracy, przyznają rozwojowi przedsiębiorczość priorytetową rolę. Bezwzględna większość badanych wskazuje, że bardzo ważne jest wsparcie rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości. W tym obszarze działalności nie ma w ogóle odpowiedzi sugerujących, że są to nieważne zagadnienia. Na rysunku poniżej zamieszczono dokładne dane na omawiany temat.

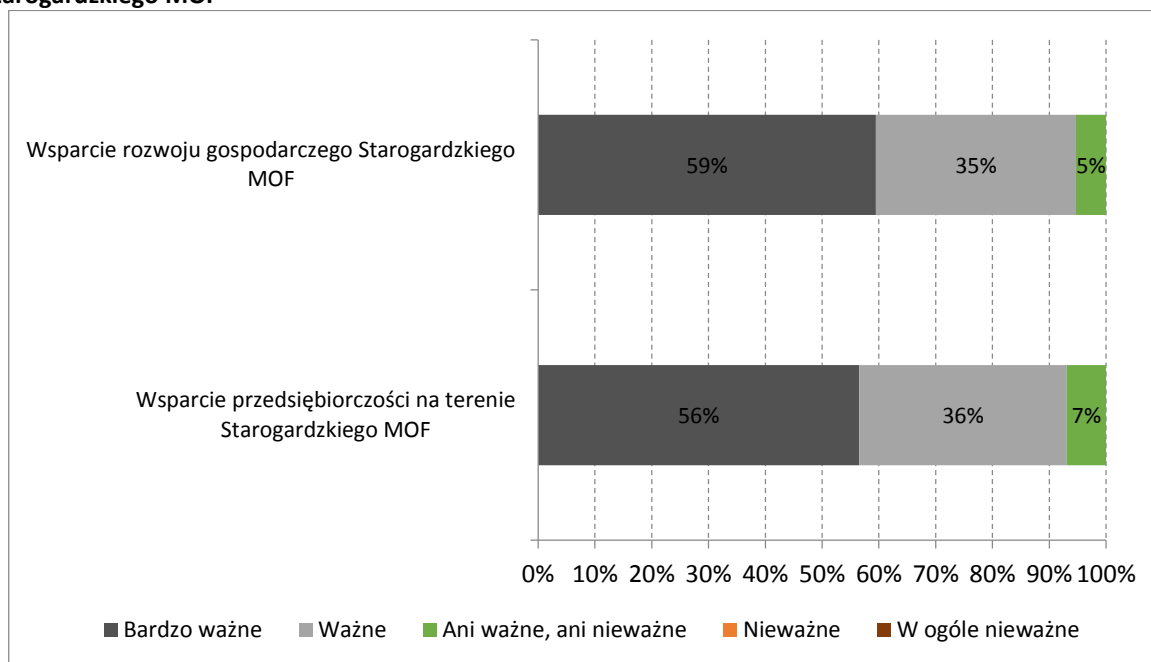

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Rysunek 4.30 Ocena priorytetów w wsparcia rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości na terenie starogardzkiego MOF

Źródło: Badania własne

Odpowiedzi na pytania otwarte wskazują na konieczność aktywizacji władz samorządowych w kwestii pozyskiwania nowych inwestycji. Jednocześnie najczęściej pojawiającym się pomysłem jest tworzenie specjalnych stref i zachęt dla przedsiębiorców tworzących zakłady produkcyjne.

4.11 ZAANGAŻOWANIE SPOŁECZNE W KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI

PUBLICZNYCH

4.11.1 LICZBA I STRUKTURA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Na terenie Starogardzkiego MOF widoczne jest duże zróżnicowanie w zakresie zaangażowania mieszkańców w działania lokalne. Na terenie miasta mieszkańcy są mniej zainteresowani wspólnymi przedsięwzięciami i integracją społeczną, natomiast na terenach wiejskich widoczna jest zdecydowanie większa aktywność i zacieśnienie więzi społecznych. Działają tam liczne grupy mieszkańców, którzy angażują się w rozwój swoich miejscowości zarówno pod względem rozwijania infrastruktury jak i organizacji przedsięwzięć kulturalnych czy sportowych, które przyczyniają się do integracji mieszkańców.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Z danych Urzędu Miasta wynika, iż w Starogardzie Gdańskim zarejestrowane są 72 organizacje pozarządowe, które działają m.in. w obszarach związanych z kulturą i turystyką, sportem i rekreacją, edukacją, zdrowiem i pomocą społeczną czy aktywizacją i pomocą osobom starszym, w tym kombatanom. Problemem pozostaje fakt, iż na terenach wymagających szczególnych działań społecznych – w Śródmieściu Starogardu – obecnie zarejestrowanych jest 11 organizacji, ale jedynie 3 z nich prowadzą aktywną działalność. Z konsultacji przeprowadzonych z przedstawicielami podmiotów non profit wynika, że jednym z problemów ograniczających działalność organizacji jest brak odpowiednich warunków: wsparcia doradczego (prawnego, księgowego) dla tego typu instytucji oraz infrastruktury, gdzie mogłyby realizować swoje pomysły oraz zachęcać mieszkańców do współdziałania.

Jednakże Miasto dąży do zmiany tej sytuacji i aktywnie działa na rzecz rozwoju i wsparcia podmiotów NGO m.in. poprzez dotacje przyznawane corocznie w ramach „Programów współpracy z organizacjami pozarządowymi i prowadzącymi działalność pożytku publicznego”. Dokument ten jest podstawowym kryterium oceny wniosków podmiotów ubiegających się o dotacje pod kątem ich zbieżności z celami i zadaniami gminy¹¹. Zgodnie z danymi zawartymi w Sprawozdaniu dot. „Programu współpracy Gminy Miejskiej Starogard Gdański z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie na rok 2013” w celu realizacji założeń Programu ogłoszono otwarte konkursy ofert dotyczące następujących zadań:

1. „Prowadzenie Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w Starogardzie Gdańskim przy ul. Hermanowskiej w okresie 01.01.2013-31.12.2015 r., na które przeznaczono kwotę 199 134,00 zł;
2. Wsparcie realizacji zadań publicznych, na które przeznaczono kwotę 1 047 000,00 zł w odniesieniu do następujących zakresów:
 - a) pomoc społeczna (55 000,00 zł)

¹¹ Raport o stanie Miasta 2012, str.33

- b) przeciwdziałanie patologiom społecznym (140 000,00)
- c) działania na rzecz osób niepełnosprawnych (30 000,00 zł)
- d) edukacja, nauka i wychowanie (80 000,00 zł)
- e) wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej mieszkańców (650 000,00 zł)
- f) turystyka i krajoznawstwo (25 000,00 zł)
- g) kultura i sztuka (45 000,00 zł)
- h) ekologia i ochrona zwierząt (22 000,00 zł).

Podział środków na poszczególne obszary pokazano na rysunku poniżej.

Rysunek 4.31 Podział środków przeznaczonych na konkurs - oferta w roku 2013.

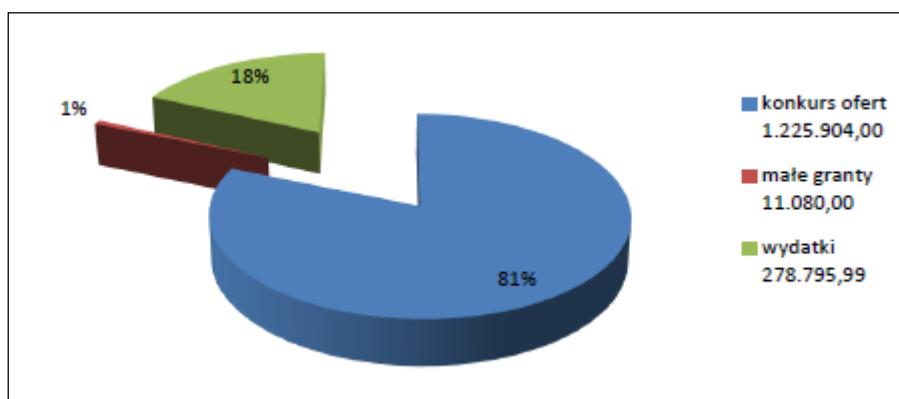
Źródło: Program współpracy Gminy Miejskiej Starogard Gdański z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie na rok 2013, str. 4

łącznie w konkursie związanym ze wspieraniem działań publicznych wsparcie uzyskało 46 podmiotów (na 74 biorące udział w konkursie), które realizowały 56 zadań na łączną kwotę 1 026 770,00 zł. Poza otwartym konkursem ofert na realizację zadań o charakterze lokalnym

na tzw. „małe granty” Miasto przeznaczyło kwotę 11 080,00 zł, a wsparcie otrzymały 2 organizacje. Z uwagi na fakt, że podmioty NGO zwracają się z prośbą o wsparcie działań statutowych poza trybami przewidzianymi przez Ustawę o pożytku publicznym i wolontariacie, dofinansowanie przeznaczone zostało na realizację 48 projektów, których łączna kwota wsparcia wyniosła 124 854,40 zł.

Oprócz dofinansowywania działań statutowych organizacji pozarządowych Miasto przeznaczyło dodatkowe środki na pokrycie kosztów związanych z eksploatacją lokalu, w którym działa Klub Abstynenta Razem (w kwocie 38 841,59 zł) oraz na bieżące funkcjonowanie Ochotniczej Straży Pożarnej (115 100,00 zł)¹².

Rysunek 4.32 Podział wydatkowanych środków wg. sposobu finansowania.

Źródło: Program współpracy Gminy Miejskiej Starogard Gdański z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie na rok 2013, str. 12.

Na terenie Miasta funkcjonuje też Starogardzkie Centrum Wolontariatu (SCW) działające od 2004 r. w ramach Stowarzyszenia Wspomagającego Osoby ze Środowisk Dysfunkcyjnych „Można Inaczej”, w ramach którego mieszkańcy mają możliwość zaangażowania się w pomoc osobom potrzebującym. Pod opieką Centrum znajdują się osoby samotne, niepełnosprawne, starsze i wymagające wsparcia w miejscu zamieszkania. W grudniu 2013 r. czynnie działających wolontariuszy było 115, natomiast wolontariuszy tzw. akcyjnych 250. Oprócz działalności bezpośredniej SCW prowadzi szereg akcji dla społeczności lokalnej jak np. zbiórki żywności czy bale charytatywne, organizuje też Galę Wolontariusz Roku.

¹² Ibidem, str. 5-11.

Centrum współpracuje również z innymi instytucjami z terenu miasta jak np. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Starogardzkie Centrum Kultury, Przychodnia Leczenia Uzależnień czy Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.

Mimo aktywności organizacji pozarządowych i realizowanych przez nich działań mieszkańcy miasta niechętnie angażują się w działalność społeczną, przez co często nie mają wiedzy na temat organizowanych przedsięwzięć. Taka postawa skutkuje niskim poczuciem odpowiedzialności społecznej i przekłada się na niski poziom zainteresowania kształtowaniem najbliższego otoczenia. Niewielka aktywność społeczności lokalnej jest zjawiskiem niepokojącym biorąc pod uwagę, że województwo pomorskie stanowi jeden z wiodących ośrodków pod względem aktywności obywatelskiej – zajmuje 6 miejsce w skali kraju. W sumie w 2012 r. w regionie działało 5,5 tys. NGO.

Jak wspomniano powyżej mieszkańcy obszarów położonych w gminach wiejskich częściej biorą aktywny udział w życiu lokalnej społeczności. W gminie Starogard Gdański działa obecnie 10 Kół Gospodyń Wiejskich oraz 12 organizacji pozarządowych:

- 7 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej,
- 2 stowarzyszenia rozwoju w Rywałdzie i Kokoszkowach,
- 1 Lokalna Grupa Działania (LGD Chata Kociwia),
- 1 Gminny Związek Sportowy Kociwie (zrzeszający 17 klubów sportowych),
- 1 Uczniowski Klub Sportowy.

Podobnie sytuacja wygląda na terenie gminy Bobowo, gdzie funkcjonują 4 Koła Gospodyń Wiejskich oraz :

- 2 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej,
- 2 Stowarzyszenia (Bobowskie Towarzystwo Wędkarskie i Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Bobowo).

Na terenach gmin wiejskich również realizowane są Programy współpracy z organizacjami pozarządowymi, które przewidują udzielanie wsparcia na działalność statutową w zakresie realizacji działań publicznych.

4.11.2 WYNIKI BADAŃ

Ogólny stopień zaangażowania społecznego mieszkańców MOF nie odbiega od postawy społecznej mieszkańców powiatu starogardzkiego. W przeprowadzonym w 2014 r. badaniu społecznym „Jakość życia w powiecie starogardzkim w kontekście rozwoju starogardzkiego MOF-u” ankietowanych zapytano czy są zadowoleni z okolicy w której mieszkają. 33% ankietowanych odpowiedziało, że raczej tak, 37% że trudno powiedzieć, a 14% udzieliło odpowiedzi jednoznacznie twierdzącej. Jednocześnie zapytano ankietowanych czy angażują się w sprawy swojej okolicy, na co 21% odpowiedziało że nie, 19% że raczej nie, 23% że trudno powiedzieć, a 35% raczej tak.

W czasie wywiadów grupowych wskazano na dużą ilość podmiotów non-profit zarejestrowanych w Starogardzie, ale zaznaczono, że w rzeczywistości liczba aktywnie działających organizacji jest niewielka. Niewielki jest także procent ludności zaangażowanej w przedsięwzięcia realizowane na terenie miasta.

Znacznie większa integracja społeczna widoczna jest na terenach wiejskich, choć na obszarach nowych zabudowań więzi społeczne są zdecydowanie słabsze. Zdaniem uczestników wywiadu brak więzi społecznych związany jest przede wszystkim z brakiem infrastruktury rekreacyjnej i wydarzeń wpływających na integrację, w szczególności wśród historycznych terenów miasta. Uczestnicy wskazywali też na zasadność wprowadzenia funkcji usługowych na terenie starych młynów, które służyć mogłyby jako kawiarnie. Zdaniem uczestników wywiadów odpowiedniej organizacji przestrzeni pomogłoby wyłączenie z historycznego centrum ruchu kołowego.

Przedstawiciele gminy Starogard wskazali, że na ich terenach w sprawy aktywizacji życia społecznego mocno zaangażowana jest Lokalna Grupa Działania oraz będąca ewenementem na skalę województwa Grupa Odnowy Wsi, w ramach której mieszkańcy bardzo mocno angażują się w inicjatywy zmierzające do rozwoju ich miejscowości. Nadal problemem

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

są jednak niewystarczające środki finansowe, które umożliwiłyby realizację większej ilości przedsięwzięć.

Z zaprezentowanych poniżej wyników ankiet oceniających zaangażowanie organizacji pozarządowych i społeczności lokalnej w kształtowanie przestrzeni publicznych wynika, że bardzo duża liczba respondentów, przekraczająca 50%, ocenia tę działalność „ani dobrze ani źle”. Można zatem wnioskować, że mieszkańcy w większości nie wiedzą jakie organizacje funkcjonują na terenie MOF ani jakie podejmują działania, dlatego też ich stosunek do przedmiotowego zagadnienia jest całkowicie obojętny. Podobnie oceniona została jakość przestrzeni publicznej i warunki życia mieszkańców, co potwierdza, iż większość ankietowanych nie przywiązuje większej wagi i nie angażuje się w kształtowanie najbliższego otoczenia. Jednocześnie jednak z odpowiedzi ankietowanych na pytania otwarte, w których wskazywać mogli potencjalne kierunki i działania do realizacji na terenie MOF jasno wynika, że jedną z najpilniejszych potrzeb obszaru jest stworzenie miejsca integracji społecznej i rekreacji.

W szczególności brakuje terenów zielonych i placów zabaw dla dzieci czy aquaparku, jak również wydarzeń kulturalnych w tym koncertów, festynów czy organizowanego w sezonie letniego kina. Ankietowani wskazywali także na podstawowe braki w infrastrukturze jak brak ławek w parkach czy koszy na śmieci. Jak wspomniano w punkcie 4.3. niniejszego opracowania terenem wskazywanym do zagospodarowania jest przede wszystkim Rynek Starogardu Gdańskiego, który obecnie nie pełni reprezentacyjnych funkcji miejskich.

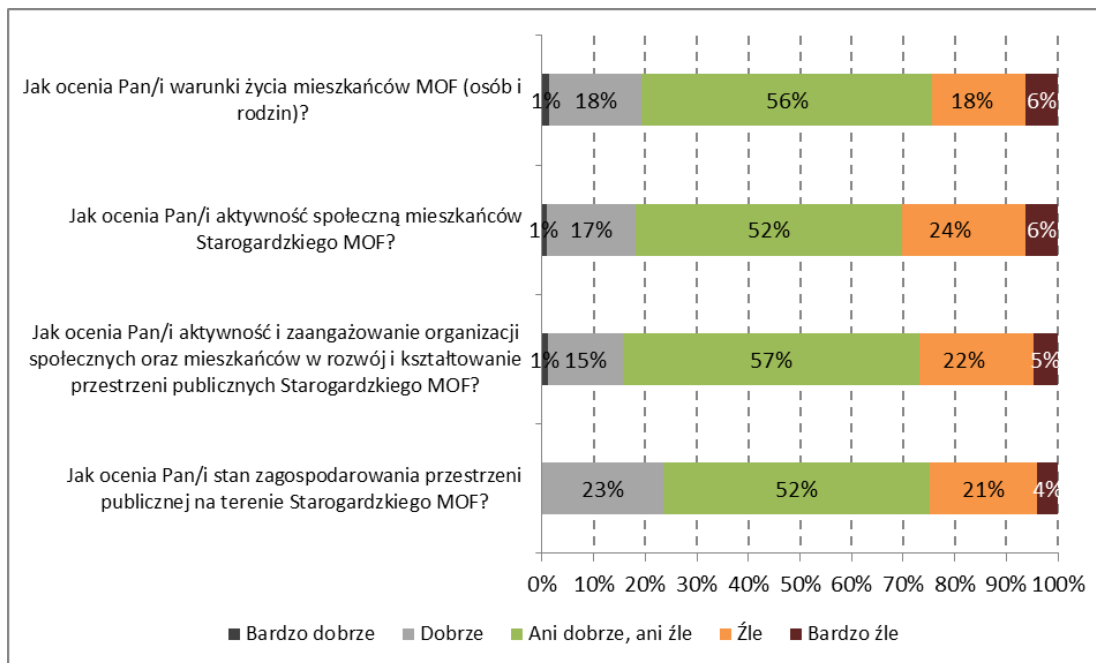

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Rysunek 4.33 Wyniki badań dotyczących kształtowania przestrzeni publicznych na terenie Starogardzkiego MOF

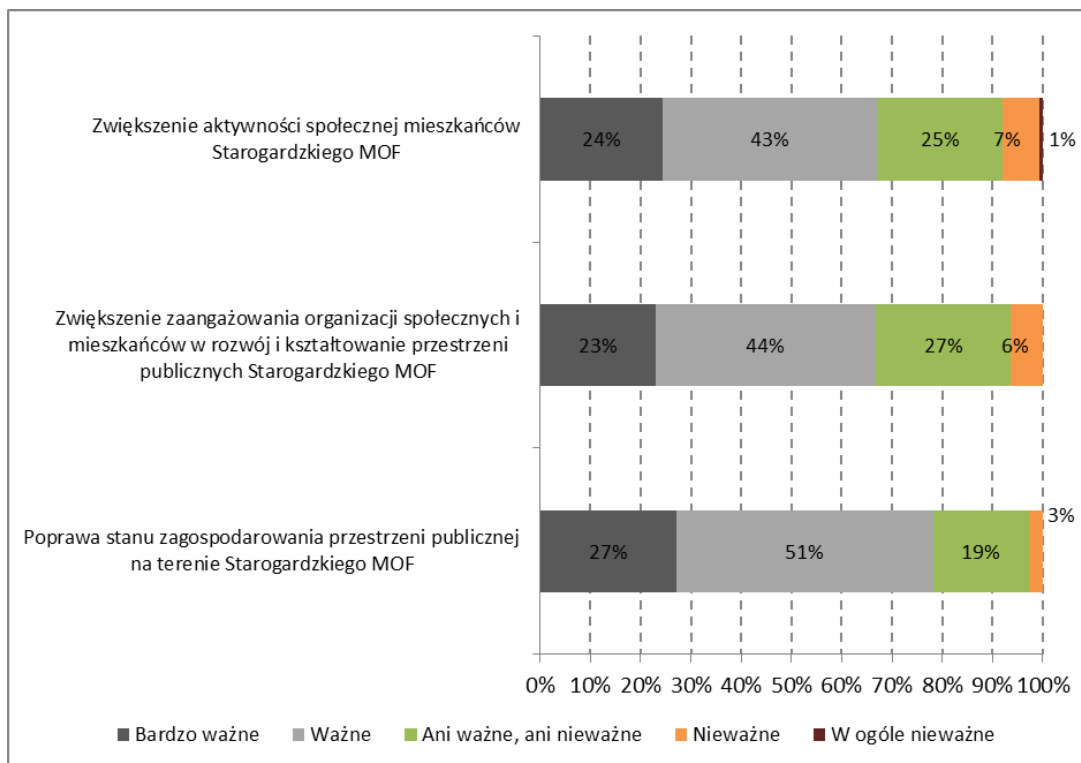

Źródło: Badania własne

Ankietowani poproszeni zostali także o określenie priorytetów odnośnie powyższych zagadnień. Ponad 40% pytanym oceniło, że zwiększenie zaangażowania organizacji społecznych i mieszkańców w rozwój i kształtowanie przestrzeni publicznych Starogardzkiego MOF oraz zwiększenie aktywności społecznej na tym obszarze jest działaniem ważnym. Nieco ponad 20% uznało, że wręcz za „bardzo ważne”. Warto podkreślić, iż żadna z pytanym osób nie uznała, że większe zaangażowanie organizacji społecznych i mieszkańców w kształtowanie przestrzeni jest zadaniem zupełnie nieistotnym. Poniżej zaprezentowano wyniki badania.

Rysunek 4.34 Ocena priorytetów w zakresie kształtowania przestrzeni publicznych na terenie starogardzkiego MOF

Źródło: Badania własne

5 PODSUMOWANIE

Podsumowanie diagnozy MOF

W toku niniejszego opracowania, stanowiącego I etap prac nad opracowaniem Strategii Rozwoju Starogardzkiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego, przedstawiono delimitację granic Starogardzkiego MOF, jak też przeprowadzono badania oraz opracowano diagnozy służące określaniu powiązań wewnątrz Obszaru. Badania, zgodnie z wytycznymi Partnerów Projektu, objęły 10 obszarów:

1. Struktury przestrzenne, w tym infrastruktura techniczna (komunalna).
2. Obszary zdegradowanej tkanki miejskiej i ich rewitalizacja.
3. Infrastruktura drogowa.
4. System transportu publicznego.
5. Zasoby przyrodnicze i wodne oraz ich ochrona.
6. Zatrudnienie i rynek pracy.
7. Edukacja.
8. Ochrona zdrowia.
9. Przedsiębiorczość lokalna i rozwój gospodarczy.
10. Zaangażowanie społeczne w kształtowanie przestrzeni publicznych.

Najważniejsze wnioski płynące z przeprowadzonych analiz stanu aktualnego to:

- **w zakresie infrastruktury technicznej (komunalnej)** na obszarze MOF najlepiej rozbudowane są sieci: wodociągowa oraz energetyczna, dostęp do kanalizacji oraz gazu sieciowego mają zaś jedynie mieszkańcy miasta oraz gminy Starogard (obecnie rozpoczęły się prace związane z budową sieci kanalizacyjnej w gminie Bobowo). Brak ww. sieci, jak też Internetu szerokopasmowego, widoczny jest przede wszystkim w miejscach o rozproszonej zabudowie, gdzie ich budowa jest utrudniona/nieopłacalna ekonomicznie. Na całym obszarze MOF występują potrzeby w zakresie modernizacji najbardziej wyeksploatowanych elementów sieci, jak też rozbudowy infrastruktury.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

W rejonie miasta uzbrojenia wymagają tereny przeznaczone pod inwestycje, w tym pod zabudowę mieszkaniową.

- obszar Starogardzkiego MOF posiada bogate dziedzictwo kulturowe, jednak potencjał w tym zakresie nie jest wystarczająco wykorzystany.
- **w zakresie rewitalizacji**, po przeprowadzeniu analizy stanu aktualnego, zidentyfikowano przede wszystkim problemy dotyczące estetyki centrum miasta Starogardu (obszar Rynku). Ten historyczny teren nie posiada spójnej przestrzeni publicznej, która mogłaby stanowić centrum życia społecznego. Dodatkowo teren ten boryka się z wieloma problemami zarówno infrastrukturalnymi, jak i społecznymi. Pożądane jest też nadanie nowych funkcji obiektom poprzemysłowym.
- **w zakresie infrastruktury drogowej** Starogardzki MOF charakteryzuje się wysoką dostępnością komunikacyjną. Na terenie MOF krzyżują się drogi DK22 oraz DW222. Obszar posiada dostęp do autostrady A1. Inne ważne drogi to DW229, DW234. Sieć dróg krajowych i wojewódzkich uzupełniają drogi powiatowe i gminne.
- mankamentem sieci dróg na terenie MOF jest stan techniczny części dróg przy ich dużym obciążeniu. Kluczowym problemem jest brak obwodnicy miasta Starogard Gdański w ciągu DK22, która jest jedną z najbardziej obciążonych dróg w województwie pomorskim. Jednocześnie miasto Starogard Gdański jest, nie licząc Wejherowa, największym miastem w województwie pomorskim bez obwodnicy ścisłego centrum. Drugą najbardziej obciążoną drogą starogardzkiego MOF jest DW222. Stan techniczny dróg wojewódzkich na obszarze MOF jest bardzo zły.
- zgodnie z danymi GUS z 2012 roku na terenie MOF znajduje się 18,8 km ścieżek rowerowych, zaś wskaźnik ich nasycenia w porównaniu z województwem i Polską wypada korzystnie. W ostatnich latach można zaobserwować stopniowy wzrost liczby ścieżek rowerowych na terenie Starogardzkiego MOF.
- **w zakresie komunikacji publicznej**, na terenie MOF, jak i w samym mieście Starogard, funkcjonuje siatka połączeń transportu publicznego. Centralnym punktem systemu transportu zbiorowego jest miasto Starogard. Najważniejszym przewoźnikiem

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

regionalnym jest PKS Starogard Gdański, zaś na terenach miejskich MZK Starogard Gdański. Oprócz tego funkcjonują przewoźnicy prywatni.

- mankamentem systemu transportu publicznego jest brak integracji poszczególnych środków transportu. W odniesieniu do transportu autobusowego problemem jest relatywnie wysoki wiek taboru PKS (średnio ponad 17 lat). Tabor MZK Starogard Gdański jest nowszy - 9,6 lat i w 100% niskopodłogowy. Jednocześnie niekontrolowana konkurencja przewoźników drogowych na najbardziej opłacalnych trasach w godzinach szczytu prowadzić może do zubożenia oferty w mniej dostępnych rejonach, co prowadzić będzie do pogorszenia dostępności komunikacyjnej niektórych obszarów MOF.
- przez obszar Starogardzkiego MOF przebiegają linie kolejowe: 203 i 243 (nieużywana w ruchu liniowym). Linia nr 203 łączy Starogard z Tczewem i Chojnicami; prowadzone są przewozy towarowe oraz pasażerskie w relacji Tczew-Chojnice oraz w relacji Chojnice-Gdynia Główna. Mankamentem połączeń kolejowych jest ich niska częstotliwość oraz stan techniczny dworca kolejowego w Starogardzie.
- **w zakresie zasobów przyrodniczych, ich ochrony oraz wykorzystania** można stwierdzić, że większość obszarów cennych przyrodniczo, i chronionych znajduje się na terenie gminy Starogard Gdański. Stosunkowo nieduża wielkość obszarów objętych ochroną w obszarze MOF nie powinna być przeszkodą ograniczającą jego rozwój.
- niezadowalający jest stan czystości rzek: Wierzycy, Piesienicy i Węgiermucy.
- istniejący potencjał przyrodniczy (dolina rzeki Wierzycy) nie jest wykorzystany, zasadne jest stworzenie bazy i zaplecza turystycznego (szlak kajakowy, ścieżki rowerowe) i właściwe ukierunkowanie ruchu turystycznego zwłaszcza w obrębie obszarów chronionych Natura 2000.
- **w zakresie zatrudnienia i rynku pracy** na terenie powiatu starogardzkiego bezrobocie wynosi 18-21%, co jest wynikiem gorszym niż dla województwa pomorskiego i dla całej Polski. Od 2009 liczba bezrobotnych zarejestrowanych z terenu starogardzkiego MOF zmniejsza się. Nastąpił wzrost udziału osób bezrobotnych w populacji osób w wieku

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

produkcyjnym i ten trend wzrostowy udziału bezrobotnych utrzyma się ze względu zmiany struktury ludności.

- potencjał regionalnego rynku pracy Starogardzkiego MOF jest powiązany z 2 czynnikami: korzystnym położeniem i strukturą demograficzną. Ważne jest także funkcjonowanie centrum subregionalnego, jakim jest miasto Starogard Gdański oraz podstrefa Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (PSSE).
- niekorzystną tendencją na rynku pracy powiatu starogardzkiego jest niższy niż na terenie województwa pomorskiego i w całej Polsce tempo przyrostu miejsc pracy w podmiotach gospodarczych zatrudniających powyżej 9 osób. Strukturę zatrudnienia powiatu starogardzkiego charakteryzuje stosunkowo duży udział zatrudnienia w przemyśle i budownictwie – udział ten przekracza 36%, zaś 41 % pracuje w usługach.
- **w zakresie edukacji** na terenie Starogardzkiego MOF funkcjonuje rozbudowana sieć placówek edukacyjnych, charakteryzujących się różną dostępnością. Dostępność opieki żłobkowej na terenie Starogardzkiego MOF jest niska; również dostępność przedszkoli należy ocenić jako niewystarczającą.
- łącznie na Obszarze funkcjonuje 16 szkół podstawowych oraz 1 szkoła specjalna, do których uczęszcza ponad 4 200 dzieci; z 12 gimnazjów w tym 1 specjalnego - do tego typu szkół chodzi prawie 2,5 tys. dzieci. Na terenie Starogardzkiego MOF też rozbudowana siatka szkolnictwa na poziomie ponadgimnazjalnym. Na sieć szkół na tym poziomie składają się licea ogólnokształcące, technika i zasadnicze szkoły zawodowe.
- organizowana jest szeroka oferta zajęć pozalekcyjnych (kursy wyrównawcze lub dodatkowe, kółka zainteresowań) oraz pozaszkolnych (nauka języka, zajęcia artystyczne, sport). W kontekście zajęć pozaszkolnych ważną placówką jest Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Starogardzie Gdańskim. Placówki systemu edukacji z terenu Starogardzkiego MOF realizują także 37 innowacji pedagogicznych, w większości sportowych.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

- stan techniczny bazy infrastrukturalnej systemu szkół jest zróżnicowany, prawie wszystkie szkoły są wyposażone w sale gimnastyczne oraz boiska, zaś PSP w Starogardzie Gdańskim wyposażona jest w basen. W świetle statystyk GUS poziom wyposażenia placówek edukacyjnych na terenie Starogardzkiego MOF w komputery należy ocenić jako bardzo dobry.
- **w zakresie ochrony zdrowia** dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej na terenie MOF należy ocenić jako dobry – w ramach systemu świadczeń POZ finansowanego przez Narodowy Fundusz Zdrowia na omawianym obszarze usługi świadczy 10 podmiotów. Mniejsza dostępność do usług medycznych ma miejsce w przypadku opieki specjalistycznej - pacjenci mają dostęp do zakontraktowanych 88 świadczeń specjalistycznych. Najważniejszym podmiotem wykonującym specjalistyczne usługi medyczne jest Kocięskie Centrum Zdrowia Sp. z o. o.
- stan infrastruktury medycznej na terenie Starogardzkiego MOF należy ocenić jako dobry; większość placówek świadczących usługi w ramach POZ jest nowa lub zmodernizowana. W ostatnich latach znacznie poprawił się także stan techniczny i wyposażenie w starogardzkim KCZ. Warto wspomnieć o złym stanie technicznym oddziału chirurgicznego.
- **w zakresie przedsiębiorczości i rozwoju gospodarczego** na terenie Starogardzkiego MOF funkcjonują 6 833 podmioty gospodarcze. Dominują podmioty zatrudniające do 9 osób, które stanowią ponad 95% podmiotów. Na terenie MOF funkcjonuje 1 przedsiębiorstwo zatrudniające ponad 1 000 osób. Wskaźniki dotyczące przedsiębiorczości dla starogardzkiego MOF są niższe w porównaniu do województwa pomorskiego i Polski.
- gospodarka obszaru oparta jest na działalności wytwórczej i przemysłowej. Sztandarowymi kierunkami przemysłowymi miasta i jego OF są: przemysł farmaceutyczny, drzewny, budowlany, metalowy, chemiczny, spożywczy oraz szklarski. Ważna jest także branża logistyczna. Na obszarach wiejskich dominuje rolnictwo.
- na terenie Starogardzkiego MOF nie występują Instytucje Otoczenia Biznesu, co nie oznacza, że nie występują żadne zachęty dla inwestorów. Funkcjonuje podstrefa

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

PSSE, powstała również Strefa Rozwoju Przedsiębiorczości w Starogardzie Gdańskim, której powierzchnia wynosi ok. 35 ha.

- czynnikami wspierającymi rozwój MOF jest korzystne położenie i korzystna struktura demograficzna. Największymi mankamentami Starogardzkiego MOF są: przestarzała lub niedostosowana infrastruktura oraz bezrobocie wyższe niż w Polsce i województwie pomorskim. Niekorzystna jest także niewielka podaż gruntów inwestycyjnych.
- **w odniesieniu do zaangażowania społeczeństwa w kształtowanie przestrzeni publicznych** widoczny jest niski stopień zaangażowania społecznego w sprawy lokalne, szczególnie na obszarze miasta Starogardu.

Podsumowanie wyników badań ankietowych

W ramach prac nad przygotowaniem Strategii Rozwoju Starogardzkiego MOF przeprowadzone zostały badania społeczne wśród mieszkańców miasta Starogard Gdański, gminy Starogard Gdański i gminy Bobowo. Ankietowani poproszeni zostali o ocenę stanu aktualnego oraz kierunków rozwoju w odniesieniu do 10 zdefiniowanych powyżej obszarów.

Spośród wymienionych obszarów najlepiej oceniona została jakość infrastruktury technicznej (w szczególności stan infrastruktury ciepłowniczej, teletechnicznej i dostępność do internetu oraz infrastruktury energetycznej i wodno-ściekowej) oraz system transportu publicznego na terenie MOF (w zakresie stanu taboru, czasu podróży, dostępności transportu i połączeń z innymi ośrodkami miejskimi). Większość badanych wyraziła dość pozytywną opinię o jakości edukacji (przede wszystkim w zakresie poziomu przygotowania zawodowego kadry nauczycielskiej, stanu obiektów oświatowych, różnorodności oferty i jej jakości) oraz o jakości środowiska naturalnego.

Najgorzej oceniono jakość połączeń drogowych, stan dróg i chodników, jak również jakość wsparcia skierowanego do osób pozostających bez zatrudnienia i poziom rozwoju gospodarczego obszaru MOF. Mieszkańcy mieli także dość negatywną opinię o dostępie do usług i stanie infrastruktury ochrony zdrowia, jak również jakości przestrzeni publicznej i działań rewitalizacyjnych.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Jako działania priorytetowe „bardzo ważne” ankietowani wskazali przede wszystkim tworzenie miejsc pracy (61%), wsparcie rozwoju gospodarczego (59%), wsparcie skierowane do osób bezrobotnych (57%), wsparcie przedsiębiorczości (56%), a także poprawę infrastruktury drogowej na terenie starogardzkiego MOF (56%). W drugiej kolejności wymieniano działania „ważne”, takie jak poprawa oferty edukacyjnej (50%), poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni publicznej (51%), rewitalizacja obszarów zdegradowanych (46%).

Potwierdzeniem badań ankietowych były wypowiedzi mieszkańców, które podawane były w pytaniu otwartym odnoszącym się do wskazania potencjalnych kierunków rozwoju Starogardzkiego MOF. Rozkład odpowiedzi przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 5.1 Potencjalne kierunki rozwoju Starogardzkiego MOF – odpowiedzi na pytania otwarte (odpowiedzi nie sumują się do 100%, gdyż ankietowani wskazywali więcej niż jeden obszar priorytetowy)

Zagadnienie	Liczba odpowiedzi	% z ogółu udzielonych odpowiedzi na pytania otwarte
Infrastruktura komunikacyjna (stan dróg, stan chodników, połączenia drogowe i kolejowe z innymi miejscowościami, rozbudowa ścieżek rowerowych)	175	42%
Gospodarka (konieczność tworzenia nowych miejsc pracy, rozwój już istniejących i nowych przedsiębiorstw)	146	35%
Przestrzeń publiczna, oferta rekreacyjna (uporządkowanie przestrzeni publicznej - parków i centrum miasta, utworzenie terenów rekreacyjnych, placów zabaw i aquaparku)	146	35%
Inne (edukacja, zwiększenie bezpieczeństwa, infrastruktura techniczna, opieka zdrowotna)	15	4%

Źródło: Badania własne

